

OMISTAJAOHJAUS
VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston vuosikertomus 2009

Valtioneuvoston kanslian
omistajaohjausosaston
vuosikertomus 2009

Sisällys

1 Ministerin alkusanat	5
<hr/>	
2 Johdanto	7
<hr/>	
3 Valtion omistajaohjaus	9
<hr/>	
3.1 Omistajaohjauksen tavoitteet	9
3.2 Omistajaohjauksen toimintapuitteet	9
3.3 Omistajaohjauksen keskeiset tapahtumat	10
4 Valtion osakesalkku	13
<hr/>	
4.1 Pörssisalkun markkina-arvon kehitys	13
4.2 Pörssisalkun tuotto	16
4.3 Pörssilistattujen yhtiöiden kokonaisarvon kehitys suhteessa toimialaan	17
4.4 Salkun kokonaisarvon kehitys 2005–2009	18
4.5 Osinkotuotto ja osinkosuhde	20
5 Yhtiökatsaukset	23
<hr/>	
5.1 Valtion suora pörssiomistus	23
5.2 Listaamattomat markkinaehtoisesti toimivat yhtiöt, liikevaihto yli 25 M€	33
5.3 Listaamattomat markkinaehtoisesti toimivat yhtiöt, liikevaihto alle 25 M€	67
5.4 Erityistehtäväyhtiöt Governia Oy ja Solidium Oy	78
6 Yhtiöiden tuottama taloudellinen lisäarvo	81
<hr/>	
LIITTEET	82
<hr/>	
LIITE 1: Keskeiset tunnusluvut	82
LIITE 2: Valtio-omistajan ohje yritysjohdon palkitsemisesta ja eläke-etuuksista	84

1 Ministerin alkusanat

Vuosi 2009 oli syvän taloustaantumana aikaa niin kansainvälisesti kuin Suomessakin. Historiallisen heikon talousvuoden vaikutukset koskettivat valtio-omistajaa voimakkaasti sekä yhtiöomistuksien että yleisen markkinakehityksen kautta.

Vuoden kuluessa maailmalla syntyi keskustelua valtion tuista ja protektionismia. On luonnollista, että oman maan työllisyydestä kannetaan huolta. Valtio-omisteisia yhtiöitä syytettiin suhteellisesti muita suuremmasta henkilöstön vähentämisestä. Lukujen tarkempi tarkastelu kuitenkin osoitti, että valtio-omisteiset yhtiöt ovat olleet verrokkiryhmäänsä nähden useimmiten maltillisempia lomautusten ja irtisanomisten osalta. Yhtiöitä koskeneen rajun muutoksen hallinnassa on korostettu pitkäjänteistä toimintaa ja pehmeitä keinoja henkilöstöä koskevissa ratkaisuissa.

Suomi on olennaisesti osa maailmankauppaa, eikä lyhytnäköinen talouspolitiikka vahvista asemiamme näillä markkinoilla. Huoltovarmuuden nimissä useissa maissa tarkasteltiin ja toteutettiin kotimaisten omistusten järjestelyjä. Huoltovarmuuden toimivuuden kannalta omistus ei kuitenkaan aina ole toimivin ratkaisu. Parhaiten yhteiskunnan toimintakykyä pidetään yllä monipuolisten markkinoiden ylläpitämisellä.

Valtion yhtiöitä kosketti vuoden aikana myös palkkiokeskustelu. Näitä tarkastelemaan asetettiin työryhmä, jonka ehdotuksesta palkkiorakennetta tarkennettiin. Syksyllä 2009 talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi johdon palkitsemisen periaatteiksi että sen täytyy olla kohtuullista, sitouttavaa ja pitkäjänteistä. Se on yhtiöiden hallitusten tärkeä työkalu, jolla luodaan yrityksille menestymisen mahdollisuuksia. Uuden palkkiosäännön toimivuutta tarkastellaan yhtiökokousten jälkeen.

Toinen hyvän hallintotavan kehittämiseen liittyvä seikka tuli esiin Destian osalta. Tähän liitetyt epäilyt johtivat hallinnon sisäiseen tarkasteluun.

Haasteista huolimatta valtio-omistaja osoitti toiminnallaan, että 1990-luvun alkuvuosina syntyneet omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen tavoitteet ja toimintaperiaatteet kestävät edelleen. Sama johdonmukainen ja samansisältöinen omistajalinja loi yhtiöille toimintavarmuutta ja luotamusta omistajaa kohtaan.

Kulunut vuosi oli myös uuden luomisen aikaa. Listattujen yhtiöiden vähemmistöomistuksien omistajaohjauksesta vastaavan Solidium Oy:n toiminta käynnistyi. Yhtiö vakiinnutti paikkansa sekä omistajaohjauksen välineenä että vaativana omistajana suomalaisessa yritys kentässä.

Useat valtion omistamat yritykset ovat toimialallaan dynaamisia edelläkävijäyhtiöitä, eräät jopa maailmalaajuisestikin tarkasteltuna. Vaikka monet yhtiöistä ovat liiketoiminnaltaan hyvin kan-

sainvälisiä, niiden kotimaassa olevilla toimipisteillä on esimerkiksi alueellisesti tai alihankkijoiden kautta jatkuvasti huomattava merkitys maassamme.

Sijoittajanäkökulmasta tarkasteltuna valtion salkun pörssiyhtiöiden osinkotuotto oli korkeampi kuin pörssin päälistan yhtiöiden keskimäärin. Salkun yhtiöt maksoivat myös tuloksestaan osinkoa keskimääräistä enemmän, mistä yhtiöiden kaikki osakkeenomistajat hyötyivät.

Omistajaohjauksen vuosikertomus kuvaa yhtiöomistuksen kehitystä sekä kuluneena vuonna että pidemmällä aikavälillä. Yhtiökohtaisten tietojen lisäksi kertomuksessa käsitellään omistajapolitiikan linjauksia, omistajaohjauksen organisointia ja omistajaohjaustoimia. Näkökulmia ovat pitkäjänteinen omistajuus, omistaja-arvon kasvu sekä erilaisten toimien vaikuttavuus.

Uskon, että vuosikertomus antaa selkeän kuvan valtio-omistajan toimintaperiaatteista ja tarjoaa eduskunnalle mahdollisuuden arvioida omistajaohjauksen toimintaa.

Jyri Häkämies

Valtion omistajaohjauksesta vastaava ministeri

2 Johdanto

Tämä vuosikertomus käsittelee omistajaohjausta niissä yhtiöissä, joiden omistajaohjaus vuonna 2009 on ollut valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston vastuulla. Yhtiöitä, jotka ovat erilaisten järjestelyjen johdosta aloittaneet toimintansa vuoden 2010 alusta, ei ole sisällytetty vuoden 2009 vuosikertomukseen.

Vuoden 2009 alussa omistajaohjausosaston ohjausvastuulla oli 30 yhtiötä, joista 4 pörssilistattua yhtiötä ja kaksi erityistehtävayhtiötä (Governia Oy ja Solidium Oy). Lisäksi valtiolla oli omistuksessaan 15 sellaista erityistehtävayhtiötä, joiden omistajaohjaus oli yhtiöiden toimialan mukaisesti muiden ministeriöiden vastuulla. Lisäksi keskitetyn omistajaohjauksen ulkopuolella on yhdeksän tällä hallituskaudella valtion kokonaan tai osin omistukseen tullutta yhtiötä, jotka ovat markkinaehtoisesti toimivia.

Vuoden 2009 aikana valtio myi omistuksensa Santapark Oy:ssä sekä luovutti omistuksensa Elisa Oyj:ssä valtion kokonaan omistamalle Solidium Oy:lle apporttina. Elisa Oyj:n osakkeiden luovutus oli jatkoa kahdeksan ei-strategisen pörssiyhtiön osakkeiden luovuttamiselle joulukuussa 2008.

Vuoden 2009 lopussa omistajaohjausosaston ohjausvastuulla oli siten 28 yhtiötä, joista 3 pörssilistattua yhtiötä. Erityistehtävayhtiöiden määrässä ei tapahtunut vuoden 2009 aikana muutosta.

Tämän vuosikertomuksen kattamat yhtiöt ovat varsin erilaisia kooltaan ja liiketoiminnaltaan. Pörssilistatuista yhtiöistä on julkisesti saatavilla muita yhtiöitä enemmän tietoa, ja listattujen yhtiöiden markkina-arvo noteerataan päivittäin yhtiön pörssikurssin kautta. Näistä syistä johtuen vuosikertomuksessa käsitellään osakeomistuksia jaoteltuna neljään yhtiöryhmään:

- Valtion suora pörssiyhtiöomistus
- Valtion välillinen omistus pörssiyhtiöissä Solidiumin kautta (ns. Solidium-yhtiöt)
- Liikevaihdoltaan yli 25 miljoonan euron listaamattomat yhtiöt
- Liikevaihdoltaan alle 25 miljoonan euron listaamattomat yhtiöt
- Lisäksi erityistehtävayhtiöt Governia Oy ja Solidium Oy käsitellään erillisinä

Jaottelun tarkoituksena on yhtenäistää yhtiöiden esittely omassa ryhmässään ja lisäksi tuoda selvästi esille se, että erikokoisten yhtiöiden tarkastelussa on perusteltua painottaa eri asioita. Solidium-yhtiöitä ei esitellä yhtiöittäin, koska Solidium Oy julkaisee oman vuosikertomuksensa ja osavuosisikatsauksensa. Solidium-yhtiöitä käsitellään omistajaohjauksen vuosikertomuksessa portfoliotarkasteluna kohdassa Valtion osakesalkku sekä Solidium Oy:tä yhtiönä koskevassa esittelystä.

Tämän vuosikertomuksen tiedot perustuvat julkisesti saatavilla olevaan aineistoon. Vuosikertomukseen on pyritty valitsemaan omistajaohjausosaston näkemyksen mukaisesti oleelliset asiat valtion osakesalkusta ja yhtiöistä. Omistajaohjausosasto analysoi yhtiöitä itsenäisesti ja ylläpitää omaa näkemystä kunkin yhtiön tilanteesta. Analyysityössä käytetään Valutum Oy:n yritysanalyysijärjestelmää. Esitetyt tunnusluvut ovat omistajaohjausosaston laskemia yleisesti hyväksytyjen laskentaperiaatteiden mukaisesti. Tunnusluvut saattavat poiketa yhtiöiden laskemista tunnusluvuista. Erot johtuvat mm. siitä, mitä eriä kulloinkin sisällytetään yhtiön vertailukelpoiseen voittoon.

3 Valtion omistajaohjaus

3.1 Omistajaohjauksen tavoitteet

Valtio-omistaja tavoittelee omaisuutensa hoidossa mahdollisimman hyvää taloudellista ja yhteiskunnallista kokonaistulosta. Markkinaehtoisesti toimivissa yhtiöissä valtion omistajaohjauksen tavoitteena on kulloinkin parhaan taloudellisen kokonaistuloksen saavuttaminen. Tätä arvioidaan kannattavuuden ja omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun perusteella. Valtion erityistehtäviä toteuttavissa yhtiöissä valtiolla on omistajana ensisijaisesti yhteiskunnallisia tavoitteita, vaikka yleis-tavoitteena on, että toiminta on myös kannattavaa.

Valtion yhtiöomistuksia on myös hoidettava tavalla, joka on kontrolloitavissa ja joka nauttii julkista luottamusta. Tämän lähtökohtana on, että valtio on johdonmukaisesti ja ennakoitavasti toimiva omistaja, jonka omistajuus edistää yhtiön pitkäjänteistä kehittämistä.

Johdonmukaisuuden ohella valtio-omistajan toiminnan on oltava mahdollisimman avointa. Sen toimintaperiaatteisiin on voitava luottaa arvopaperimarkkinoilla, jotta valtion mukanaolo merkittävänä omistajana ei alenna sen salkkuun sisältyvien pörssi-yhtiöiden arvostustasoa. Markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden liikekumppaneiden ja kilpailijoiden puolestaan tulee voida luottaa siihen, että yhtiöllä ei ole minkäänlaista valtionomistukseen perustuvaa erityisasemaa.

Samanaikaisesti omistajaohjausta on hoidettava tavalla, joka mahdollistaa yritysten ja merkittävän omistajan yhteydenpidon. Avoimuuden vastapainona on sisäpiirisääntöjen poikkeukseton noudattaminen, yritysten suunnitelmien ja niihin liittyvien liikesalaisuuksien ehdottoman huolellinen käsittely sekä omistajapolitiikan hoitamista koskevien valtion liikesalaisuuksien salassapito.

3.2 Omistajaohjauksen toimintapuitteet

Valtion toiminta omistajana perustuu vuoden 2008 alussa voimaan tulleeseen lakiin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta (L 1368/2007, ”omistajaohjauslaki”). Omistajaohjauslaki koskee valtion toimintaa omistajana kaikissa yhtiöissä, niin pörssi-yhtiöissä kuin yksityisissäkin yhtiöissä.

Yleisemminkin valtion omistajuustoiminnon ja valtion omistamien yhtiöiden toimintaa säätelee periaate, jonka mukaan valtio omistajana noudattaa valtion lainsäätäjänä säätämiä lakeja ja valtion – kokonaan tai osaksi – omistamat yhtiöt noudattavat samoja normeja kuin ne suomalaisyritykset, joilla on erilainen omistusrakenne.

Valtion omistajapolitiikka sekä siihen liittyvät normit ja päätökset koskevat siis lähtökohtaisesti yhtä lailla sekä pörssiyhtiöitä että noteeraamattomia yhtiöitä. Vaikka omistajapolitiikka on yhtenäinen, käytännön omistajahallinnan hoitamisessa on merkittäviä eroja pörssinoteerattujen ja noteeraamattomien yhtiöiden välillä. Tämä aiheutuu siitä, että pörssiyhtiöihin liittyvä julkisuus, arvopaperimarkkinalainsäädäntö soveltamisohjeineen sekä omistajien suuri lukumäärä on otettava huomioon omistajaohjauksessa.

Yhtiöt eroavat toisistaan myös siinä, että osa yhtiöistä toteuttaa jotakin valtionhallinnon erityis-tehtävää, jolloin yhtiö välttämättä ei pyri taloudellisen tuloksen maksimointiin vaan kyseisen tehtävän mahdollisimman hyvään ja tehokkaaseen hoitamiseen. Pääosa yhtiöistä toimii kuitenkin markkinaehtoisesti ja pyrkii tuottamaan liiketaloudellista tulosta. Kaikki pörssiyhtiöt toimivat täysin markkinaehtoisesti, eikä niitä koskevassa sääntelyssä tai niiden omistajaohjauksen toimintaperiaatteissa tehdä eroa valtion omistusosuuden suuruuden perusteella.

Omistajaohjausta koskevan lainsäädännön lisäksi valtion omistajaohjaustoimintoa normittavat hallitusohjelma, valtioneuvoston päätökset sekä hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan kannanotot.

Omistajaohjauksen päivittäisen toiminnan kannalta näistä perustavanlaatuisin on hallituksen kesäkuussa 2007 tekemä valtion omistajapolitiikkaa koskeva periaatepäätös. Siinä linjataan valtion omistajaohjauksen pääperiaatteet ja toimintatavat. Päätös on tarkoitettu noudatettavaksi valtion omistajapoliittisessa päätöksenteossa ja omistajaohjaustehtävien hoidossa.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan antamiin kannanottoihin kuuluvat muun muassa kannanotot palkitsemisesta markkinaehtoisesti toimivissa valtio-omisteisissa yhtiöissä. Ohjetta noudatetaan, kun valtio määrittää omistajana näkemyksensä näissä yhtiöissä päätettäviin järjestylihin. Linjauksia pyritään soveltamaan myös valtion osakkuusyhtiöissä. Yhtiön hallitus vastaa ohjeen soveltamisesta ja valtio-omistajaan päin myös sen noudattamisesta. Viimeisin palkitsemiskannanotto on syyskuulta 2009 (Ks. Liite 2).

3.3 Omistajaohjauksen keskeiset tapahtumat

Valtio myi maaliskuussa omistamansa Santapark Oy:n osakkeet, 32,1 % osakekannasta, tarjouskilpailun tuloksena Santa's Holding Oy -nimiselle yhtiölle. Samassa yhteydessä Rovaniemen kaupunki ja Lapin Matkailu Oy myivät omistamansa Santaparkin osakkeet Santa's Holdingille, minkä seurauksena sen omistukseen tuli yhteensä 55,9 % Santaparkin osakekannasta. Santaparkin hajanaisen omistuksen keskittyminen paikallisille matkailutoiminnan yrittäjille tarjoaa entistä paremmat mahdollisuudet kehittää yhtiön liiketoimintaa.

Valtio luovutti kesäkuussa kaikki omistamansa Elisa Oyj:n osakkeet noin 9,6 % Elisan osakepääomasta ja äänimäärästä valtion kokonaan omistamalle Solidium Oy:lle apporttina. Luovutus oli jatkoa kahdeksan ei-strategisen pörssiyhtiön osakkeiden luovuttamiselle joulukuussa 2008.

Elisan osakkeiden luovutuksen seurauksena Solidiumin omaa pääomaa korotettiin osakkeiden markkina-arvoa vastaavalla määrällä eli 173,5 miljoonalla eurolla.

Valtioneuvoston 21.10.2008 tekemän päätöksen mukaisesti Solidiumin edeltäjäyhtiön toiminta lakkasi 30.4.2009 jakautumisprosessin johdosta yhtiön kaikkien varojen ja velkojen siirryttyä kokonaisuudessaan jakautumissopimuksella vastaanottaville yhtiöille eli Solidium Oy:lle ja Governia Oy:lle. Solidiumin tehtäväksi on määritelty omistusten hoitaminen niin, että niistä saadaan paras mahdollinen kokonaistuotto. Se voi sekä lisätä että vähentää osakesijoituksia, tarvittaessa myös hankkia omistuksia muista listatuista yhtiöistä. Solidiumin hallitus ja toimitusjohtaja käyttävät osakeyhtiölain mukaista toimivaltaa ja valtio-omistaja päättää valtion omistajapolitiikan yleisperiaatteiden mukaisesti toisaalta yhtiön linjauksista ja yleisistä toimintaperiaatteista sekä toisaalta yhtiökokouksen päätösvaltaan kuuluvista kysymyksistä.

Solidium Oy:tä käsitellään vuoden 2009 syksystä alkaen omistajaohjausosaston raportoinnissa ns. portfolioraportointina. Solidium julkisti oman vuosikertomuksensa kesällä 2009. Solidium Oy:n ensimmäinen tilikausi oli 1.5.–30.6.2009. Solidium julkisti myös osavuositarkastuksensa ajalta 1.7.–31.12.2009.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta vahvisti syyskuussa 2009 kannanoton ohjeeksi yritysjohdon palkitsemisesta ja eläke-etuuksista (Ks. Liite 2). Ohjeessa yritysjohdon ja avainhenkilöiden palkkausta käsitellään kokonaisuutena, jossa elementteinä ovat sekä henkilön palkka että eläkettä ja luontaisetuja koskevat johtaja- tai työsopimuksen ehdot.

Kannanoton mukaan yritysjohdon palkitsemisessa on pystyttävä yhdistämään yritysten kyky kilpailla parhaista osajista ja kohtuullisuus. Peruspalkan on oltava kilpailukykyinen ja lisäpalkkioiden pitää perustua mitattavissa olevaan tuloksellisuuteen sekä palkkionsaajan pitkäjänteisesti hyvään suoritukseen. Vuosittaisen tulospalkkion enimmäismäärä on 40 % palkkionsaajan peruspalkasta, ellei muuhun ole erityistä syytä. Pitkän tähtäimen kannustimien vähimmäiskesto on kolme vuotta ja maksettavan palkkion enimmäismäärä on 100 % palkkionsaajalle ohjelman kestoaikana maksetusta peruspalkasta. Valtio ei hyväksy osakeoptioilla palkitsemista, ja osakepalkkioihin on liityttävä omistuksellinen sitouttaminen. Palkitsemisohjelmissa on oltava kohtuullistamis- ja takaisinperintämahdollisuus.

Ylimmän johdon eläkeiän on oltava yleisen eläkeiän alarajan mukainen eli tällä hetkellä vähintään 63 vuotta, ja uusissa eläkesopimuksissa lisäeläkkeiden on perustuttava kokonaispalkan osaksi katsottavaan työnantajan lisämaksuun (ns. defined contribution) eikä tiettyyn eläketasoon. Yhtiön koko henkilöstöllä tulee olla mahdollisuus hyötyä yrityksen hyvästä menestymisestä. Yhtiöissä käytettävien tulospalkkio- ja bonusjärjestelmien tulee taata henkilöstölle oikeudenmukainen osuus yhtiön hyvästä tuloksesta. Tulospalkkaus ja henkilöstörahasot ovat henkilöstön palkitsemisen keskeiset välineet. Kannanottoa valmisteltaessa on otettu huomioon kesäkuussa raporttinsa antaneen palkitsemisohjeistuksen arviointiryhmän linjaukset lukuun ottamatta tulospalkkion enimmäismäärän nostamista, jota ei ole pidetty perusteltuna.

Uusi ohje vastaa myös pitkälti talouspoliittisen ministerivaliokunnan palkitsemiskannanottoa ke-säkuulta 2007.

Valtioneuvoston kanslian syyskuussa 2008 asettama työryhmä antoi lokakuussa 2009 raport-tinsa VR-Yhtymä Oy:n ja ratahallintokeskuksen kiinteistövarallisuudesta. Työryhmä ehdotti, että VR:n ydinliiketoimintaan kuulumattomista kiinteistöistä siirrettäisiin valtiovarainministeriön osoittamalle Senaatti-kiinteistöille ne kiinteistöt, jotka sopivat Senaatti-kiinteistöjen omistusta ja kehittämistä määrittelevien periaatteiden piiriin.

Hallitus sai lokakuussa eduskunnalta suostumuksen luopua tarvittaessa valtion yksinomistuk-sesta ja enemmistöomistuksesta Destia Oy:ssä, Labtium Oy:ssä ja Raskone Oy:ssä. Valtio-neuvoston yleisistunto päätti joulukuussa Destia Oy:n osittaisjakautumiseen liittyvästä yhtiön lauttaliiketoiminnan eriytymisestä erilliseksi valtion suoraan ja kokonaan omistamaksi valtion-yhtiöksi. Suomen Lauttaliikenne Oy aloitti toimintansa 1.1.2010. Yhtiön omistajaohjausvastuu on omistajaohjausosastolla.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksessa olevien yhtiöiden valtiolle vuonna 2009 maksa-mat osingot olivat 593,8 miljoonaa euroa (889,6 miljoonaa euroa). Solidiumiin siirrettyjen yhti-öiden vuonna 2009 Solidiumille maksamat osingot olivat 284,9 miljoonaa euroa ja pääoman-palautukset 26,1 miljoonaa euroa (Elisa Oyj ja Stora Enso Oyj). Solidium ei maksanut valtiolle vuonna 2009 osinkoja johtuen Solidiumin perustamiskustannuksista ja sen osakkuusyhtiöiden pääomitustarpeiden kattamisesta ja niihin varautumisesta. Vuonna 2008 Solidiumiin siirrettyjen yhtiöiden valtiolle maksamat osingot olivat yhteensä 656,3 miljoonaa euroa. Kanslian omista-jaohjausvastuulla olevista ja Solidiumiin siirrettyistä yhtiöistä valtiolle ja Solidiumille maksetut osingot olivat vuonna 2009 yhteensä 894,7 miljoonaa euroa (1 545,9 miljoonaa euroa).

4 Valtion osakesalkku

Tässä luvussa tarkastellaan valtion osakesalkun kehitystä vuonna 2009. Valtion suoraa ja välillistä pörssiomistusta Solidiumin kautta käsitellään useassa kohdassa yhtenä kokonaisuutena.

4.1 Pörssisalkun markkina-arvon kehitys

Valtion suoran pörssiomistuksen yhteenlaskettu markkina-arvo nousi vuoden 2009 aikana 8,6 miljardista eurosta 10,4 miljardiin euroon eli 20,9 %, osakekurssien toipuessa talouden laskusuhdanteen aiheuttamasta laskusta. Helsingin pörssin yleisindeksi nousi vuoden 2009 aikana 15,0 %.

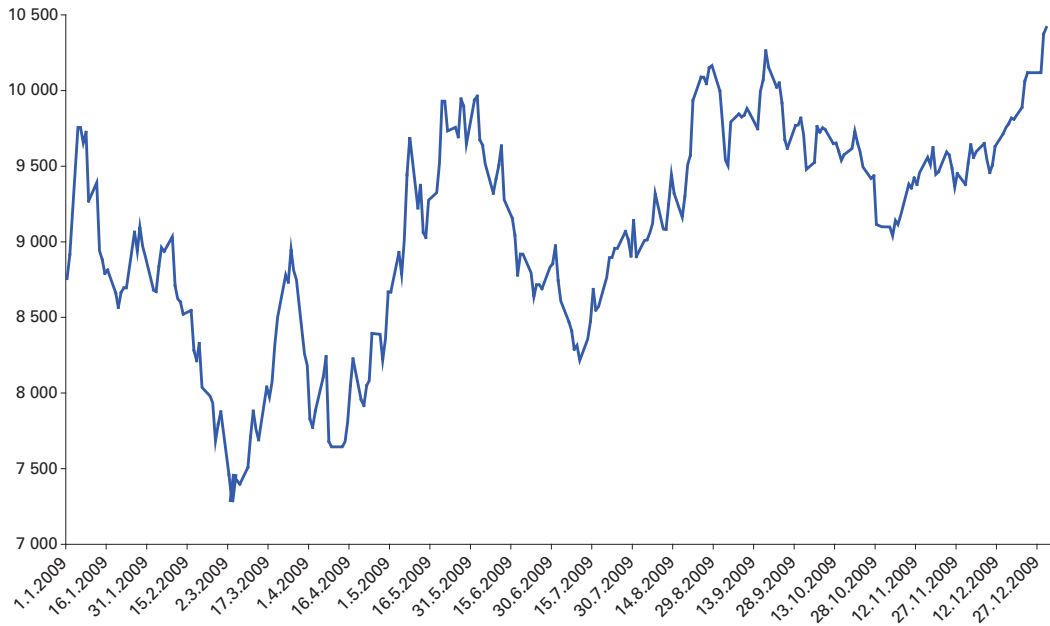
Taulukko 1a: Valtion suora pörssiomistus 31.12.2009

	Hinta/ osake €	Osakkeiden lkm	Omistus- osuus	Painoarvo portfoliossa	Omistuksen markkina- arvo M€
Finnair	3,75	71 515 426	55,8 %	2,6 %	268,2
Fortum	18,97	450 932 988	50,8 %	82,1 %	8 554,2
Neste Oil	12,42	128 458 247	50,1 %	15,3 %	1 595,5
Yhteensä				100,0 %	10 417,9

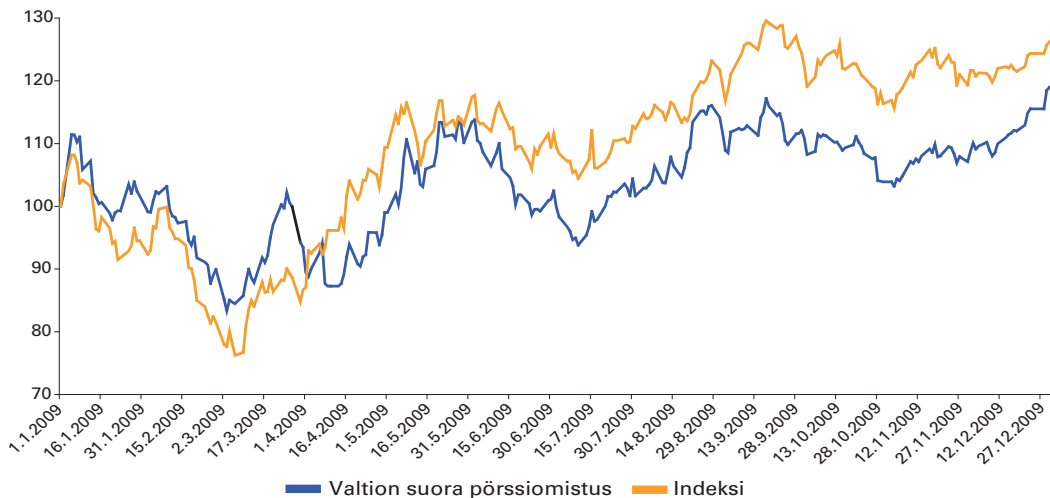
Taulukko 1b: Valtion välillinen omistus pörssiyhtiöissä Solidiumin kautta 31.12.2009

	Hinta/ osake €	Osakkeiden lkm	Solidiumin omistus- osuus	Painoarvo portfoliossa	Omistuksen markkina- arvo M€
Elisa	15,96	16 631 000	10,0 %	3,4 %	265,4
Kemira	10,39	25 895 604	16,7 %	3,4 %	269,1
Metso	24,63	15 695 287	10,4 %	4,9 %	386,6
Outokumpu	13,26	56 440 597	31,0 %	9,6 %	748,4
Rautaruukki	16,14	55 656 699	39,7 %	11,5 %	898,3
Sampo	17,02	79 280 080	14,1 %	17,2 %	1 349,3
Sponda	2,73	95 163 745	34,3 %	3,3 %	259,8
Stora Enso Oyj	5,44	97 079 438	12,3 %	6,7 %	527,7
TeliaSonera	5,07	616 128 221	13,7 %	39,9 %	3 123,8
Yhteensä				100,0 %	7 828,4

Kuva 1: Valtion suoran pörssiomistuksen markkina-arvon kehitys 2009, M€

Kuva 2: Valtion suoran pörssiomistuksen markkina-arvoindeksi ja OMX Helsinki hintaindeksi kehitys vuonna 2009 (1.1.2009=100)

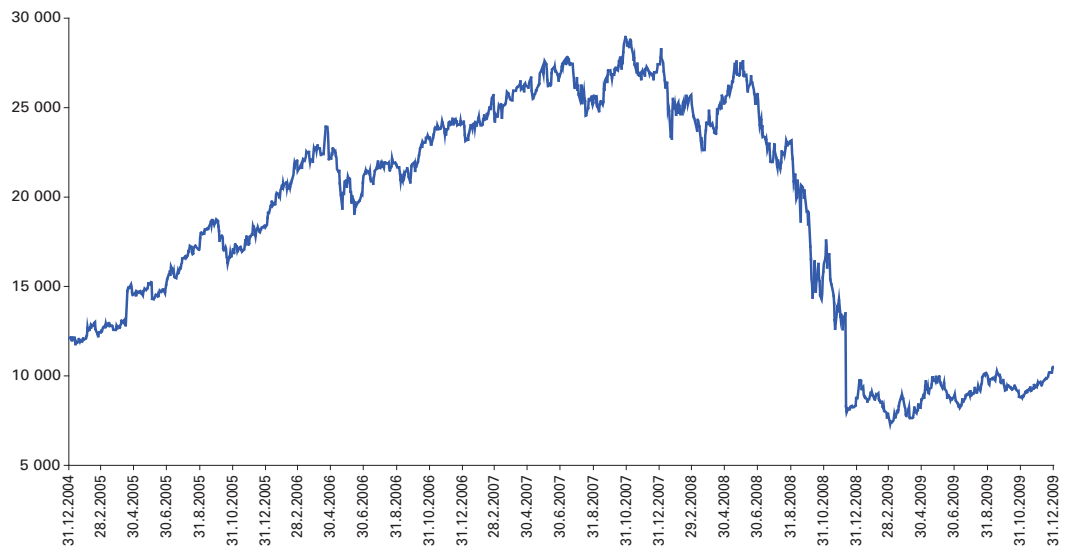

Kuva 3 havainnollistaa merkittävän laskun valtion suorassa pörssiomistuksessa 2008 vuoden toisella puoliskolla. Tämä on pääosin seurausta yleisestä kurssilaskusta talouden laskusuhdanteen myötä ja siitä, että valtion omistamat osakkeet kahdeksassa ei-strategisessä pörssiyhtiössä (Kemira Oyj, Metso Oyj, Outokumpu Oyj, Rautaruukki Oyj, Sampo Oyj, Sponda Oyj, Stora Enso Oyj ja TeliaSonera AB) siirrettiin 11.12.2008 valtion kokonaan omistamalle yhtiölle Solidium Oy:lle. Vastaavasti Suomen valtio luovutti 11. kesäkuuta 2009 kaikki omistamansa Elisa Oyj:n osakkeet

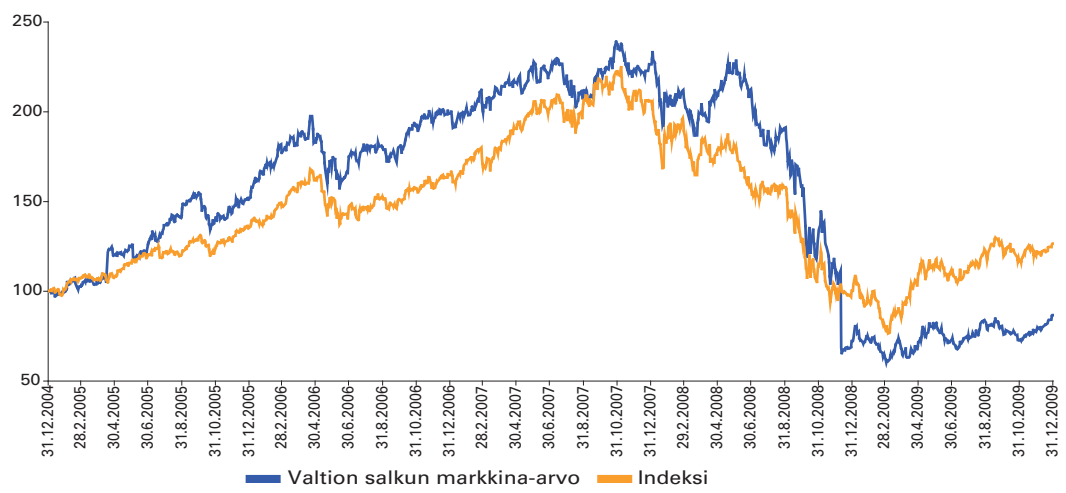
Solidium Oy:lle apporttina. Valtion suoraan omistamiksi yhtiöiksi jäivät strategisesti merkittävät Finnair Oyj, Fortum Oyj ja Neste Oil Oyj. Edellä mainitusta johtuen alla esitettävä viiden vuoden pörssiomistuksen markkina-arvon kehitys ei ole vertailukelpoinen koko tarkasteluajanjaksona.

Kuva 3: Valtion suoran pörssiomistuksen markkina-arvon kehitys 2005–2009, M€

Solidium-yhtiöt siirrettiin valtiolta 11.12.2008 ja 11.6.2009

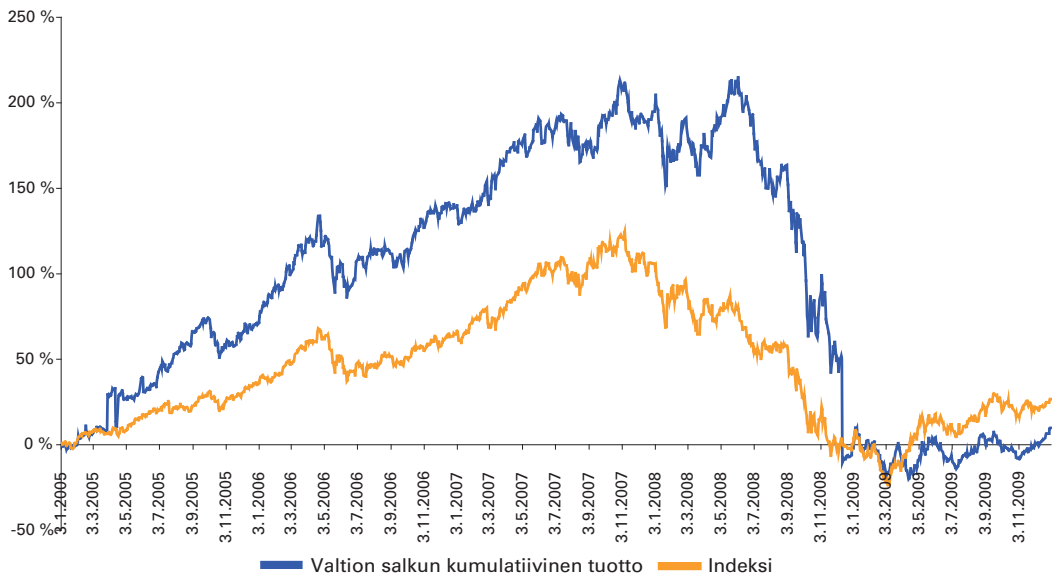
Kuva 4: Valtion suoran pörssiomistuksen markkina-arvon ja OMX Helsinki hintaindeksin kehitys 2005–2009 (31.12.2004=100)

4.2 Pörssisalkun tuotto

Kuva 5 havainnollistaa, että valtion suoran pörssiomistuksen kumulatiivinen tuotto on ylittänyt Helsingin pörssin tuottoindeksiin 2005–2008, mutta alittanut indeksin suurimman osan vuotta 2009.

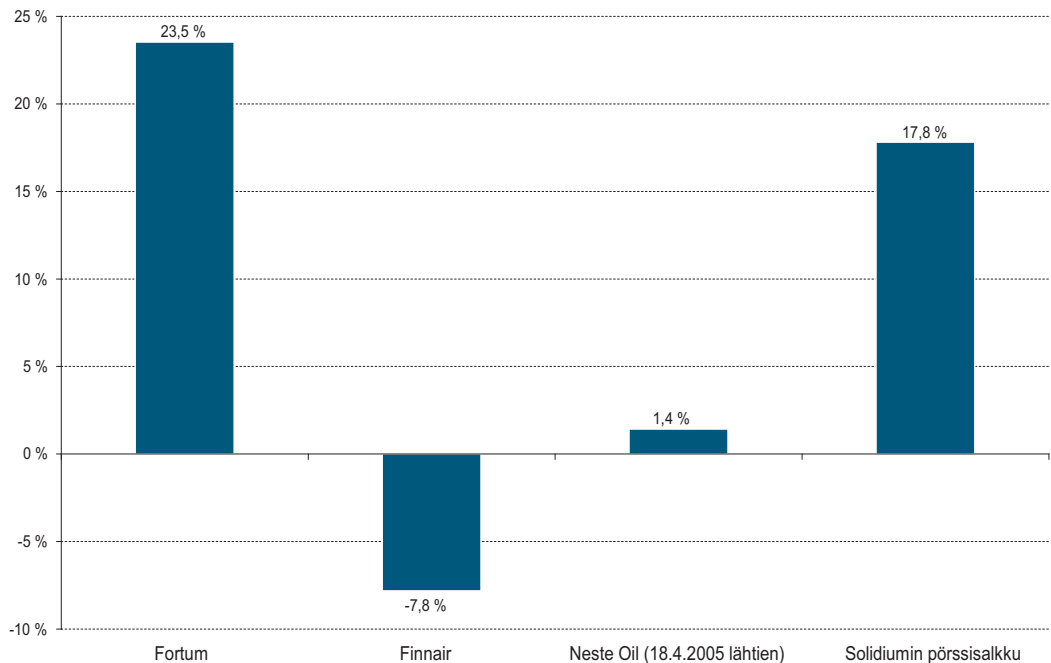
Kuva 5: Valtion suoran pörssiomistuksen modifioidulla Dietzin kaavalla lasketun kumulatiivisen tuoton ja OMX Helsinki hintaindeksiin kehitys 2005–2009

Valtion nykyisen suoran pörssiomistuksen yhtiöiden ja nykyisen Solidium Oy:n salkun kassavirasta lasketussa valtionomistuksen suoran ja epäsuoran arvon kehittämisessä on otettu huomioon saadut osingot, sijoitukset osakeanteihin, osakkeiden ostot, osakemyyntitulot sekä omistuosuuden markkina-arvon kehittyminen. Laskennan lähtöpisteenä ovat vuoden 2004 lopun markkina-arvot.

Yhtiökohtaisesti parhaiten on vertailussa menestynyt Fortum, jonka kokonaisarvon tuotto sisäisen korkokannan mukaan on viiden vuoden aikana ollut keskimäärin 23,5 % vuodessa. Neste Oilin vuotuinen tuotto on ollut 1,4 %. Finnairin kehitys on ollut negatiivinen.

Kuva 6: Valtion pörssisalkun kassavirrasta laskettu vuotuinen tuotto 31.12.2004–31.12.2009 (IRR)

Kassavirta = markkina-arvon muutos + osingot - osakeannit + osakemyynnit.

4.3 Pörssilistattujen yhtiöiden kokonaisarvon kehitys suhteessa toimialaan

Kuvassa 7 on kuvattu pörssilistattujen yhtiöiden kokonaisarvon kehitystä. Matriisissa yhtiöiden kokonaisarvon kehitystä tarkastellaan yhtiöittäin sekä yhtiöiden osakekurssien kehitystä suhteessa toimialaindeksiin.

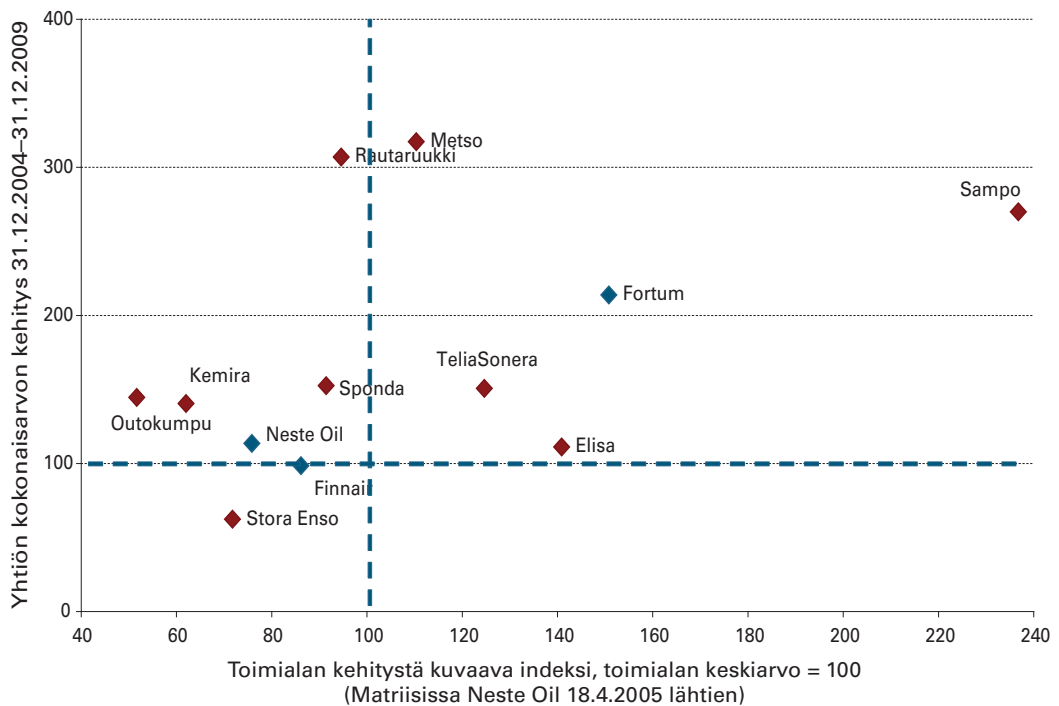
Yhtiön kokonaisarvon kehityksen voi lukea y-akselilta. Tällöin lähtöpisteenä on horisontaalinen 100-pisteen viiva. Jos yhtiö on tuottanut positiivista kokonaisarvoa, niin se sijaitsee tämän 100-pisteen viivan yläpuolella.

Yhtiön pörssikurssin kehitys suhteessa toimialan kehitykseen voidaan lukea x-akselilta. Tällöin lähtöpisteenä on 100-pisteen vertikaalinen viiva. Jos yhtiön pörssikurssin kehitys on ollut toimialan kehitystä vahvempaa, niin se sijaitsee tämän 100-pisteen viivan oikealla puolella.

Toimialaa vahvemmin ovat markkina-arvoaan kasvattaneet Sampo, Elisa, Fortum, TeliaSonera ja Metso.

Kahden yhtiön kokonaisarvon kehitys on jäänyt negatiiviseksi. Nämä yhtiöt ovat Finnair ja Stora Enso.

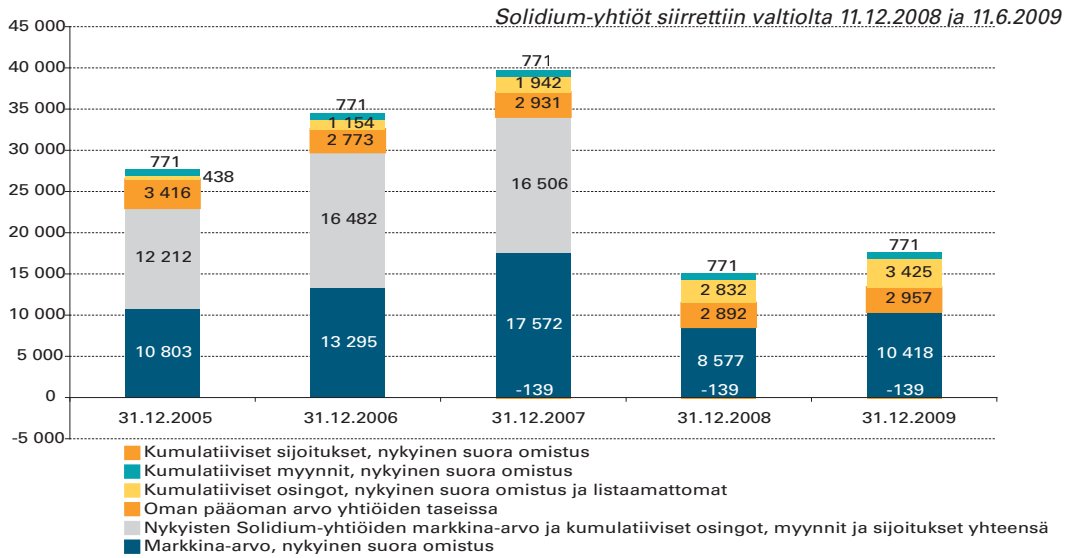
Kuva 7: Yhtiön osakekurssin kehitys suhteessa toimialaindeksiin; suora omistus ja Solidium-yhtiöt 31.12.2004–31.12.2009

4.4 Salkun kokonaisarvon kehitys 2005–2009

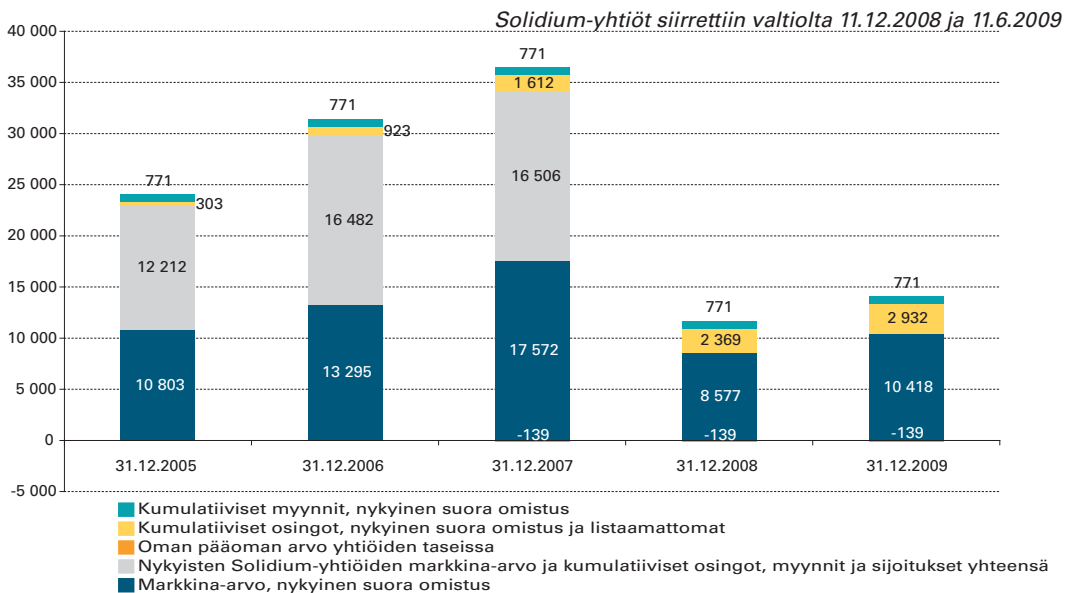
Kuvassa 8 on esitetty valtion koko osakesalkun kehitys aikavälillä 2005–2009. Kuvassa ovat mukana sekä listaamattomat että listatut yhtiöt. Oman pääoman arvo on listatuissa yhtiöissä oman pääoman markkina-arvo ja listaamattomissa oman pääoman kirjanpitoarvo. Kuvan osingot on esitetty kassaperusteisesti. Valtion tekemät sijoitukset vähentävät salkun kokonaisarvoa.

Kuva 8: Valtion suoran omistuksen arvon kehitys 2005–2009, M€

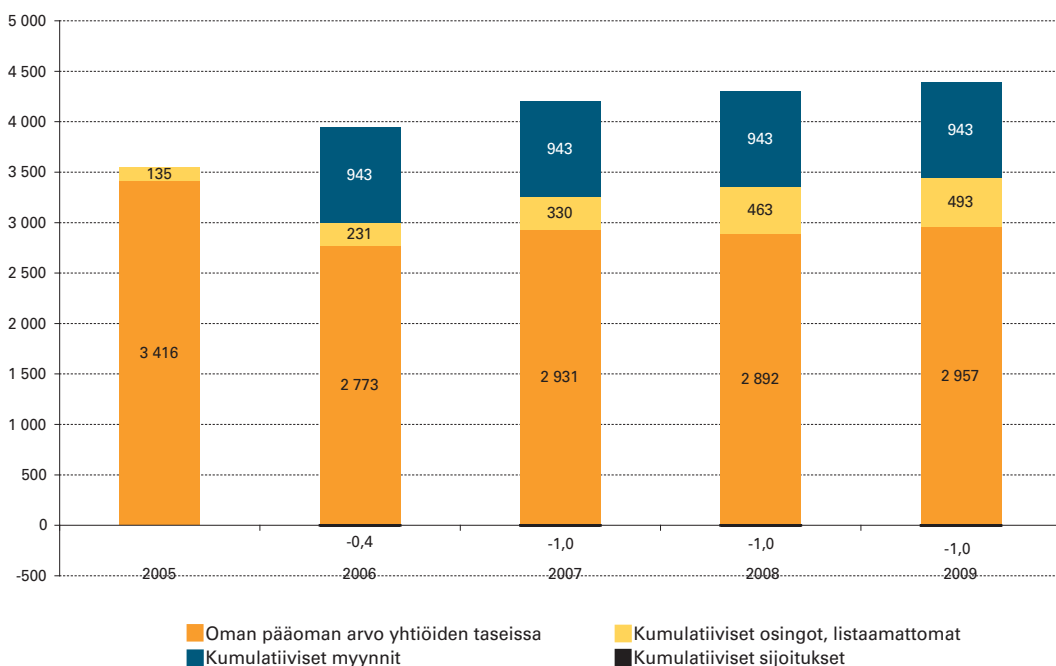
Valtion suoran omistuksen pörssisalkun markkina-arvo oli vuoden 2009 lopussa hieman alempi kuin vuoden 2005 vuoden lopulla. Valtio on myynyt suoran pörssiomistuksen osakkeita viimeisen reilun viiden vuoden aikana 2,7 miljardin euron arvosta. Samana aikana valtio on sijoittanut lisää 0,4 miljardin euron edestä osallistumalla Finnairin ja Spondan osakeantiin vuonna 2007 ja ostamalla Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varmalta Elisan osakkeita vuonna 2008. Nettomääräisesti valtio on saanut suoran pörssiomistuksen osakekaupoista ko. aikana 2,3 miljardia euroa.

Kuva 9: Valtion suoran pörssiomistuksen arvon kehitys 2005–2009, M€

Valtion salkussa olevien listaamattomien yhtiöiden kokonaisarvo on kehittynyt alla olevan kuvan mukaisesti. Solidium Oy:n oman pääoman kirjanpitoarvo ei sisälly lukuihin yhtiön erityisyhtiöluonteen vuoksi. Oman pääoman kirjanpitoarvon lasku vuonna 2006 selittyy pääosin Kapiteeli Oy:n myynnillä lokakuussa 2006.

Kuva 10: Listaamattomien yhtiöiden arvon kehitys 2005–2009, M€

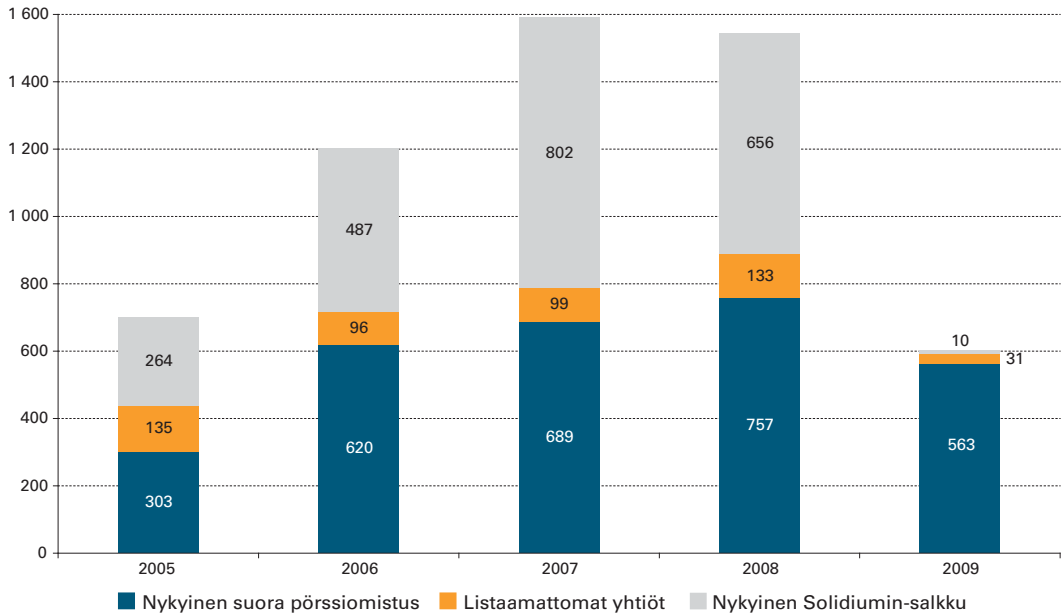

4.5 Osinkotuotto ja osinkosuhde

Viimeksi kuluneen viiden vuoden aikana markkinaehtoisten valtion suoraan omistamien yhtiöiden valtiolle maksamien rahaosinkojen määrä on kehittynyt alla olevan taulukon mukaisesti. Vuonna 2009 valtion saama osinkosumma laski merkittävästi. Tähän vaikuttavat globaalin finanssikriisin vaikutukset yhtiöiden osingonmaksuun.

Vuonna 2009 valtion nykyisen suoran pörssiomistuksen osinkosumma pieneni 201 miljoonalla eurolla pääosin, koska Fortumista saatu osinkosumma pieneni. Myös Neste Oilista saatu osinko pieneni. Finnair ei maksanut osinkoa 2009. Listaamattomista yhtiöistä saatu osinko pieneni 99 miljoonalla eurolla, pääosin koska VR-Yhtymä ei jakanut osinkoa (vuoden 2008 osinko 55 miljoonaa euroa) ja Itellan osinko pieneni 29 miljoonaa euroa. Solidium ei maksanut valtiolle vuonna 2009 osinkoja johtuen Solidiumin perustamiskustannuksista ja sen osakkuusyhtiöiden pääomistarpeiden kattamisesta ja niihin varautumisesta. Solidiumin saama osinko vuonna 2009 oli 284,9 miljoonaa euroa ja pääomanpalautus (Elisa Oyj ja Stora Enso Oyj) 26,1 miljoonaa euroa.

Kuva 11: Valtion saamat osingot kassaperusteisesti 2005–2009, M€

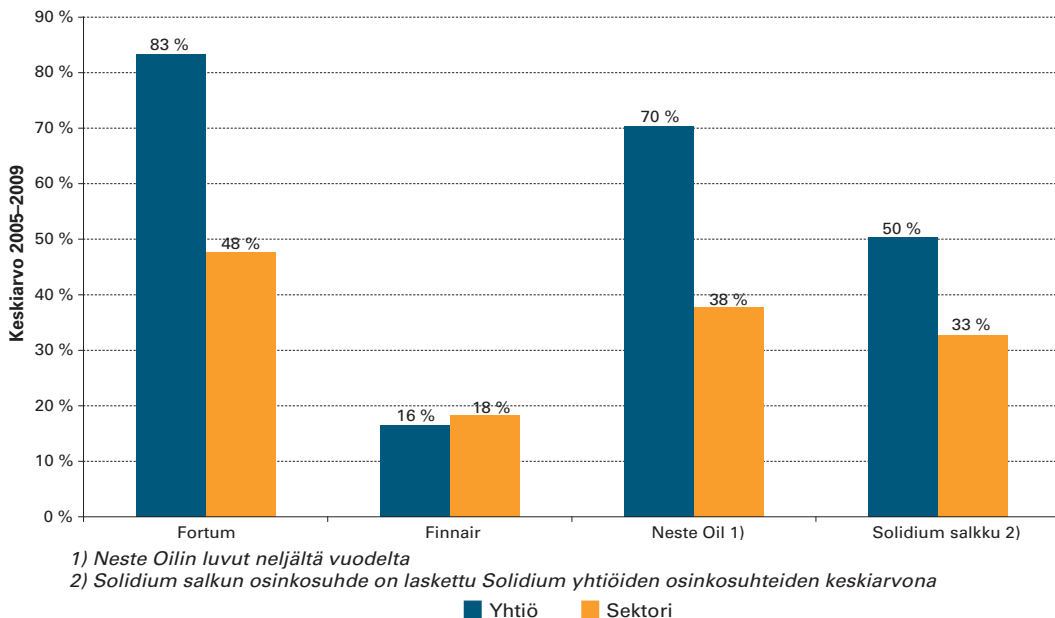

Valtion nykyisen suoran pörssiomistuksen osinkosuhte oli 66,6 % ja osinkotuotto 4,6 % vuosina 2005–2009. Vastaavasti Helsingin pörssin osinkosuhte oli 71,7 % (44,0 %) ja osinkotuotto vuoden 2009 lopun kurseilla 4,1 % (4,9 %).

Tarkasteltaessa viiden vuoden periodin keskimääräisiä osinkosuhteita voidaan todeta nykyisen valtion suoran pörssiomistuksen yhtiöiden maksaneen osinkoja Finnairia lukuun ottamatta hyvin verrattuna toimialaan.

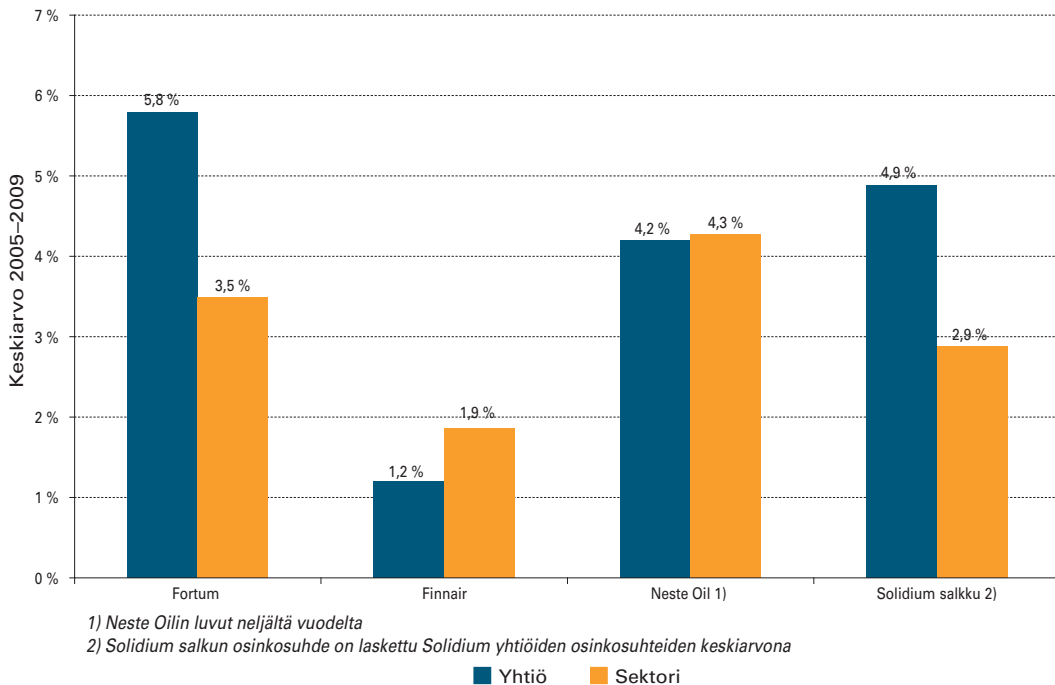
Alla olevissa kuvioissa yhtiöitä on verrattu oman toimialansa yhtiöihin, joita noteerataan eri pörsseissä maailmalla.

Kuva 12: Valtion suoran pörssiomistuksen ja Solidium-salkun osinkosuhde 2005–2009

Valtion nykyisen suoran pörssiomistuksen yhtiöiden osinkotuotoista Fortumin osinkotuotto on ylittänyt sektorin osinkotuoton huomattavasti ja Finnairin ja Neste Oilin alittanut hieman.

Kuva 13: Valtion suoran pörssiomistuksen ja Solidiumin-salkun osinkotuotto 2005–2009

5 Yhtiökatsaukset

Yhtiöt on esitetty seuraavassa järjestyksessä: valtion suora pörssiomistus, liikevaihdoltaan yli 25 miljoonan euron listaamattomat yhtiöt, liikevaihdoltaan alle 25 miljoonan euron listaamattomat yhtiöt ja erityistehtävayhtiöt Governia Oy ja Solidium Oy.

5.1 Valtion suora pörssiomistus

FINNAIR OYJ

lentoyhtiö

Valtion omistusosuus: 55,8 %

Hallituksen puheenjohtaja: Christoffer Taxell

Toimitusjohtaja: Mika Vehviläinen (Jukka Heinonen 31.1.2010 saakka)

Henkilöstömäärä: 7 945

Päätoimipaikat Suomessa: Vantaa

Finnair Oyj on matkailualan konserni, joka tarjoaa reittilento-, lomamatka-, matkatoimisto- ja rahtipalveluja Suomessa ja ulkomailla. 75 % konsernin liikevaihdosta koostuu lentoliikenteestä, johon sisältyvät reittiliikenteen lisäksi rahti- ja tilauslentoliikenne. Finnairilla on kotikentästään johtuen kilpailuetu Euroopan ja Aasian välisessä liikenteessä. Helsinki-Vantaan lentoaseman sijaintia hyödynnetään tarjoamalla nopeimmat yhteydet usean eurooppalaisen ja aasialaisen metropolin välillä. Finnair kuljetti vuonna 2009 7,4 miljoonaa matkustajaa ja 89 miljoonaa kiloa rahtia. Finnairin laivasto on yksi maailman nykyaikaisimmista.

Vuosi 2009 oli ilmailualalla historiallisen heikko. Finnairin liikevaihto supistui voimakkaasti ja tulos oli rajusti tappiollinen. Kysyntä laski niin reitti-, loma- kuin rahtiliikenteessä. Toimialan ylikapasiteetin vuoksi lentolippujen ja rahdin hinnat laskivat. Reittiliikenteen keskihintojen laskuun vaikutti myös liikematkustuksen merkittävä väheneminen maailmanlaajuisen laman seurauksena. Finnair käynnisti 200 miljoonan euron tehostamisohjelman, mutta kustannusrakennetta ei voitu sopeuttaa laskeviin hintoihin riittävästi. Lentojen matkustajatäyttöaste säilyi kuitenkin hyvänä kapasiteettileikkausten ansiosta.

Toimialan ja Finnairin kysyntä on kuluvan vuoden ensimmäisinä kuukausina kääntynyt kasvuun. Erityisesti Finnairille tärkeän Aasian-liikenteen matkustaja- ja rahtikysyntä on vahvistunut. Tilanne on kuitenkin Finnairille edelleen haastava, sillä hintatason nostaminen on vaikeaa ylikapasiteetin vuoksi. Ylikapasiteetti ei poistu markkinoilta ilman toimialajärjestelyjä. Finnairin on jatkettava kustannusrakenteen sopeuttamista ja leikattava yksikkökustannuksia alentuneiden keskituottojen mukaisesti, jotta yhtiön kannattavuus palautuisi. Käynnissä olevan tehostamisohjelman kohteista reilu neljännes on vielä tunnistamatta. Ohjelmasta noin 120 miljoonan

euron säästötavoite kohdistuu henkilöstökustannuksiin. Polttoainekulujen ennakoidaan nykyisellä hintatasolla ja suojauspolitiikalla olevan noin 20 % Finnairin liikevaihdosta (24 % vuonna 2009).

Eurooppa-Aasia-strategian toteuttamista jatketaan edelleen. Helsingin kautta kulkeneiden matkustajien määrä on kasvanut vuoden 2001 0,3 miljoonasta yli 1,1 miljoonaan vuonna 2009. Aasian nopea vaurastuminen tarjoaa edellytykset matkustajamäärien kasvattamiseen myös jatkossa. Ilman Aasian-strategiaa Finnairin kyky ylläpitää reittiverkostoa Suomesta muualle Eurooppaan olisi merkittävästi heikompi. Yli puolet Finnairin reittiliikenteen tarjonnasta on Aasian-reittiliikennettä.

Meneillään oleva laivaston uudistamisohjelma päättyy kuluvana vuonna. Uudistus yhtenäistää Finnairin reittiliikennelaivastoa. Konetyyppien väheneminen tuo kustannussäästöjä tehokkaamman miehistönkäytön ja huoltotoiminnan ansiosta. Lisäksi uusi laivasto kuluttaa vähemmän polttoainetta ja tuottaa vähemmän päästöjä verrattuna edellisen sukupolven kalustoon. Osa käytöstä poistuneista, Finnairin omistuksessa olleista koneista on myynnissä. Yhtiön kannattavuuden kannalta on tärkeää saada uusi laivasto tehokkaaseen käyttöön, mutta alan ylikapasiteetin vuoksi tarjonnan lisääminen kannattavasti voi olla vaikeaa.

Finnair on rahoittanut laivastoinvestoinnit pitkäaikaisilla lainoilla, joita on nostettu muun muassa Euroopan Investointipankilta. Lisäksi on tehty rahoitusleasing-järjestelyjä Airbusin omistajavaltioiden vientiluottolaitosten kanssa. Taseen vahvistamiseksi Finnair laski syksyllä liikkeeseen 120 miljoonan euron suuruisen hybridilainan, joka luetaan omaksi pääomaksi, sekä teki eräitä myynti- ja takaisinvuokraussopimuksia. Finnairin käytettävissä olevat rahoituslähteet koostuvat syndikoidusta luotosta, yritystodistusohjelmasta sekä eläkevarojen takaisinlainausmahdollisuudesta. Yhtiön tase- ja kassatilanne on hyvä. Rahoitusmarkkinoiden kiristyminen on nostanut Finnairin rahoituskustannuksia ja leasing-sopimusten hintatasoa.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	1 838	2 256
Liikevoitto*	M€	-124	-58
Liikevoitto %	%	-6,7	-2,6
Taseen loppusumma	M€	2 447	2 084
Markkina-arvo kauden lopussa	M€	481	627
Omavaraisuusaste	%	35,5	36,9
Nettovelkaantumisaste**	%	86,9	65,1
Oman pääoman tuotto	%	-12,7	-5,3
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-8,4	-3,0
Henkilöstö yhteensä		7 945	9 617
Henkilöstö Suomessa		7 207	8 847
Osinkosumma	M€	0	0
Valtion saama osinko	M€	0	0

* *Omistajaohjaus raportoi liikevoiton, johon sisältyy mm. johdannaisten arvon muutokset ja myyntivoitot*

** *sisältää arvioidut tulevien 7 vuoden leasing-maksut*

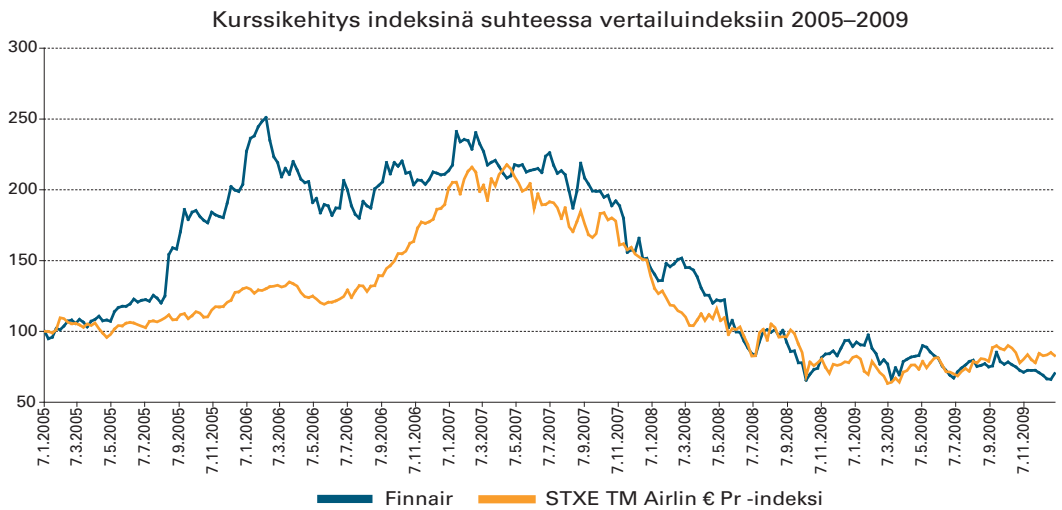
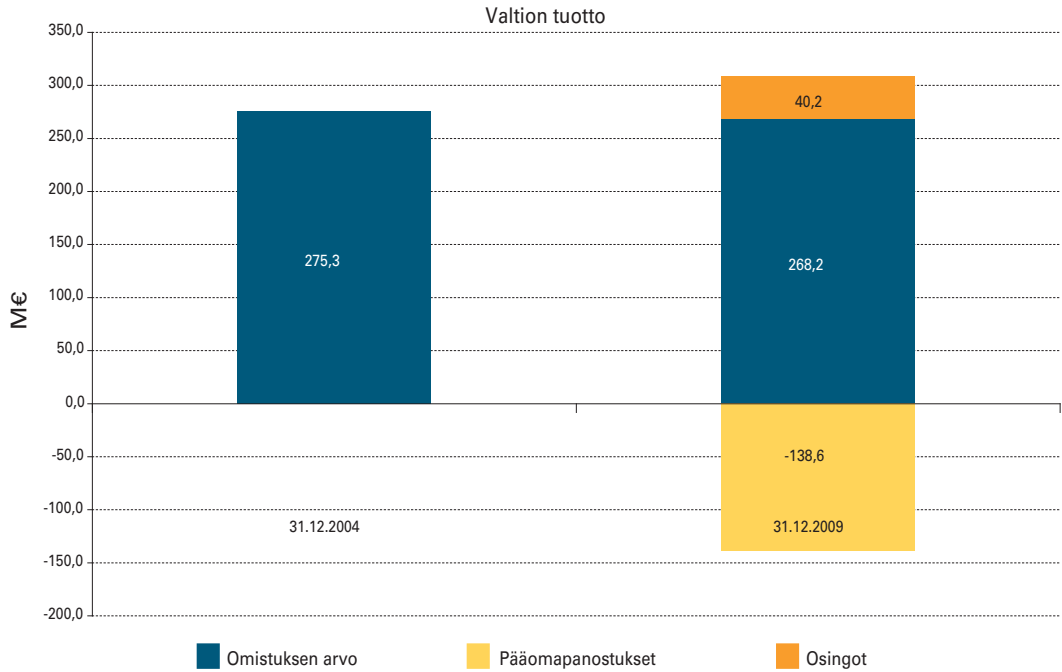
KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
Air France – KLM*	Ranska-Hollanti	23 970
Lufthansa	Saksa	22 283
British Airways*	Iso-Britannia	10 819
SAS	Ruotsi	4 233

* *liikevaihto maaliskuussa 2009 päättyneellä tilikaudella*

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Lentokonelaivaston uudistamiseen noin 200 miljoonaa euroa vuonna 2010.

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli -8,1 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

Valtion omistusosuus: 50,8 %

Hallituksen puheenjohtaja: Matti Lehti

Toimitusjohtaja: Tapio Kuula

Henkilöstömäärä: 15 579

Päätoimipaikat Suomessa: Espoo, Imatra, Inkoo, Joensuu, Järvenpää, Kauttua, Kokkola, Kuusamo, Leppiniemi, Lohja, Loviisa, Naantali, Nokia, Oulu, Pori, Vaasa ja Vantaa.

Fortum Oyj on Pohjoismaihin, Venäjälle ja Itämeren alueelle keskittyvä johtava energiayhtiö, jonka ydinliiketoimintaa on sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu sekä voimalaitosten käyttö ja kunnossapito.

Fortumin sähköntuotanto vuonna 2009 oli 65,3 TWh (64,2 TWh) ja lämmöntuotanto 48,8 TWh (40,3 TWh). EU-maissa Fortumin vuoden 2009 sähköntuotannosta 91 % (92 %) oli hiilidioksidivapaata. Fortumin sähköntuotannosta 51,6 TWh tuotettiin Pohjoismaissa. Tämä oli 13 % (13 %) Pohjoismaiden koko vuoden 2009 sähkökulutuksesta. Lämmöntuotannosta 19,0 TWh (20,8 TWh) tuotettiin Pohjoismaissa.

Fortumin vertailukelpoinen liikevoitto parani ja oli 1 888 miljoonaa euroa (1 845 miljoonaa euroa) huolimatta siitä, että pohjoismainen sähkön kulutus aleni 5 % ja Nordpoolin tukkuhinta 22 %. Tämä johtui pääosin sähköntuotantosektorin onnistuneista suojauksista. Fortum Power sähkön myyntihinta oli 49,8 euroa/MWh kun Nordpoolin systeemihinta oli 35,0 euroa/MWh. Markets ja Russia paransivat kannattavuuttaan. Heikentynyt Ruotsi kruunu alensi liikevoittoa noin 100 miljoonalla eurolla.

Valtaosa eli 1 469 miljoonaa euroa Fortumin 1 888 miljoonan euron vertailukelpoisesta liikevoitosta tulee Powerista, jonka liikevoitto aleni 59 miljoonalla eurolla. Heatin liikevoitto oli 227 miljoonaa euroa (250 miljoonaa euroa). Distributionin liikevoitto parani ja oli 262 miljoonaa euroa (248 miljoonaa euroa). Sähkönsiirtosektorin tulos on vakaa johtuen reguloinnista. Markets on nostanut tuloksen positiiviseksi 22 miljoonaan euroon (-33 miljoonaa euroa). Russia paransi tulostaan ja sen liikevoitto oli -26 miljoonaa euroa (-92 miljoonaa euroa). Russian viimeisen neljänneksen tulos oli 7 miljoonaa euroa positiivinen. Yhtiö arvioi saavuttavansa 100 miljoonan euron vuosittaiset kustannussäästöt Venäjällä vuonna 2011.

Fortum on suojeleminen 70 % vuoden 2010 sähkönmyynnistä hintaan 44 euroa/MWh. Vuoden 2011 suojausaste on 40 % hintaan 42 euroa/MWh.

Venäjällä sähkön markkinahinta aleni 6 % vuoden 2009 aikana, mutta nousi 28 % viimeisen neljänneksen aikana. Reguloitu hinta nousi 12 % vuoden 2009 aikana ja 13 % viimeisellä neljänneksellä. Heinäkuussa 2009 tukkuarkkinoista oli 50 % vapautettu ja vuoden 2010 alusta 60 % tukkuarkkinoista oli vapautettu. Sähkön tukkuarkkinoiden odotetaan vapautuvan kokonaan vuoteen 2011 mennessä.

Fortumin velkaantumisaste on 70 % (73 %). Liiketoiminnan kassavirta oli vahva eli 2 264 miljoonaa euroa (2 002 miljoonaa euroa). Fortumin nettovelan ja käyttökateen suhde oli 2,6 (2,5 vuoden 2008 lopussa). Luvut ovat alle strategisen 3,0–3,5 tavoitetason.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	5 435	5 636
Liikevoitto	M€	1 782	1 963
Liikevoitto %	%	32,8	34,8
Taseen loppusumma	M€	19 841	20 278
Markkina-arvo kauden lopussa	M€	16 852	13 519
Omavaraisuusaste	%	42,8	41,5
Nettovelkaantumisaste	%	70,3	73,5
Oman pääoman tuotto	%	16,0	18,7
Sijoitetun pääoman tuotto	%	12,1	15,0
Henkilöstö yhteensä		11 613	15 579
Henkilöstö Suomessa		2 700	3 045
Osinkosumma	M€	888	888
Valtion saama osinko	M€	451	451

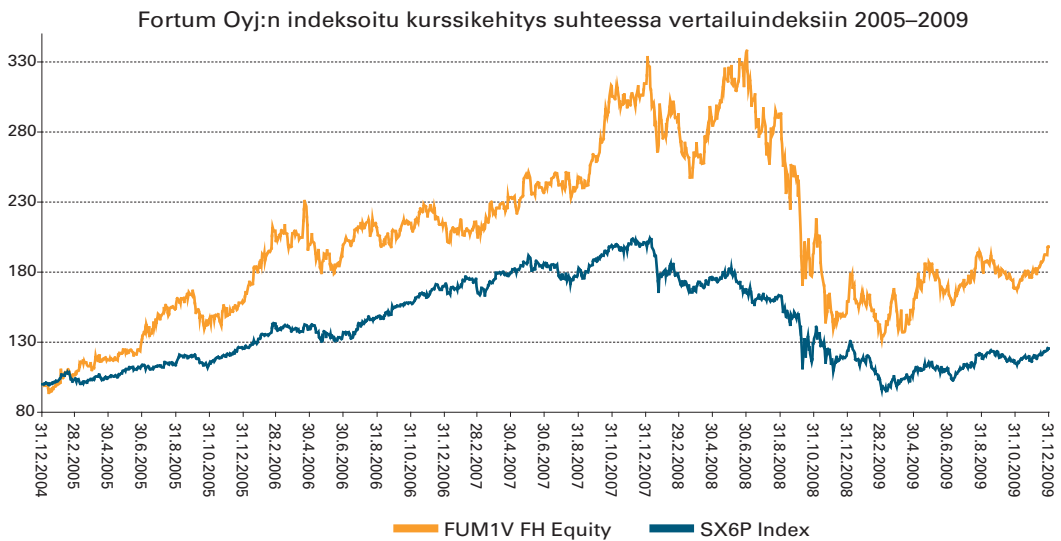
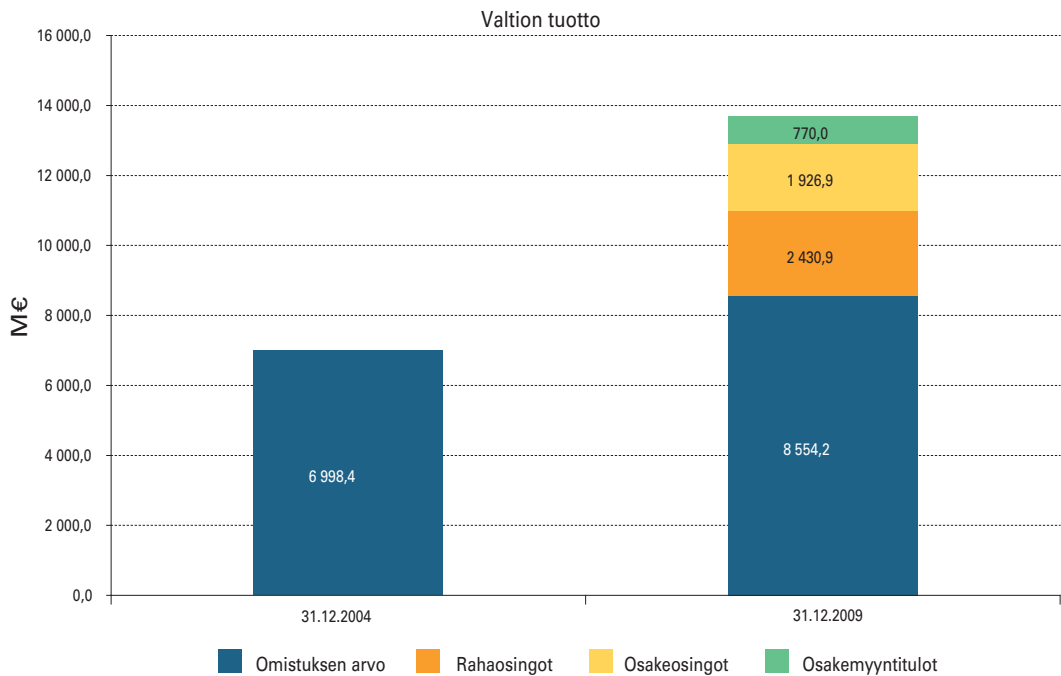
KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
E.ON	Saksa	81 817
EDF	Ranska	66 336
Enel	Italia	62 171
RWE	Saksa	46 191
Iberdrola	Espanja	24 558
Vattenfall	Ruotsi	19 358
Verbund	Itävalta	3 483
Statkraft	Norja	3 097

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Fortumin julkistama investointiohjelma on 0,8–1,2 miljardia euroa vuosittain. Tästä 400–500 miljoonaa euroa menee kunnossapito- ja tuottavuusinvestointeihin. Kasvuinvestoinnit Venäjälle uuteen sähköntuotantokapasiteettiin jakautuvat epätasaisesti vuosille 2010–2015, ja niiden kokonaismäärän arvioidaan olevan noin 1,8 miljardia euroa. Keskimäärin tämä on noin 300 miljoonaa euroa vuodessa. Muut vuosittaiset käyttöomaisuusinvestoinnit kohdistuvat Pohjoismaiden ja Baltian alueen kasvuun, pääasiassa sähkön ja lämmön yhteistuotantokapasiteetin (CHP) rakentamiseen.

Fortum toimitti 5.2.2009 valtioneuvostolle periaatepäätöshakemuksen uuden ydinlaitosyksikön rakentamiseksi Loviisaan. Investoinnin kokonaisarvo on noin 4–6 miljardia euroa. Fortum osallistuu lisäksi TVO-omistuksen kautta noin 25 %:n osuudella Suomen viidennen ydinvoimalaitosyksikön rakennusprojektiin Olkiluodossa.

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli 14,3 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

Valtion omistusosuus: 50,1 %

Hallituksen puheenjohtaja: Timo Peltola

Toimitusjohtaja: Matti Lievonen

Henkilöstömäärä: 5 092

Päätoimipaikat Suomessa: Espoo, Naantali ja Porvoo

Neste Oil Oyj on korkealaatuisiin puhtaamman liikenteen polttoaineisiin keskittyvä jalostus- ja markkinointiyhtiö. Yhtiö tavoittelee kasvua sekä perinteisessä öljynjalostuksessa että huippulaatuisen uusiutuvista raaka-aineista valmistetun dieselin tuotannossa. Neste Oilin öljynjalostamot sijaitsevat Porvoossa ja Naantalissa, ja niiden raakaöljyn tislaukskapasiteetti on yhteensä noin 260 000 tynnyriä päivässä, jalostuskapasiteetti noin 15 miljoonaa tonnia vuodessa.

Neste Oil tähtää maailman johtavaksi puhtaamman polttoaineen tuottajaksi ja jatkaa investointeja nykyisten jalostamoiden kapasiteetin kasvattamiseksi. Neste Oilin NExBTL-dieselin tuotantokapasiteetti on 380 000 tonnia vuodessa. Jo päätettyjen investointihankkeiden perusteella kapasiteetti on noin 2 miljoonaa tonnia vuonna 2011. Neste Oil hakee kasvua kahdelta alueelta. Nämä ovat Öljynjalostus ja Uusiutuvat polttoaineet. Strategiaa täydentää Öljyn vähittäismyynti.

Neste Oilin Singaporen NExBTL-laitoksen suunniteltu kapasiteetti on 800 000 tonnia ja arvioitu valmistusaika on vuonna 2010. Samansuuruisen Rotterdamin laitoksen arvioitu valmistusaika on 2011.

Vuoden 2009 vertailukelpoinen liikevoitto heikkeni viidesosaan ja oli 116 miljoonaa euroa (602 miljoonaa euroa). Raportoitu liikevoitto nousi ja se oli 335 miljoonaa euroa (186 miljoonaa euroa). Kasvu johtui 261 miljoonan euron varastovoitoista verrattuna edellisvuoden 453 miljoonan euron varastotappioon. Liiketoiminnan rahavirta oli 177 miljoonaa euroa (512 miljoonaa euroa) ja investointien jälkeen -708 miljoonaa euroa (17 miljoonaa euroa).

Neste Oilin kannattavuutta heikensi kokonaisjalostusmarginaalin lasku 7,35 usd/bbl (13,39). Yhtiön tärkeän tuotteen dieselin marginaali heikentyi noin 64 % ja oli 11,18 usd/bbl (31,23). Urals-Brent-hintaero supistui -0,81 usd/bbl:iin (-2,95) ja viitejalostusmarginaali aleni 3,14 usd/bbl:iin (9,93)

Öljytuotteiden vertailukelpoinen liikevoitto aleni 105 miljoonaan euroon (602 miljoonaa euroa). Kaikki kokonaisjalostusmarginaalin merkittävimmät ajurit (dieselmarginaali, venäläisen ja Brent-raakaöljyn välinen hintaero sekä viitejalostusmarginaali) olivat heikompia kuin vuosi sitten. Laivaston rahtihinnat romahtivat vuoden aikana ja olivat 81 pistettä (179 pistettä).

Uusiutuvien polttoaineiden vertailukelpoinen liikevoitto painui negatiiviseksi ja oli -30 miljoonaa euroa (2 miljoonaa euroa). Sen sijaan vähittäismyyntin vertailukelpoinen liikevoitto nousi ollen 50 miljoonaa euroa (22 miljoonaa euroa).

Neste Oilin nettovelkaantumisasaste nousi vuoden aikana 40,2 %-yksiköllä. Investoinnit olivat 863 miljoonaa euroa (508 miljoonaa euroa). Yhtiön tavoite velan osuudeksi kokonaispääomasta on 25–50 %. Vuoden 2009 luku oli 46,3 % (31,5 %).

Neste Oil otti käyttöön uuden organisaatorakenteen 1.4.2009 alkaen. Organisaatiouudistuksessa yhtiö siirtyy linjaorganisaatiosta matriisiorganisaatioon.

TUNNUSLUKUJA

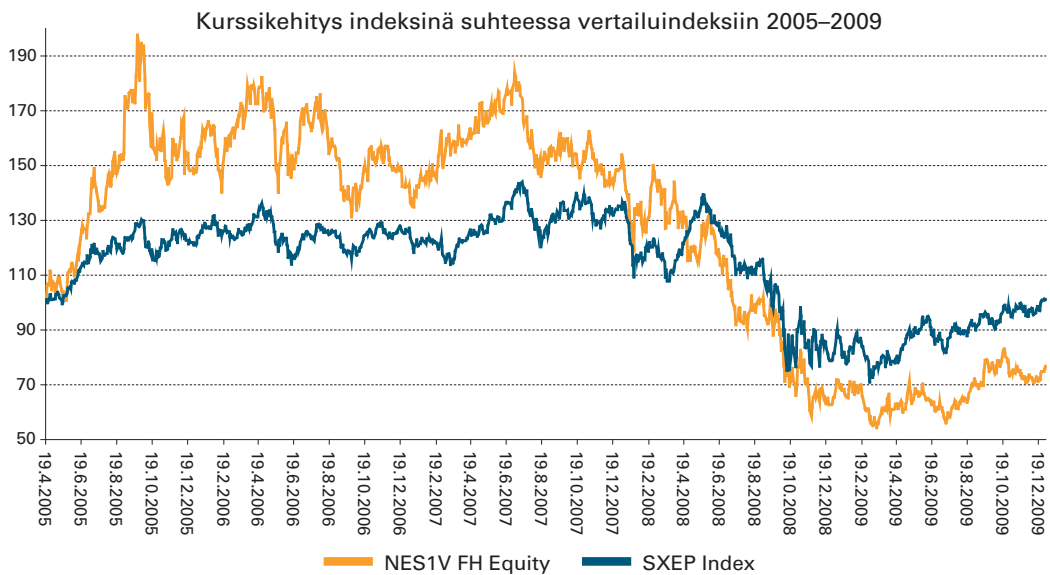
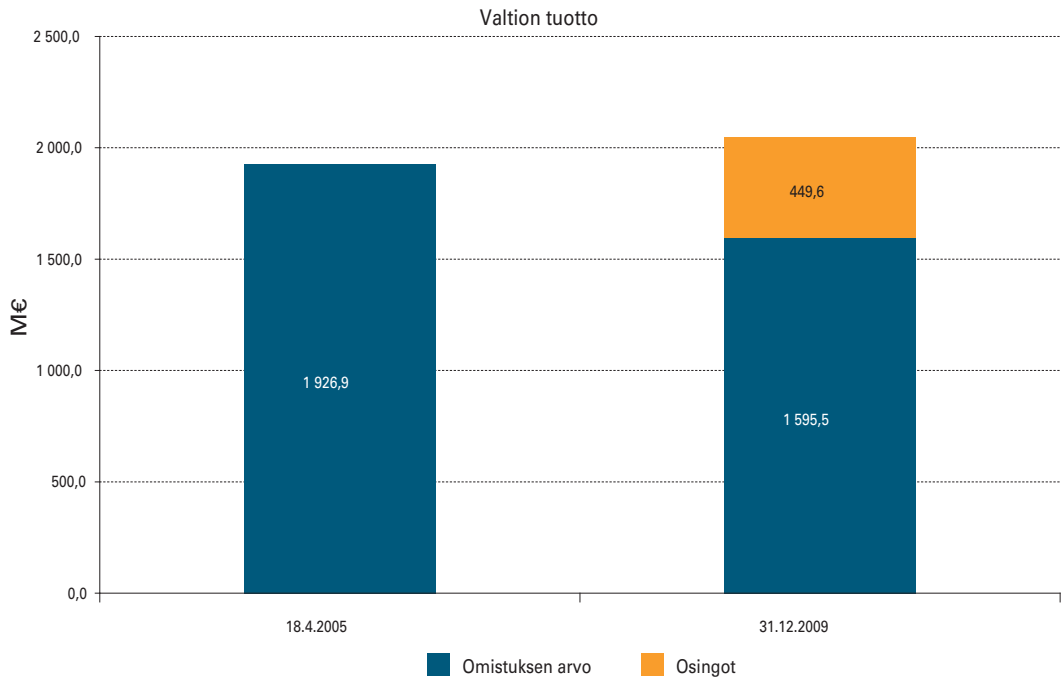
		2009	2008
Liikevaihto	M€	9 636	15 043
Liikevoitto	M€	335	186
Liikevoitto %	%	3,5	1,2
Taseen loppusumma	M€	5 700	4 720
Markkina-arvo kauden lopussa	M€	3 185	2 713
Omavaraisuusaste	%	39,1	46,3
Nettovelkaantumisaste	%	86,3	46,1
Oman pääoman tuotto	%	10,2	4,4
Sijoitetun pääoman tuotto	%	9,0	6,1
Henkilöstö yhteensä		5 092	5 262
Henkilöstö Suomessa		3 668	3 984
Osinkosumma	M€	64	205
Valtion saama osinko	M€	32	103

KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
OMV	Itävalta	17 917
Petroplus holding	Sveitsi	14 798
MOL	Unkari	11 558
Hellenic Petroleum	Kreikka	6 757
ERG	Italia	5 983
Saras	Italia	5 230
Motor Oil Hellas	Kreikka	3 939

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Singapore	NExBTL-laitos	2010	550 miljoonaa euroa
Rotterdam	NExBTL-laitos	2011	670 miljoonaa euroa
Bahrain	perusöljytehdas	2011	noin 125 miljoonaa euroa (Neste Oilin osuus)

Valtion tuotto 18.4.2005–31.12.2009 oli 1,3 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

5.2 Listaamattomat markkinaehtoisesti toimivat yhtiöt, liikevaihto yli 25 M€

ALTIA OYJ **alkoholin tuotanto ja kauppa**

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Jarmo Leppiniemi

Toimitusjohtaja: Antti Pankakoski

Henkilöstömäärä: 947

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki, Koskenkorva, Rajamäki

Suomen kaksi alkoholiveronkorotusta vuoden aikana ja haasteellinen taloudellinen tilanne johti alkoholijuomien kokonaismyynnin 3,0 %:n (1,2 %) laskuun Suomessa vuonna 2009. Väkevien alkoholijuomien myynti laski Suomessa 6,6 % (4,7 %). Viinien myynnin kasvu on hidastunut ja se oli noin 1 % (2,4 %).

Ruotsissa kokonaismyynti kasvoi 7,6 % (6,6 %) ja Norjassa 4,0 % (3,9 %). Ruotsin kasvu selittyi kruunun heikolla arvolla, joka ohjasi ruotsalaisia kuluttajia ostamaan alkoholijuomansa kotimaasta, ja osittain myös edisti rajakauppaa naapurimaista.

Koskenkorvan tehdas toimi keskimäärin 60 %:n käyttöasteella johtuen lähinnä puunjalostusteollisuuteen toimitettavan tärkkelyksen kysynnän laskusta. Vuonna 2009 Koskenkorvan tehtaalle vastaanotetusta ohrasta noin 80 % perustui Altian tärkkelysohran sopimustuotantoon. Ohravaraston keskihinta laski loppuvuoteen mennessä noin 21 %.

Altia uudisti toimintamallinsa vuoden loppupuolella. Uuden toimintamallin mukaisesti Altia-konserni koostuu Brands-, Trading-, ja Industrial-Services-liiketoiminta-alueista, joille Supply Chain tarjoaa kustannustehokasta palvelua hyödyntäen keskittämisen edut.

Altia tehosti tilikauden aikana toimintojaan turvatakseen pitkän tähtäimen toimintaedellytykset ja kannattavuuden parantamisen. Tämä merkitsi yritysjärjestelyjä ja organisaatioiden supistamista eri tulosyksiköissä.

Altian vuoden 2009 liikevaihto 407,3 miljoonaa euroa (463,3 miljoonaa euroa) oli 12 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Liikevoitto ilman kertaluoteisia eriä oli 11,6 miljoonaa euroa (11,7 miljoonaa euroa) ja 15,6 miljoonaa euroa (9,0 miljoonaa euroa) kertaluonteisten erien jälkeen. Suhteellinen kannattavuus siis parani tilikauden aikana.

Altian omavaraisuusaste parani 4 %-yksiköllä ja se oli 34,3 % (30,3 %). Nettovelkaantumisaste aleni 32,5 %-yksiköllä ja se oli 54,9 % (87,4 %).

Altia julkisti tilikauden jälkeen 15.2.2010 tiedotteen, jonka mukaan se ostaa viinien ja väkevien tuotesalkun Pernod Ricardilta. Kauppaan kuuluu tuotemerkkejä sekä tuotanto- ja logistiikkatoivi-

mintoja Ruotsissa ja Tanskassa. Kauppahinta on 82 miljoonaa euroa ja kauppa kasvattaa Altian liikevaihtoa noin 85 miljoonalla eurolla.

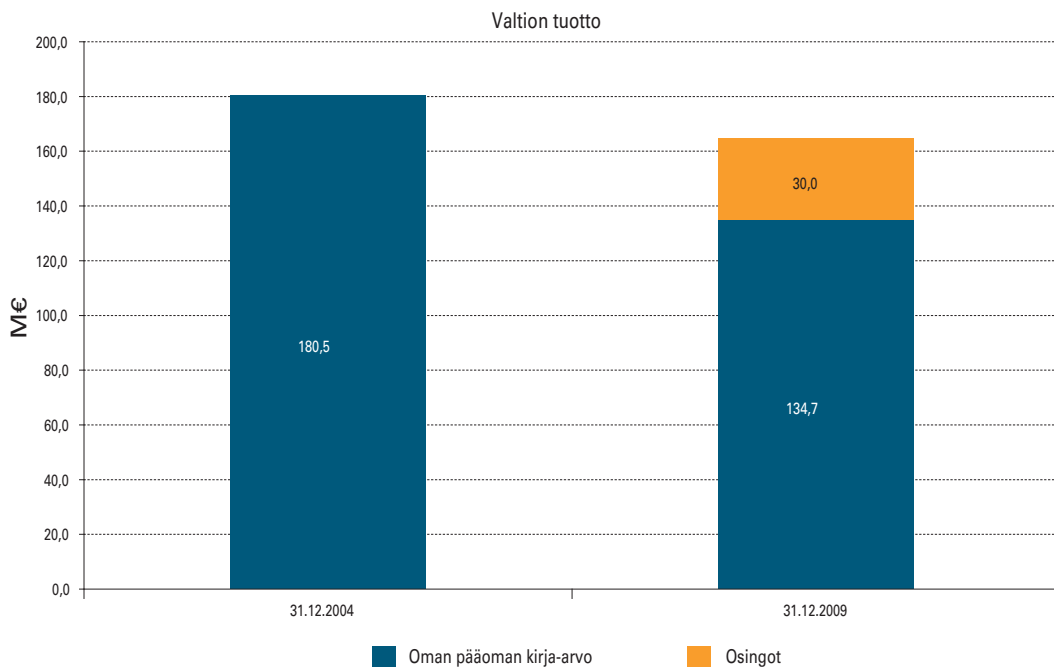
TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	407,3	463,3
Liikevoitto	M€	15,6	9,0
Liikevoitto %	%	3,8	1,9
Taseen loppusumma	M€	398,4	402,2
Omavaraisuusaste	%	34,3	30,3
Nettovelkaantumisaste	%	54,9	87,4
Oman pääoman tuotto	%	4,3	4,7
Sijoitetun pääoman tuotto	%	4,2	6,8
Henkilöstö yhteensä		947	1123
Henkilöstö Suomessa		586	676
Osinkosumma	M€	0	0
Valtion saama osinko	M€	0	0

KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€*
Arcus	Norja	181,9

*31.12.2009 valuuttakurssilla (EUR/NOK) 8,2898

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli -1,8 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

AREK OY työeläkevakuutuksen järjestelmäkehitys

Valtion omistusosuus: 9,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Jukka Rantala

Vt. toimitusjohtaja: Päivi Harju.

Henkilöstömäärä: 34

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

Arek Oy rakennuttaa eläkevakuutuksessa tarvittavia tietojärjestelmiä ja tuottaa asiakkailleen järjestelmäpalveluita. Yhtiön omistajina ovat yksityisen ja julkisen sektorin eläkevakuuttajat sekä Eläketurvakeskus.

Yhtiön toiminnan pohjana on vuoden 2007 alussa tuotantoon otettu ansaintajärjestelmä, jonne on rekisteröity työeläkkeiden perusteena olevat ansaintatiedot. Ansaintajärjestelmä on suomalaisen työeläkevakuutuksen keskeisiä tietojärjestelmiä. Arek Oy:n toiminta laajeni 1.1.2008 alkaen, jolloin yhtiön hallintaan siirtyi Eläketurvakeskukselta eläkelaitoksia palveleva järjestelmäkanta. Liiketoimintavastuu näistä järjestelmistä siirtyi Arekille vuoden 2009 alussa. Yhteinen eläkkeenlaskentajärjestelmä (Yhella) siirtyi Arekin hoitoon 1.7.2009.

Yhtiön toiminnan päätavoite vuonna 2009 oli järjestelmien käytettävyyden merkittävä parantaminen ja sitä kautta asiakastyytyväisyyden parantaminen. Käytettävyys nousikin selvästi edellisestä vuodesta ja myös asiakastyytyväisyys oli aiempaa parempi. Yhtiö jatkaa vuonna 2010 panostuksia käytettävyyden parantamiseksi.

Arekin taloudellinen tulos jäi hieman budjetoitua heikommaksi. Keskeisenä syynä tähän oli liikevaihdon ja palveluiden jääminen ennakoitua alhaisemmaksi. Tämän johdosta yhtiö on vuoden 2010 alusta korottanut palveluhintojaan voitollisen tuloksen saavuttamiseksi.

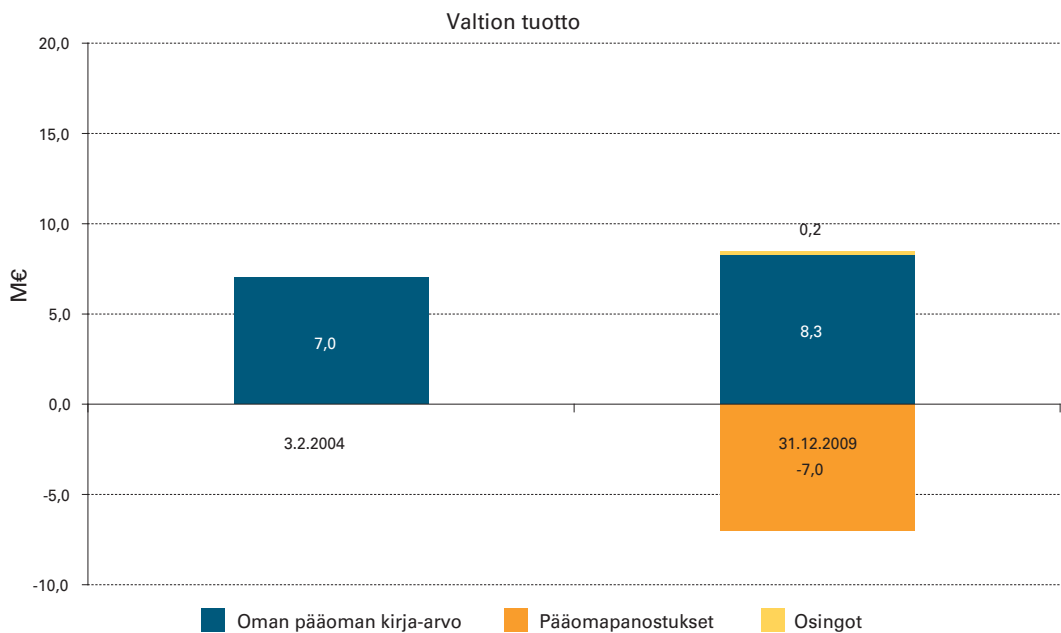
Toiminnan merkittävimmät riskit liittyvät edelleen tarjottujen järjestelmäpalveluiden laatuun ja käytettävyyteen, järjestelmä- ja projektisalkun hallintaan sekä investointien rahoitukseen.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	52,4	30,8
Liikevoitto	M€	-1,2	-1,8
Liikevoitto %	%	-2,3	-5,8
Taseen loppusumma	M€	79,6	85,5
Omavaraisuusaste	%	10,4	13,9
Nettovelkaantumisaste	%	758,9	532,7
Oman pääoman tuotto	%	-35,9	-27,7
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-1,6	-2,1
Henkilöstö yhteensä		34	30
Henkilöstö Suomessa		34	30
Osinkosumma	M€	0	0
Valtion saama osinko	M€	0	0

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Arek jatkaa ansaintajärjestelmän ja Eläketurvakeskukselta siirtyneiden järjestelmien kehittämistä lähivuosina. Yhtiön tavoitteena on järjestelmien käytettävyyden parantaminen.

Valtion tuotto 3.2.2004–31.12.2009 oli -26,7 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

DESTIA OY **infra-alan palvelut**

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Karri Kaitue 2.12.2009 alkaen

Toimitusjohtaja: Hannu Leinonen 1.10.2009 alkaen

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki, Jyväskylä, Kouvola, Kuopio, Oulu, Rovaniemi, Sulkava, Turku, Tampere ja Vaasa

Destia Oy on johtava suomalainen infra-alan palveluyritys, joka aloitti toimintansa vuoden 2008 alussa valtion kokonaan omistamana osakeyhtiönä. Destian palveluvalikoimaan kuuluvat liikenne- ja teollisuusympäristöjen rakentaminen, ylläpito ja suunnittelu sekä liikenneympäristöön liittyvä konsultointi ja liikenteen tietopalvelut. Tiehallinto (Liikennevirasto 1.1.2010) on Destian suurin yksittäinen Infrarakentamisen ja hoitopalveluiden asiakas. Muita asiakasryhmiä ovat Ratahallintokeskus, muut valtion virastot, kunnat ja kaupungit sekä teollisuusyritykset, joiden osuus on kasvussa.

Vuonna 2009 maa- ja vesirakentamisen kokonaismarkkina Suomessa laski edellisen vuoden 5,5 miljardista 5,3 miljardiin euroon. Taantumana ennakoitaan elvytyshankkeista huolimatta laskevan infrarakentamisen kokonaiskysyntää vuonna 2010 vielä jonkin verran vuoteen 2009 verrattuna. Taantuma ja kiristynyt rahoitustilanne vaikeuttavat erityisesti yksityisten hankkeiden käynnistymistä. Kuntien talouden voimakas heikkeneminen, perusväylänpidon rahoitusvaje ja teollisuuden sekä kaivosten heikko investointiaste näkyvät odotuksissa. Asuntorakentamisen volyymin vähentymisen myötä rakentamisen painopiste on siirtynyt infrahankkeisiin ja uusia toimijoita on tullut markkinoille. Tämä on lisännyt kilpailua markkinoilla ja kiristänyt hintakilpailua. Destia keskittyy kustannusten hallintaan, kilpailukyvyyn ylläpitämiseen ja kannattavuuden parantamiseen. Vaikeasta markkinatilanteesta johtuen Viron toimintoja on supistettu merkittävästi.

Destian olemassa olevan hyvän tilauskannan perusteella Destian vuoden 2010 liikevaihdon arvioidaan olevan edellisen vuoden tasolla. Vuoden 2009 aikana käynnistyneet kannattavuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet vaikuttavat jo kuluvan vuoden näkymiin myönteisesti ja liiketuloksen arvioidaan olevan selvästi voitollinen vuonna 2010. Destian liikevoittotavoite on 5,5 % ja sijoitetun pääoman tuottotavoite 20 % vuoteen 2011 mennessä. Destian tavoitteena on liikevaihdon kannattava kasvu sekä yksityisen sektorin projektien osuuden kasvattaminen.

Vuoden 2010 alusta alkaen organisaatio on muutettu siten, että viidestä liiketoimintaryhmästä on muodostettu kolme eli Infrarakentaminen, Infrahoito ja Rocks.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	603,4	717,1
Liikevoitto	M€	-16,9	19,3
Liikevoitto %	%	-2,8	2,7
Taseen loppusumma	M€	274,1	294,4
Omavaraisuusaste	%	26,3	33,4
Nettovelkaantumisaste	%	65,2	44,4
Oman pääoman tuotto	%	-21,2	14,7
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-10,6	15,7
Henkilöstö yhteensä		2 860	2 921
Henkilöstö Suomessa		2 820	2 787
Osinko / Voiton tuloutus	M€	0	4,6

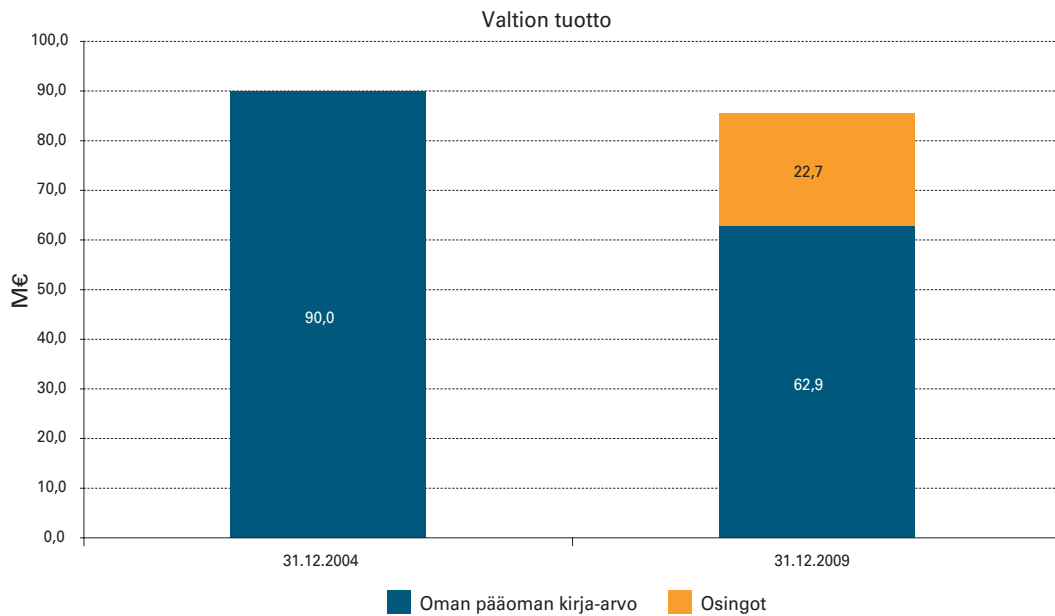
KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
Hochtief	Saksa	18 170
Skanska	Ruotsi	14 155
Eiffage	Ranska	13 233
Strabag	Itävalta	12 228
Koninklijke	Alankomaat	8 353
NCC	Ruotsi	5 362
YIT	Suomi	3 452
Lemminkäinen	Suomi	1 964

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Tilikauden bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 29,4 miljoonaa euroa (66,5 miljoonaa euroa). Investoinneista 19,4 miljoonaa euroa (42,2 miljoonaa euroa) oli rakennus- ja kalustoinvestointeja ja 10,0 miljoonaa euroa (24,3 miljoonaa euroa) muita investointeja liittyen pääosin yritysostoihin.

Vuonna 2009 Destia osti loput 20 % Maarakennus Jaara Oy:n osakkeista ja Maarakennus Jaara Oy sulautui Destiaan. Destian tytäryhtiö Destia Norge As osti norjalaisen maanrakennusyrityksen Einar Stene As:n koko osakekannan. Destian omistusosuus nousi ratarakentamiseen erikoistuneessa Kaivujyvä-konsernissa 68 %:sta 76 %:iin. Sopimuksen mukainen omistusosuus nousee vuoden 2010 alussa 84 %:iin. Valtioneuvosto päätti Destian lauttaliiketoiminnan eriyttämisestä osittaisjakautumisella siten, että lauttaliiketoiminta eriytyi valtionyhtiöksi 1.1.2010. Eriytetty lauttapalveluyhtiö on nimeltään Suomen Lauttaliikenne Oy. Lauttapalvelujen liikevaihto vuonna 2009 oli 30,7 miljoonaa euroa.

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli -1,0 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Lauri Ratia

Toimitusjohtaja: Timo Lepistö

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

Edita Oy on valtion kokonaan omistama pohjoismainen viestintäkonserni. Kotimarkkinoillaan Suomessa ja Ruotsissa Edita tarjoaa sekä markkinointiviestinnän suunnittelu- ja tuotantopalveluja että graafisen tuotannon ja logistiikan ratkaisuja. Editasta kasvoi Pohjoismaiden johtava markkinointiviestinnän tuottaja vuonna 2008 ruotsalaisen Citat Group AB:n hankinnan myötä. Suomessa Edita on suurin tietokustantamiseen keskittynyt kirjojen ja verkkopalvelujen kustantaja. Editalla on Ruotsin tytäryhtiön ja osakkuusyhtiön kautta myös graafinen tuotantoyksikkö Ukrainassa ja teknologinen kehitysyksikkö Intiassa.

Laskusuhdanne ja viestintäpalveluiden kysynnän hiipuminen johtivat kaikilla liiketoiminta-alueilla liikevaihdon laskuun, minkä seurauksena päädyttiin tekemään mittavia sopeuttamistoimenpiteitä sekä Suomessa että Ruotsissa. Marketing Services ja Editorial Communication liiketoimintojen vertailukelpoinen liikevaihto laski sekä Suomessa että Ruotsissa kiristyneen hinta- ja markkinatilanteen johdosta. Painomarkkinoiden huomattava pieneneminen ja hintakilpailun kiristyminen Suomessa ja Ruotsissa heikensivät Print & Distribution liikevaihtoa. Publishing liikevaihto säilyi lähes ennallaan pääasiassa laki- ja julkishallinnon julkaisujen ja palveluiden myynnin kasvun ansiosta.

Editan liikevoitto kasvoi hieman huolimatta talouden taantumasta ja tulosta rasittavista sopeuttamistoimenpiteiden kustannuksista. Kannattavuus pystyttiin kuitenkin säilyttämään riittävän ajoissa toteutettujen sopeuttamistoimenpiteiden ansiosta.

Editan tavoitteena on vahvistaa johtavaa markkina-asemaansa painetun ja digitaalisen viestinnän tuottajana Pohjoismaissa. Edita tulee selvittämään laajenemismahdollisuuksiaan myös Suomen, Ruotsin ja Pohjoismaiden ulkopuolelle. Editan liiketoimintastrategia perustuu painetun ja sähköisen viestinnän integroitumiseen. Strategian mukaisesti Edita on luopunut ydintoimintojensa ulkopuolella olevista liiketoiminnoista ja vahvistanut painopistealueidensa osaamista muun muassa yritysostoin ja investoinnein.

Taloudellinen laskusuhdanne on vähentänyt selvästi yritysten panostuksia viestintään, mikä on johtanut kilpailun kiristymiseen. Mediamainonnan määrä on laskenut voimakkaasti, Suomessa 15 % ja Ruotsissa 16 %. Viestintäalan markkinoiden ja graafisen teollisuuden rakennemuutoksen ennakoitaan jatkuvan sekä Suomessa että Ruotsissa. Mediamainonnan elpymisen arvioidaan sekä Suomessa että Ruotsissa jatkuvan verkkomainonnan vetämänä.

Vuonna 2010 markkinat eivät tule kasvamaan tai ainakin kasvu on vähäistä. Matalasuhdanne on kiihdyttänyt siirtymistä perinteisestä markkinointiviestinnästä uuteen teknologiaan. Editalla on hyvät mahdollisuudet menestyä rakennemuutoksessa siirryttäessä monikanavaisiin palveluihin.

Vuoden 2009 aikana tehdyt liiketoiminnan sopeuttamistoimenpiteet edesauttavat kannattavuuden ylläpitämistä epävakassa markkinatilanteessa vuonna 2010. Edita aikoo jatkaa sopeuttamistoimenpiteitä, mikäli liiketoiminnan kannattavuuden turvaaminen sitä edellyttää.

TUNNUSLUKUJA

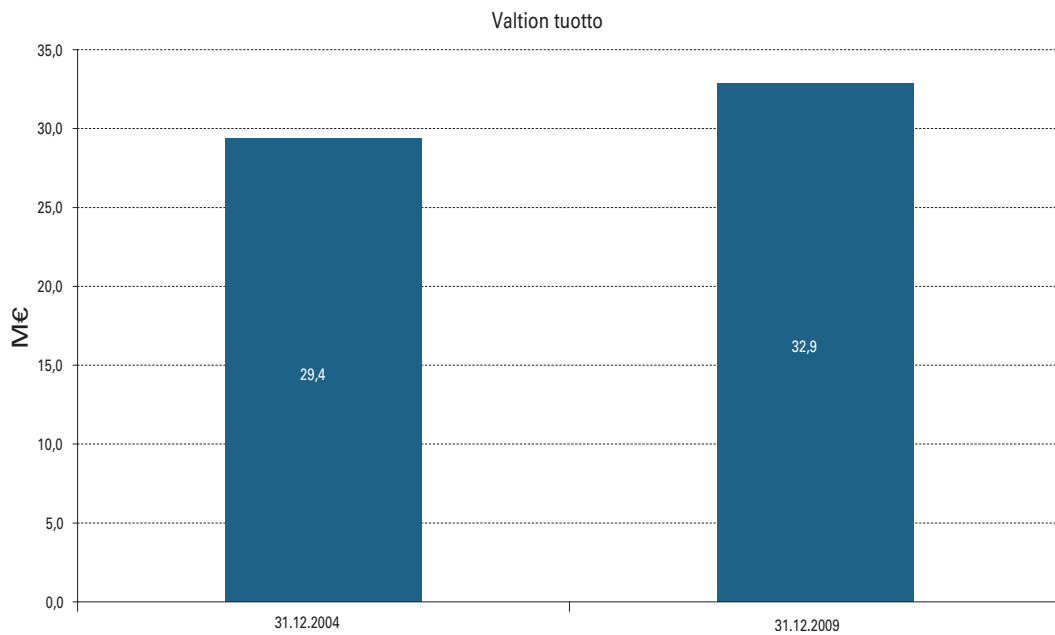
		2009	2008
Liikevaihto	M€	110,9	111,1
Liikevoitto	M€	3,7	3,6
Liikevoitto %	%	3,4	3,3
Taseen loppusumma	M€	91,4	93,7
Omavaraisuusaste	%	37,3	31,1
Nettovelkaantumisaste	%	65,0	83,9
Oman pääoman tuotto	%	10,6	11,0
Sijoitetun pääoman tuotto	%	6,1	7,9
Henkilöstö yhteensä		890	896
Henkilöstö Suomessa		516	611
Osinkosumma	M€	1,7	0,0
Valtion saama osinko	M€	1,7	0,0

KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
Bonnier	Ruotsi	3 182,9
Sanoma Learning & Literature	Suomi	345,1
Alma Media	Suomi	307,8
Otava	Suomi	223,1
Elanders	Ruotsi	165,6
Hansaprint	Suomi	106,5
Talentum	Suomi	66,8

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Bruttoinvestoinnit olivat 6,8 miljoonaa euroa (37,7 miljoonaa euroa). Vuonna 2008 käytettiin yritys-hankintoihin 31,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2009 merkittävimmät investoinnit olivat Edita Prima Oy:n hankkima offset-painokone ja kaksi CTP-tulostinta sekä Edita Västra Aros AB:n hankkimat kaksi painokonetta. Yhtiön toimintoja on kehitetty viime vuosina voimakkaasti yritysjärjestelyin. Edita tulee investoimaan uuteen teknologiaan ja osaamiseen ja aikoo jatkaa yritysjärjestelyjä.

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli 2,2 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

EKOKEM OY jätehuoltopalvelut, kaukolämpö ja sähkö

Valtion omistusosuus: 34,1 %

Hallituksen puheenjohtaja: Maija-Liisa Friman

Toimitusjohtaja: Timo Piekkari

Henkilöstömäärä: 326

Päätoimipaikat Suomessa: Riihimäki

Ekokem Oy on Suomen johtava vaativan ympäristöhuollon kokonaispalvelujen tuottaja, jonka vahvuuksia ovat asiakastuntemus ja henkilökohtainen asiakaspalvelu. Ydinosaamista ovat ongelmajätteiden käsittely, muiden jätteiden hyödyntäminen, energiantuotanto, pilaantunen maaperän ja pohjaveden puhdistus sekä ympäristörakentaminen palveluineen.

Ekokemin perusliiketoiminnassa (ongelmajätteiden vaativa terminen käsittely) ei ole nähtävissä oleellisia kehitystarpeita kolmannen polttolinjan rakentamisen jälkeen. Laitoksen korkean käsittelytason varmistaminen ja alati kiristyvät ympäristönsuojeluvaatimukset edellyttävät kuitenkin jatkuvia ylläpito- ja korvausinvestointeja. Yhtiö tulee kohtaamaan kiristyvää kilpailua myös perusliiketoiminta-alueellaan, sillä ongelmajätteiden hyödyntämis- ja käsittelypalveluja tarjoaa yhä useampi yritys. Yhtiölle kasvavan liiketoiminta-alueen tarjoaa jätteisiin perustuva energiantuotanto. Yhtiö on käynnistänyt uuden jätevoimalan suunnittelun Riihimäelle. Toisen jätevoimalan rakentaminen on Suomessa merkittävä ympäristöliiketoiminnan investointi.

Ekokemin liikevaihto vuonna 2009 laski lievästi edellisvuoteen verrattuna taloudellisen taantumän johdosta. Liikevoitto putosi selvästi edellisvuoteen verrattuna. Konsernin suhdanneherkän liikevaihdon osuus on laskenut, mikä vakauttaa lähivuosien kasvua ja kannattavuutta. Ekokemin kaavaileman toisen jätevoimalan tavoitteellinen käynnistymisajankohta on kevät 2012.

TUNNUSLUKUJA

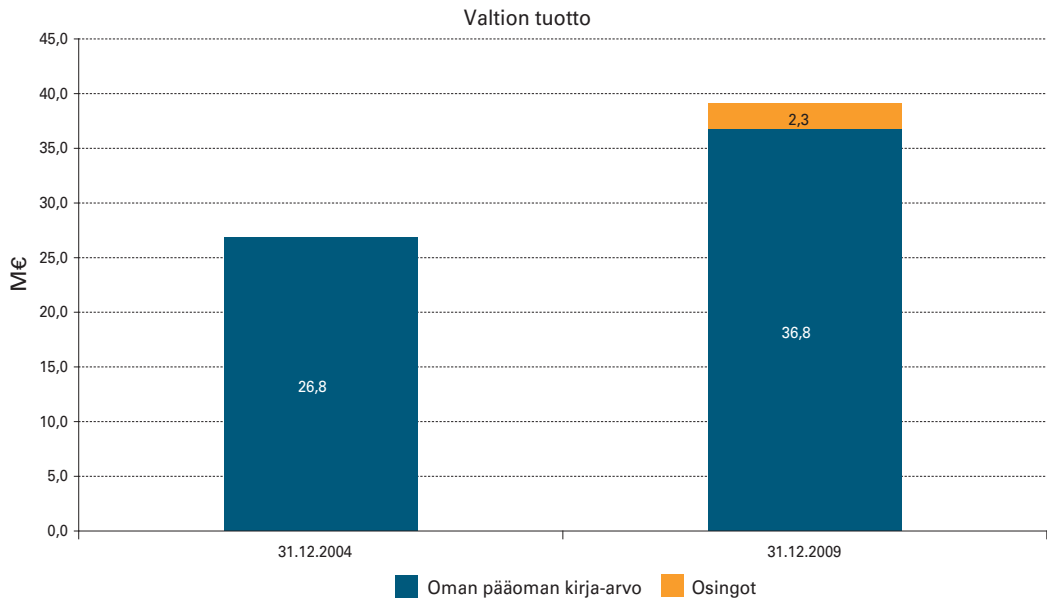
		2009	2008
Liikevaihto	M€	94,3	96,6
Liikevoitto	M€	7,1	13,1
Liikevoitto %	%	7,5	13,5
Taseen loppusumma	M€	160,0	157,8
Omavaraisuusaste	%	67,5	62,6
Nettovelkaantumisaste	%	16,2	16,2
Oman pääoman tuotto	%	4,0	8,5
Sijoitetun pääoman tuotto	%	5,5	11,1
Henkilöstö yhteensä		326	324
Henkilöstö Suomessa		326	324
Osinkosumma	M€	3,5	3,5
Valtion saama osinko	M€	1,2	1,2

KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
Lassila & Tikanoja	Suomi	582
Sita Finland (v.2008)	Suomi	70

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Riihimäen 2. jätevoimala, YVA-selvitys valmistunut.

Valtion tuotto 31.12.2004–31.12.2009 oli 7,1 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

Valtion omistusosuus: 6,1 %

Hallituksen puheenjohtaja: Risto Parjanne

Toimitusjohtaja: Paul Pauku

Henkilöstömäärä: 843

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

FCG Finnish Consulting Group Oy on monialainen konsulttiyritys. Konsernin palvelut keskittyvät infra-, ympäristö- ja yhdyskuntasuunnitteluun, koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen sekä kansainvälisen kehityskonsultointiin.

Konsernin liikevaihto vuonna 2009 oli 72,9 miljoonaa euroa (79,5 miljoonaa euroa) ja liikevoitto 0,7 miljoonaa euroa (2,9 miljoonaa euroa). Konsernin taserakenne säilyi vahvana, omavaraisuusaste vahvistui hieman.

FCG:n kotimaan yhtiöt sulautuivat emoyhtiönsä FCG Finnish Consulting Group Oy:öön 31.10.2009. Sulautuminen on ollut yksi vuonna 2005 asetetuista tavoitteista. Kotimaassa toimii sulautumisen jälkeen marraskuusta 2009 vain yksi yhtiö, FCG Finnish Consulting Group Oy. Konsernin kansainväliset yhtiöt siirtyivät samalla suoraan emoyhtiön alaisuuteen.

Yhtiön rakenteen muuttaminen toi mukanaan kertaluonteisia kuluja, jotka vaikuttivat vuoden 2009 tulokseen.

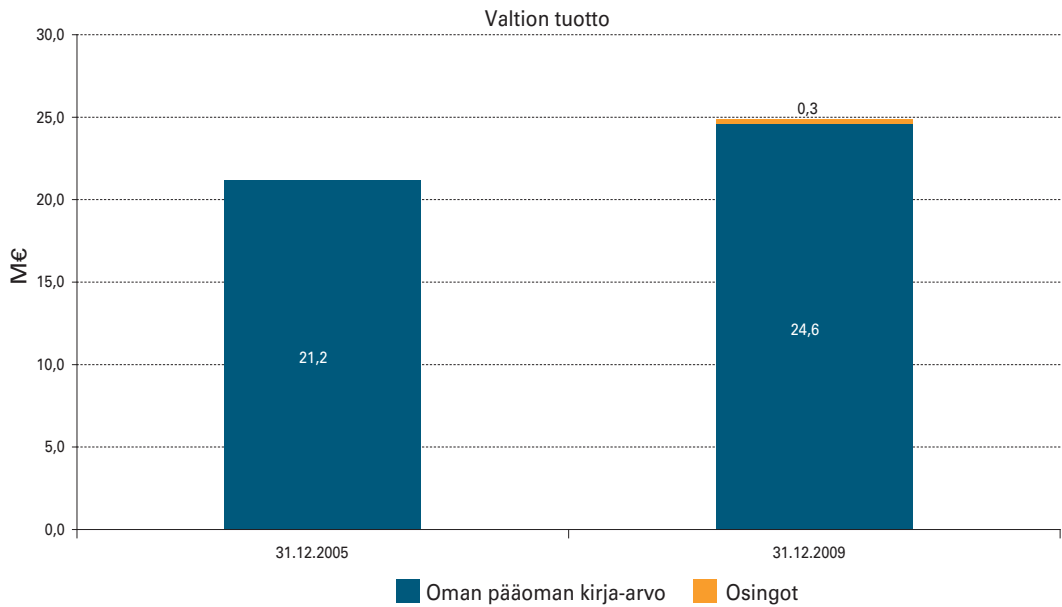
Yhtiö arvioi konsernin liikevaihdon vuonna 2010 olevan samalla tasolla kuin vuonna 2009. Samoin operatiivisessa kannattavuudessa ei odoteta olennaisia muutoksia. Toiminnan kannattavuuden riskinä on vaikeus siirtää työvoimavaltaisen organisaation henkilökustannuksien korotukset hintoihin. Yhtiö sopeuttaa toimintaa markkinatilanteen oleellisesti heikentyessä. Taantuma vaikuttaa toimintaan erityisesti vuonna 2010.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	72,9	79,5
Liikevoitto	M€	0,7	2,9
Liikevoitto %	%	1,0	3,7
Taseen loppusumma	M€	41,6	42,4
Omavaraisuusaste	%	70,7	67,8
Oman pääoman tuotto	%	1,8	9,7
Henkilöstö yhteensä		843	859
Henkilöstö Suomessa		762	774
Osinkosumma	M€	1,18	1,18
Valtion saama osinko	M€	0,072	0,072

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Ei ilmoitettuja investointeja.

Valtion tuotto 1.1.2006–31.12.2009 oli 4,4 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

FINGRID OYJ sähkönsiirto

Valtion omistusosuus: 12,3 %

Hallituksen puheenjohtaja: Timo Rajala 30.6.2010 saakka (Lauri Virkkunen 1.7.2010 alkaen)

Toimitusjohtaja: Jukka Ruusunen

Henkilöstömäärä: 251

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

Fingrid Oy:n liiketoimintana on sähkön kantaverkkosiirto, tasesähkön kauppa ja varavoiman myynti. Yhtiö toimii normaalin liiketoimintansa lisäksi Suomen sähköjärjestelmän järjestelmävastaavana. Lisäksi yhtiölle on asetettu velvoite kehittää sähkömarkkinoiden toimintaa Suomessa ja kansainvälisesti.

Fingrid on ns. luonnollinen monopoli, jonka taloudelliset näkymät ovat vakaat, eikä toimintaan liity merkittäviä taloudellisia riskejä. Ukkosmyrsky aiheutti 10.8.2009 rajajohtohäiriön Suomen ja Ruotsin välillä, minkä seurauksena Suomen sähköjärjestelmä erosi muista pohjoismaista omaksi taajuusalueeksi. Häiriöstä ei kuitenkaan aiheutunut merkittäviä toimituskeskeytyksiä eikä voimalaitosten irtikytkeytymisiä.

Vuonna 2009 kantaverkkotulot olivat hieman edellisvuotta alhaisemmat, johtuen alentuneesta kantaverkkosiirron volyyymistä. Tämä taas johtui alentuneesta sähkön kulutuksesta. Myös tasesähkön myynti ja pullonkaulatulot vähenivät edellisvuoteen verrattuna.

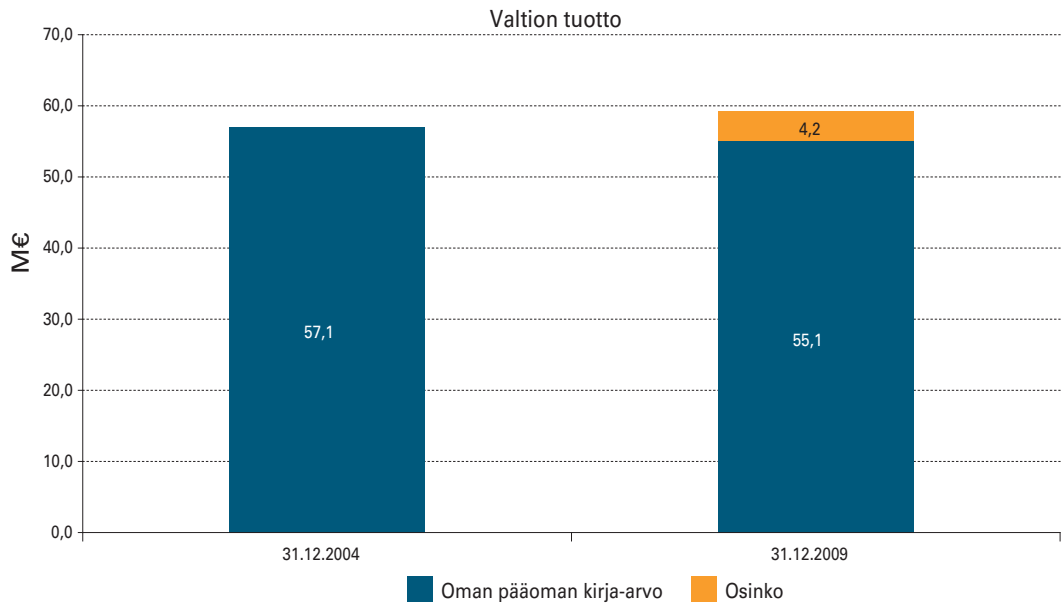
EU:n uusi sähkön sisämarkkinadirektiivi on tullut voimaan 3.9.2009. Direktiivi edellyttää sähkön tuotannon ja siirtoverkon omistuksen eriyttämistä toisistaan. Fortum ja Pohjolan Voima ovat käynnistäneet prosessin omistamiensa A-sarjan osakkeiden myymiseksi.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	358,9	382,3
Liikevoitto	M€	50,8	68,4
Liikevoitto %	%	14,2	17,9
Taseen loppusumma	M€	1 648,6	1 561,6
Omavaraisuusaste	%	27,2	26,7
Nettovelkaantumisaste	%	183	174
Oman pääoman tuotto	%	5,7	6,6
Sijoitetun pääoman tuotto	%	3,9	5,8
Henkilöstö yhteensä		251	241
Henkilöstö Suomessa		251	241
Osinkosumma	M€	6,7	6,7
Valtion saama osinko	M€	0,8	0,9

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Yhtiö toteuttaa vuoteen 2018 mennessä noin 1,6 miljardin euron suuruisen investointiohjelman. Investoinnit mahdollistavat yhden uuden ydinvoimayksikön ja 2 000 MW:n suuruisen, eri osissa maata sijaitsevan tuulivoimakapasiteetin kytkennän kantaverkkoon vuoteen 2020 mennessä.

Valtion tuotto 31.12.2004–31.12.2009 oli 0,8 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

Valtion omistusosuus: 24 %

Hallituksen puheenjohtaja: Antero Jännes

Toimitusjohtaja: Antero Jännes

Henkilöstömäärä: 222

Päätoimipaikat Suomessa: Espoo ja Valkeala

Gasum Oy:n liiketoimintana on maakaasun maahantuonti, siirto ja myynti. Asiakkaita ovat teollisuus, energialaitokset ja pienkiinteistöt. Gasumin liiketoiminta on suhteellisen vakaata. Tulokset kehitystä on ajoittain heikentänyt se, ettei kohonneita maakaasun tuontihintoja ole kaikilta osin saatu siirrettyä myyntihintoihin. Gasumin liikevaihto vuonna 2009 putosi, mutta liikevoitto yli kolminkertaistui edellisvuoteen verrattuna. Tämä johtui siitä, että vertailupolttoaineiden hintakehitys oli Gasumin kannalta suotuisa.

Gasum arvioi, että maakaasun vuotuinen kulutus kasvaa nykyisestä noin 41 TWh:n tasosta noin 49 TWh:n tasolle vuoteen 2020 mennessä. Kasvun painopiste on yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannossa. Keskeinen hanke maakaasun edellä mainittua suuremman käytön kannalta on runkoputken rakentaminen Turun seudulle, jota koskeva aiesopimusta on jatkettu vuoden 2010 loppuun saakka. Hankkeen toteutuminen riippuu yhtiön mukaan vahvasti maakaasun vireillä olevista polttoaineverotuksen muutoksista.

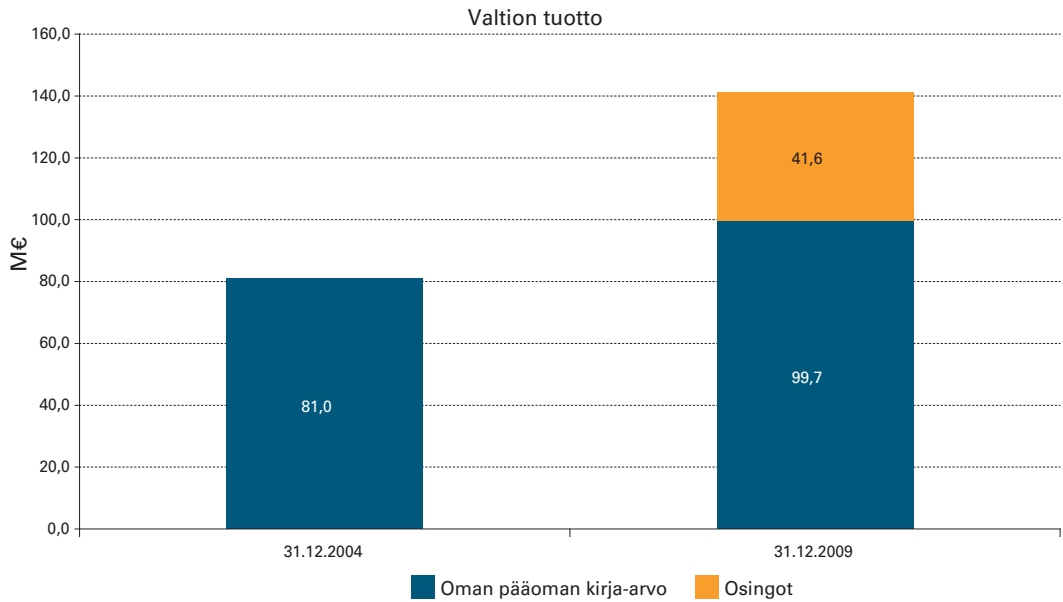
Maakaasun kysyntänäköymät ovat Suomessa suhteellisen hyvät, mutta erityisesti putkikaasun suhteen rajalliset. Maakaasun käyttöä voi jossain määrin rajoittaa jätteenpolton yleistymisen Etelä-Suomessa. Niin ikään meneillään oleva metsäteollisuuden rakennemuutos vähentää maakaasua käyttävien tuotantopaikkojen sulkemisen johdosta maakaasun käyttöä erällä paikkakunnilla. Erityisesti maakaasulle kaavailut polttoaineverot voivat kaventaa maakaasun kilpailukykyä ja siten rajoittaa kysyntää. Vallitsevassa tilanteessa korostuu muiden maakaasun käyttötapojen kuten LNG:n ja liikennepolttoaineiden merkitys sekä maakaasun ja biokaasun yhteiskäyttö.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	1064,7	1218,2
Liikevoitto	M€	102,5	33,8
Liikevoitto %	%	9,6	2,8
Taseen loppusumma	M€	793,5	671,6
Omavaraisuusaste	%	52,4	54,5
Nettovelkaantumisaste	%	3,4	5,3
Oman pääoman tuotto	%	19,0	6,9
Sijoitetun pääoman tuotto	%	23,7	8,8
Henkilöstö yhteensä		222	215
Henkilöstö Suomessa		222	215
Osinkosumma	M€	85,0	24,7
Valtion saama osinko (VNK:n osuus)	M€	20,4(10,5)	5,9(3,1)

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Maakaasun nesteytyslaitos ja nesteytetyn maakaasun varasto rakenteilla, Porvoo

Valtion tuotto 31.12.2004–31.12.2009 oli 10,9 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

ITELLA OYJ **postipalvelut**

Valtion omistus 100 %

Hallintoneuvoston pj: Eero Lehti; hallituksen pj: Eero Kasanen

Toimitusjohtaja: Jukka Alho

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Oulu, Seinäjoki, Tampere, Turku ja Vantaa

Itella Oyj on kansainvälinen palveluyritys, joka on erikoistunut asiakkaiden tieto- ja tuotevirtojen hallintaan. Itella toimii Pohjois- ja Keski-Euroopassa sekä Venäjällä. Suomessa Itellan perustehtävänä on tarjota päivittaiset postipalvelut. Itellan toiminta koostuu kolmesta liiketoimintaryhmästä: Itella Viestinvälitys, Itella Informaatio ja Itella Logistiikka sekä lisäksi NetPostista, joka tarjoaa sähköisiä asiointipalveluja kuluttajille ja Itella IPS Oy:stä, joka tarjoaa maksujen ja Finvoice-verkkolaskujen välityspalveluja. Kansainvälisen liikevaihdon osuus on lähes kolmannes. Itella on markkinaehtoisesti toimiva osakeyhtiö, jonka toiminta rahoitetaan asiakkailta saatavilla tuloilla.

Vuonna 2009 liikevaihto pysyi ennallaan Informaatiossa ja laski Viestinvälityksessä sekä Logistiikassa. Logistiikan volyymit vähenivät merkittävästi Venäjää ja sopimuslogistiikkaa lukuun ottamatta. Liikevoitto heikkeni Viestinvälityksessä. Liikevoitto on jo usean vuoden ajan heikentynyt Logistiikassa ollen nyt jo toisena peräkkäisenä vuotena tappiollinen. Informaatiossa liikevoitto on sen sijaan parantunut vuosi vuodelta.

Vuonna 2009 Itellassa panostettiin vahvasti tulevaisuuden kilpailukykyyn ja sopeutettiin toimintaa kysynnän muutoksiin. Henkilöstön määrän sopeutuksista saadut säästöt alkavat näkyä vuoden 2010 aikana. Tuottavuuden nostamiseen liittyneillä toimenpiteillä on päästy tasolle, joka vastaa Itellan liiketoiminnan nykyisiä volyymejä.

Vuonna 2009 taloudellinen taantuma heikensi Itellan palveluiden kysyntää kaikissa toimintamaissa eikä palvelujen kysynnässä vielä ole nähtävissä selvää muutosta. Voimakkaimmin tämä näkyi logistiikkatoiminnan volyymeissa. Toisaalta kiristynyt taloustilanne ja tehostamistavoitteet lisäsivät asiakkaiden kiinnostusta Itellan tarjoamia ulkoistusratkaisuja kohtaan. Itellan tavoitteena on olla yksi alansa johtavista yrityksistä Pohjois-Euroopassa. Itella onkin jo noussut markkinajohtajaksi Venäjän varastologistiikassa. Itellan tavoitteena vuosille 2010–2014 on liikevaihdon yli 5 % keskimääräinen kasvu vuodessa ja vähintään 7 %:n liikevoitto vuonna 2014.

Kilpailuympäristöön on odotettavissa muutoksia postitoimialaa koskevan lainsäädännön muuttuessa vuoden 2011 alusta. Kirjeliikenteen vapautuessa kilpailulle EU:n alueella vuoden 2011 alussa odotetaan kilpailijoiden tulevan suurimpiin kaupunkeihin Suomessa. Sähköisen viestinnän kehittyminen muokkaa edelleen keskeisesti Itellan toimintaympäristöä. Sähköinen korvautuvuus on Itellalle myös mahdollisuus digitaalisen ja monikanavaisen liiketoiminnan alueella. Itella on valmistautunut kilpailutilanteen muutokseen tehostamalla tuottavuuttaan ja varautumalla alueelliseen hinnoitteluun.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	1 819,7	1 952,9
Liikevoitto	M€	46,7	69,0
Liikevoitto -%	%	2,6	3,5
Taseen loppusumma	M€	1 408,1	1 370,5
Omavaraisuusaste	%	48,5	51,1
Nettovelkaantumisaste	%	19,7	14,8
Oman pääoman tuotto	%	-0,7	2,6
Sijoitetun pääoman tuotto	%	5,8	12,4
Henkilöstö yhteensä		30 217	28 163
Henkilöstö Suomessa		22 032	23 496
Osinkosumma	M€	0	10

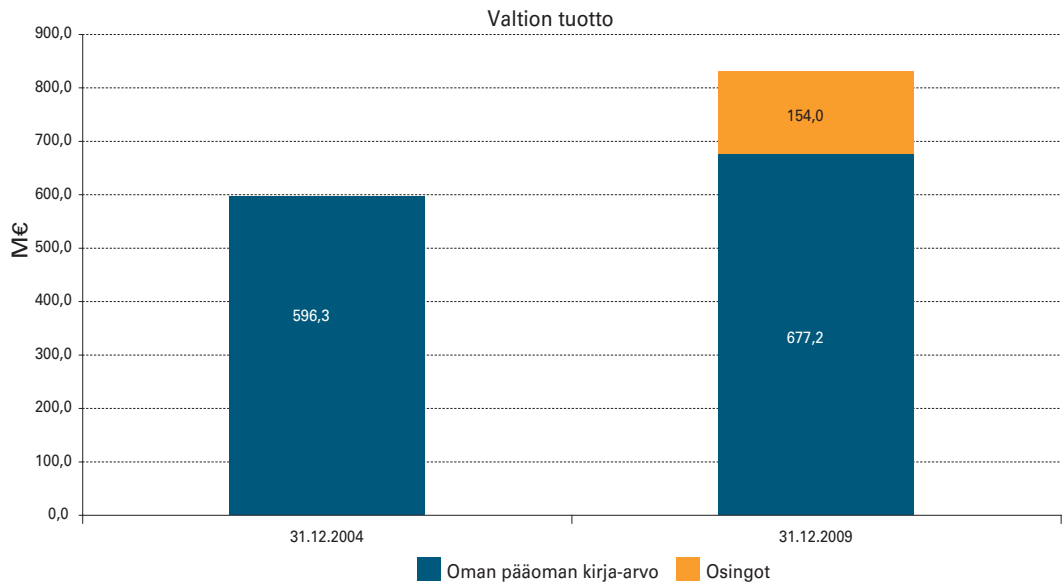
KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
DPWN	Saksa	46 201
Royal Mail	UK	10 615
TNT	Alankomaat	10 278
Posten Norden	Ruotsi	4 602
Posten Norge	Norja	3 353
Österreichische Post	Itävalta	2 357

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Vuonna 2009 Itellan käyttöomaisuuden lisäykset olivat 122,1 miljoonaa euroa (110,4 miljoonaa euroa). Yritystoihin käytettiin 22,8 miljoonaa euroa (241,1 miljoonaa euroa). Merkittävimmät käyttöomaisuusinvestoinnit kohdistuivat postinkäsittelyn lajittelukoneisiin, järjestelmiin ja tiloihin Suomessa. Venäläinen Itella NLC logistiikkakonserni siirtyi kokonaan Itellan omistukseen, kun Itella lunasti 21,9 miljoonalla eurolla vähemmistöomistajan hallussa olleen 10 % osuuden. Kokonaisinvestoinneista 104,7 miljoonaa euroa kohdistui Suomeen ja 40,2 miljoonaa euroa Suomen ulkopuolisiin liiketoimintoihin.

Vuosien 2007–2010 aikana lajittelu- ja jakeluverkoston laitteisiin, järjestelmiin ja kiinteistöihin investoidaan yhteensä noin 160 miljoonaa euroa. Lajitteluverkostoinvestoinneista oli vuoden lopussa toteutunut 74 %. Käyttöomaisuusinvestointien taso laskeekin edellisvuosista, koska lajitteluverkoston uudistus Suomessa on valmistumassa.

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli 6,9 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

KEMIJOKI OY sähköntuotanto

Valtion omistusosuus: 50,1 %

Hallituksen puheenjohtaja: Matti Ruotsala

Toimitusjohtaja: Aimo Takala

Henkilöstömäärä: 266

Päätoimipaikat Suomessa: Rovaniemi

Kemijoki Oy:n pääliiketoiminta on sähköntuotanto. Yhtiö on tällä hetkellä Suomen suurin vesivoiman ja vesivoimaan liittyvien palveluiden tuottaja. Yhtiö omistaa yhteensä 20 vesivoimalaitosta, joista 16 sijaitsee Kemijoen vesistöalueella, kaksi Lieksanjoessa ja kaksi Kymijoenjoessa. Lisäksi yhtiö säännöstelee Lokan ja Porttipahdan tekojärviä sekä Kemijärveä ja Olkkajärveä. Yhtiö harjoittaa myös alueellista sähköverkkoliiketoimintaa sekä myy vesivoimateknologiaan liittyviä palveluita ja tuotteita.

Yhtiön tuottama sähkö myydään omistajille osakashintaan omistettujen vesivoimaosakkeiden (A-sarjan osakkeet) suhteessa eli yhtiö on luonteeltaan valtion mukanaoloa lukuun ottamatta niin kutsuttu Mankala -yhtiö.

Vuonna 2009 yhtiön sähköntuotanto oli 4 227 gigawattituntia, mikä on 4 % vähemmän kuin keskivesivuonna. Kemijoki Oy vastasi noin 34 %:sta kotimaisella vesivoimalla tuotetusta sähköstä. Kemijoen voimalaitosten kokonaisteho vuoden 2009 lopussa oli noin 1 100 megawattia ja keskimääräinen vesivoimatuotanto on noin 4 400 gigawattituntia.

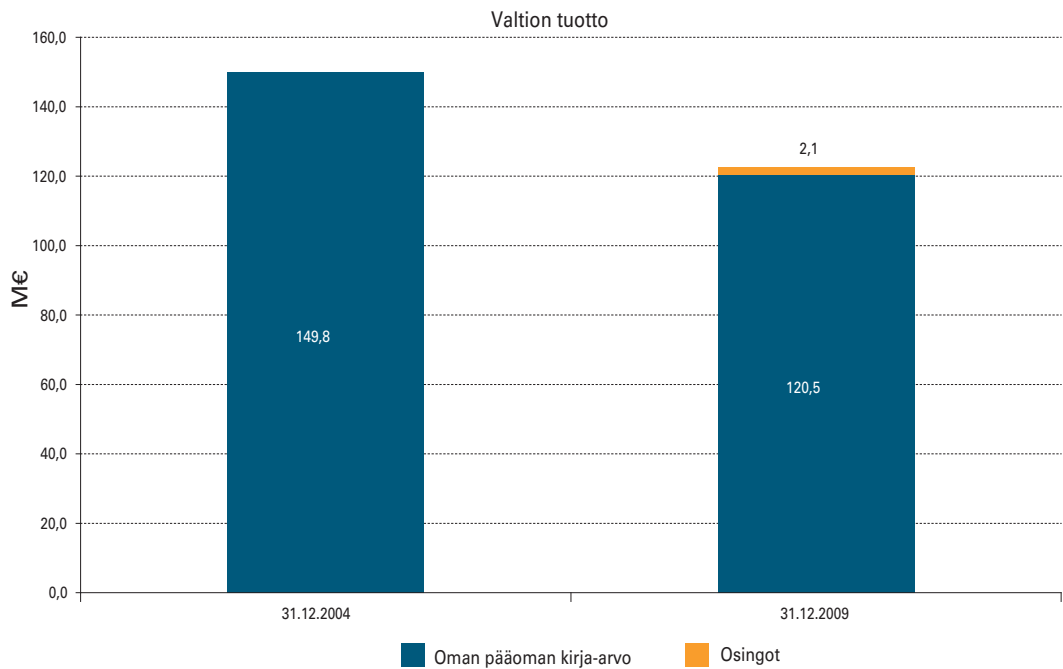
Konsernin vuoden 2009 liikevaihto oli 39,6 miljoonaa euroa ja tilikauden tappio oli 7,0 miljoonaa euroa. Emoyhtiön liikevaihto vuonna 2009 oli 37,8 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 0,7 miljoonaa euroa, mikä vastaa yhtiöjärjestyksen mukaista osinkosummaa.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	39,6	44,9
Liikevoitto	M€	-1,2	0,5
Liikevoitto %	%	-3,0	1,1
Taseen loppusumma	M€	434,5	434,6
Omavaraisuusaste	%	27,7	29,5
Nettovelkaantumisaste	%	238,1	212,8
Oman pääoman tuotto	%	-5,6	-5,4
Sijoitetun pääoman tuotto	%	0,2	0,1
Henkilöstö yhteensä		266	273
Henkilöstö Suomessa		266	273
Osinkosumma	M€	0,7	0,7
Valtion saama osinko	M€	0,3	0,3

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Investointisuunnitelman mukaan Kemijoki Oy:n voimalaitosten teho kasvaa nykyisestä noin 1100 megawattista yli 1200 megawattiin vuonna 2017.

Valtion tuotto 31.12.–31.12.2009 oli -4,0 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

Valtion omistusosuus: 73,2 %

Hallituksen puheenjohtaja: Risto Virrankoski

Toimitusjohtaja: Heikki Allonen

Henkilöstömäärä: 3 414

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki, Hämeenlinna, Jämsä, Tampere ja Vammala

Patria Oyj toimittaa tarvikkeita ja palveluja eri maiden puolustusvoimille ja siviilisektorille. Puolustustarvikkeiden ja palveluiden osuus vuoden 2009 liikevaihdosta oli 88 % ja siviilisektorin osuus 12 %. Liikevaihdosta syntyi vuonna 2009 noin 38 % Suomesta ja 62 % Suomen ulkopuolelta.

Vuoden 2009 liikevaihto kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna. Sen sijaan liikevoitto nousi yli kaksinkertaiseksi vuoden 2008 liikevoittoon verrattuna. Merkittävin yksittäinen syy liikevoiton kohentumiseen oli se, että Airbus A380 ja A400M -hankkeiden aktivoiduista kehitysmenoista kirjattiin edellisvuotta pienempi arvonalennustappio.

Patrian tilauskanta on edelleen hyvä ja oli 31.12.2009 noin 1,3 miljardia euroa. Tilauskannasta noin 500 miljoonaa euroa on Millog Oy:n Suomen Puolustusvoimilta kahdeksalta vuodelta saama kaikkien tilausten määrä.

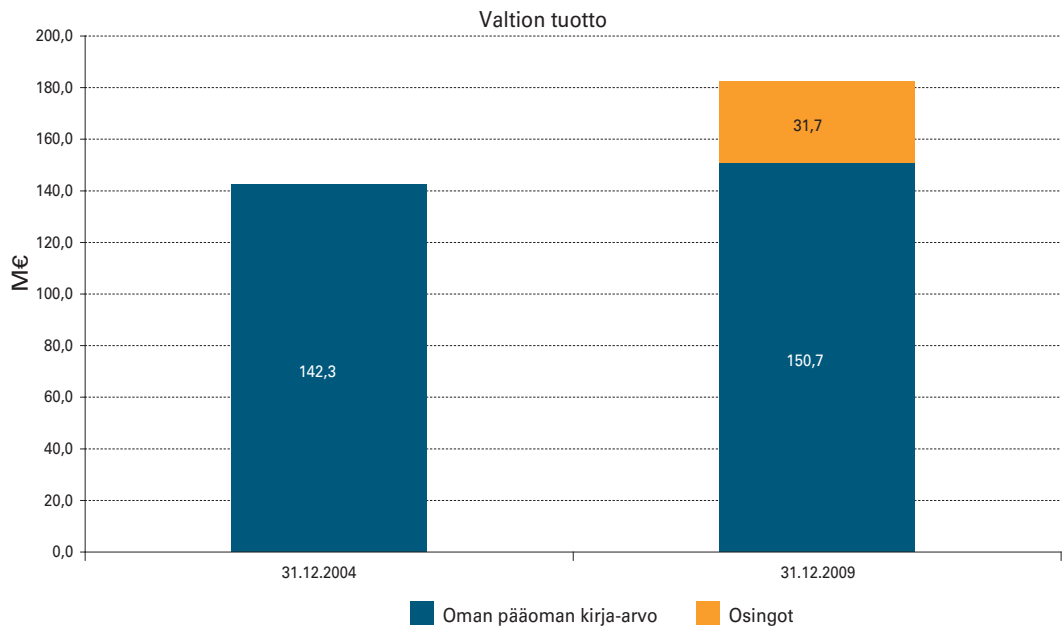
Patrian liiketoimintaa koskeva poliisitutkinta jatkuu Slovenian vaunukaupan osalta. Egyptin tykki-tekniologiaa koskevan kaupan osalta on kesällä 2009 valmistunut esitutkintapöytäkirja.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	539,5	534,6
Liikevoitto	M€	20,0	8,9
Liikevoitto %	%	3,7	1,7
Taseen loppusumma	M€	524,5	503,1
Omavaraisuusaste	%	43,5	40
Nettovelkaantumisaste	%	40,8	55,1
Oman pääoman tuotto	%	5,7	0,4
Sijoitetun pääoman tuotto	%	4,5	3,1
Henkilöstö yhteensä		3 414	2 810
Henkilöstö Suomessa		2 550	2 050
Osinkosumma	M€	0	0
Valtion saama osinko	M€	0	0

KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
General Dynamics	USA	22 928
BAE Systems	UK	22 867
Rheinmetall	Saksa	3 420

Valtion tuotto 31.12.2004–31.12.2009 oli 5,1 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

RASKONE OY **hyötyajoneuvojen korjaus- ja huoltotoiminta, leasing-toiminta, kuorma-autojen varustelu**

Valtion omistusosuus: 85,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Tuomo Rönkkö (Juho Lipsanen 13.4.2010 alkaen)

Toimitusjohtaja: Marjut Ontronen 8.3.2010 alkaen

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki, korjaamoita eri puolella Suomea

Raskone Oyj:n liiketoiminta on raskaiden ajoneuvojen ja työkoneiden kunnossapitoa, henkilö- ja pakettiautojen korjaamo- ja huoltotoimintaa, hyötyajoneuvojen leasingpalvelua sekä kuorma-autojen varustelua ja materiaalipalveluja (varaosat). Toiminta perustuu monimerkkiosaamiseen ja merkiriippumattomuuteen. Konserniin kuuluu kolme yritystä Raskone Oy, Easy Km Oy ja Pajakulma Oy. Emo-yhtiö Raskone Oy on Suomen suurin hyötyajoneuvojen ja työkonekaluston kunnossapitoon erikoistunut yritys. Easy Km Oy on Suomen johtava hyötyajoneuvojen leasingvuokraaja. Pajakulma Oy on erikoistunut ajoneuvojen varusteluun ja on Suomen markkinajohtaja jousissa ja kuormankäsittelylaitteissa.

Raskoneen liikevaihdon kasvu on viime vuosiin asti ollut voimakasta ja perustunut sekä orgaaniseen kasvuun että yritysostoihin. Yritysostot on rahoitettu pääsääntöisesti vieraalla pääomalla, mikä on pitänyt omavaraisuusasteen alhaisena.

Korjaamotoiminnan kilpailutilanne on kireä ja hinnoittelu aggressiivista. Vaikka huolto- ja korjaamotoiminta eivät ole yhtä suhdanneherkkiä kuin uusien ajoneuvojen kauppa, on ajosuoritteiden vähentyminen supistanut myös korjaamoliiketoimintaa. Alhaiset kuljetusvolyymit rasittavat kannattavuutta kuten myös kotimaisten hyötyajoneuvojen huoltomarkkinan valuminen enenevässä määrin maahantuojien käsiin.

Leasingtoiminnan liikevaihto on noussut julkisen sektorin asiakkaiden ja sopimuskannan kasvun ansiosta. Hyötyajoneuvojen leasing-markkina on kasvussa, kun yritykset haluavat ulkoistaa koko kalustonsa hallinnoinnin. Autoveron muutokset ovat markkinatalouden muutoksen lisäksi vaikuttaneet negatiivisesti leasingtoiminnan katteisiin jäännösarvoriskien realisoitumisen kautta.

Varustelutoiminnan menestymistä on rasittanut uusien kuorma-autojen myynnin romahdus ja kiristynyt kilpailutilanne. Lisäksi uusien kuorma-autojen myynnin putoaminen vähentää myös päällirakenteiden kysyntää.

Vuonna 2009 ajoneuvojen ensirekisteröinnit laskivat lähes kolmanneksen. Talouden lama sekä muuttunut kilpailutilanne ovat heikentäneet kannattavuutta koko toimialalla. Merkkejä noususta ei vielä ole ja tästä syystä myös Raskoneen toimintoja joudutaan tehostamaan selkeästi. Samanaikaisesti tehostamistoimien kanssa pyritään pitämään Raskone kasvu-uralla.

Raskoneella on kilpailijoitaan paremmat mahdollisuudet hyötyä esimerkiksi ajoneuvotoimintojen ulkoistuskehityksestä. Mahdollisuuksia tuovat mm. kuntien säästöpaineeet, jotka pakottavat hakemaan uusia toimintamalleja, joiden toteuttamisesta Raskoneella on selkeitä näyttöjä. Mer-

kittävimpiä Raskoneen liiketoimintaan vaikuttavia pitkän aikavälin muutostekijöitä ovat julkisen sektorin ulkoistuskehityksen eteneminen ja monimerkkisyyden mahdollistava ryhmäpoikkeusasetus huollossa ja varaosissa. Riskinä kasvun ja kannattavuuden positiiviselle kehitykselle on taloudellisen tilanteen ja rahoitusmarkkinoiden kehittyminen.

Raskoneen tavoitteena on olla Suomen johtava ja Pohjois-Euroopassa nopeimmin kasvava hyötyajoneuvojen elinkaaripalvelujen tuottaja ja kokonaisuosaaja. Raskoneen tavoitteena on saavuttaa 250 miljoonan euron liikevaihto ja 7 %:n tulos ennen satunaiseriä ja veroja vuoteen 2014 mennessä.

TUNNUSLUKUJA

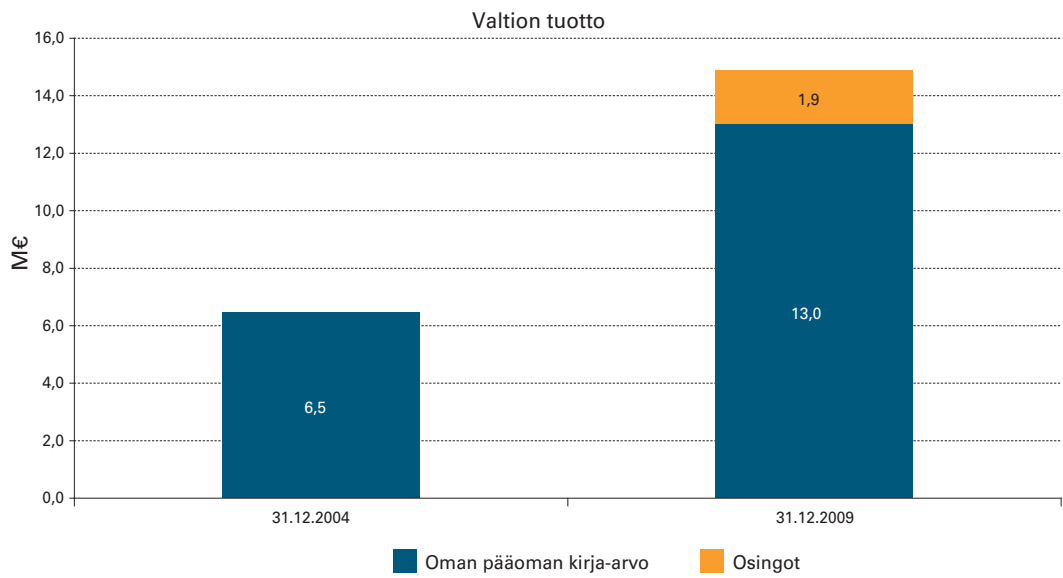
		2009	2008
Liikevaihto	M€	183,5	181,6
Liikevoitto	M€	-2,0	2,0
Liikevoitto %	%	-1,1	1,1
Taseen loppusumma	M€	99,7	86,6
Omavaraisuusaste	%	15,6	21,8
Nettovelkaantumisaste	%	259,6	170,2
Oman pääoman tuotto	%	-19,0	-0,4
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-3,2	3,8
Henkilöstö yhteensä		958	1002
Henkilöstö Suomessa		958	1002
Osinkosumma	M€	0	0
Valtion saama osinko	M€	0	0

KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
Huoltopalvelut: Volvo AB	Ruotsi	20 579
Scania AB	Ruotsi	6 290
Veho Oy Ab	Suomi	793
Varaosat: Koivunen Oy	Suomi	121
Leasing: LeasePlan Corporation NV	Suomi	250
ALD Automotive	Suomi	230
Fraikin Ltd	UK	114
Varustelu: Cargotec Finland Oy	Suomi	2 581

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Raskoneen investoinnit vuonna 2009 olivat yhteensä noin 28,4 miljoonaa euroa (18,6 miljoonaa euroa). Investoinnit kohdistuivat muun muassa ajoneuvokannan uudistamiseen. EasyKM on investoinut lisäksi tietojärjestelmiin ja prosesseihin.

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli 18,2 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

SUOMEN RAHAPAJA OY metalliteollisuus

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Pentti Kivinen

Toimitusjohtaja: Maarit Aarni-Sirviö

Henkilöstömäärä: 257

Päätoimipaikat Suomessa: Vantaa

Suomen Rahapaja Oy on johtava metallirahojen valmistaja Pohjoismaissa ja Baltian alueella. Konsernin liikevaihto vuonna 2009 oli 89,4 miljoonaa euroa ja henkilökunnan määrä oli keksimäärin 257, josta Suomessa oli 158. Liikevaihdosta Suomesta tuli 25,9 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta käyttörahojen osuus oli 34,9 %, numismaattisten tuotteiden (keräilytuotteiden) 62,1 % ja muiden tuotteiden 3,0 %.

Suomen Rahapaja valmistaa metallisia käyttörahoja, juhla- ja erikoisrahoja, rahasarjoja, mitaleja, kunniamerkkejä ja koruja. Suomen Rahapaja omistaa kokonaan Ruotsin rahapajan, Ab Myntverketin sekä puolet norjalaisesta Det Norske Myntverketistä ja Nordic Monetasta, joka myy ja markkinoi Rahapaja-konsernin numismaattisia tuotteita.

Yhtiön strategian mukaisesti Suomen Rahapajan tavoite on kasvaa käyttörahojen tuotannossa yhdeksi Euroopan suurimmista rahapajoista, jonka menestys perustuu tehokkaaseen tuotantoon, strategiseen markkinaosaamiseen, yhteistyöhön tai osaomistukseen aihioitoimittajan kanssa sekä jatkuvaan tuotekehitykseen. Juhlarahojen tuotannossa yhtiön tavoitteena on olla edelläkävijä designissa ja teknologiassa. Palkitsemistuotteissa yhtiö panostaa korkeamman kateen tuotteisiin.

Vuonna 2009 Rahapaja-konsernin liikevaihto laski ja tulos oli negatiivinen. Liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 6,9 % ja 6,7 miljoonaa euroa. Liikevaihdon lasku tuli keräilytuotteiden liikevaihdon supistumisesta. Käyttörahojen liikevaihto kasvoi sen sijaan merkittävästi ja yhtiö teki viime vuonna uuden tuotantoennätyksen 1,3 miljardia kolikkoa. 2009 konsernin tulosta rasitti erityisesti keräilytuotteita markkinoivan Nordic Monetan kannattavuuden lasku, mihin vaikutti taantumien lisäksi IT- ja logistiikkajärjestelmien uusiminen ja kilpailuympäristön muutos suoramarkkinoinnista verkkoon. Konsernin liikevoitto oli 3,9 miljoonaa euroa negatiivinen ja tilikauden tulos oli 2,1 miljoonaa euroa tappiollinen.

TUNNUSLUKUJA

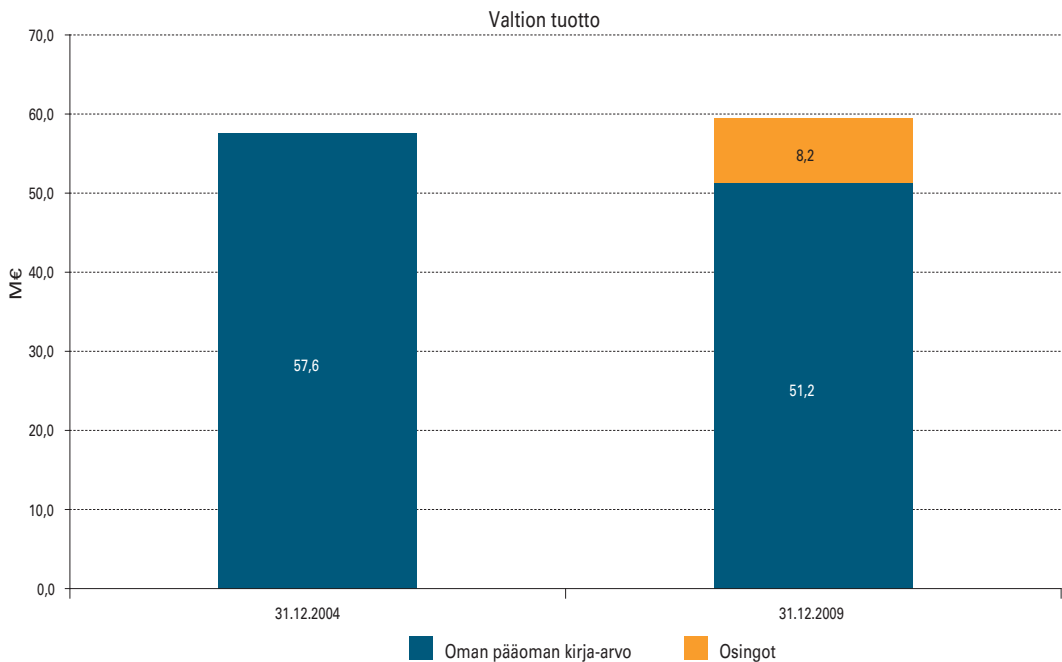
		2009	2008
Liikevaihto	M€	89,4	96,0
Liikevoitto	M€	-3,9	-1,8
Liikevoitto %	%	-4,4	-1,9
Taseen loppusumma	M€	71,5	72,3
Omavaraisuusaste	%	84,9	86,6
Nettovelkaantumisaste	%	-47,6	-51,2
Oman pääoman tuotto	%	-4,0	-6,7
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-3,2	0,0
Henkilöstö yhteensä		257	268
Henkilöstö Suomessa		158	160
Osinkosumma	M€	0,0	0,0
Valtion saama osinko	M€	0,0	0,0

KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
Austrian Mint AG	Itävalta	1444,0
Royal Canadian Mint	Kanada	430,6
The British Royal Mint	Iso-Britannia	190,7
Monnaie de Paris	Ranska	125,4
Royal Dutch Mint	Hollanti	39,7

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Konsernin investoinnit käyttöomaisuuteen olivat 1,6 miljoonaa euroa vuonna 2009.

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli 0,6 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

VAPO OY energian tuotanto, ympäristöliiketoiminta, sahteollisuus

Valtion omistusosuus: 50,1 %

Hallituksen puheenjohtaja: Juho Lipsanen

Toimitusjohtaja: Matti Hilli

Henkilöstömäärä: 1 451

Päätoimipaikat Suomessa: Forssa, Jyväskylä, Lieksa, Nurmes ja Vilppula

Vapo Oy on Itämeren alueen johtava uusiutuvien polttoaineiden ja niiden jalosteiden tuottaja, merkittävä biosähkön ja kaukolämmön tuottaja sekä monipuolisten ympäristöliiketoimintaratkaisujen toimittaja. Vapolla on Suomessa myös merkittävää sahteollisuutta.

Kesä 2009 oli sääolosuhteiltaan normaali turpeen tuotantovuosi Vapolle, mikä paransi varastotilannetta varmistaen lämmityskauden asiakastoimitukset. Hyvä turpeentuotantovuosi paransi Vapon polttoainetuotannon kannattavuutta, myös puutarha- ja ympäristöliiketoiminnan kannattavuuskehitys oli suotuisa. Sahteollisuus- ja pellettiliiketoiminnat toimivat tappiolla, mutta niiden kannattavuus parani. Vapon vuoden 2009 liikevaihto laski edellisvuoteen verrattuna, sen sijaan liiketulos lähes kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna.

Vapon vuoden 2010 liikevaihdon ja tuloksen kannalta merkityksellisiä tulevat olemaan sahteollisuuden suhdannekehitys ja kesän 2010 turpeen tuotanto-olosuhteet.

Suomen Energiavarat Oy tuli Vapon omistajaksi 49,9 %:n omistusosuudella Osuuskunta Metsäliiton kanssa solmitun kaupan jälkeen 24.6.2009.

TUNNUSLUKUJA

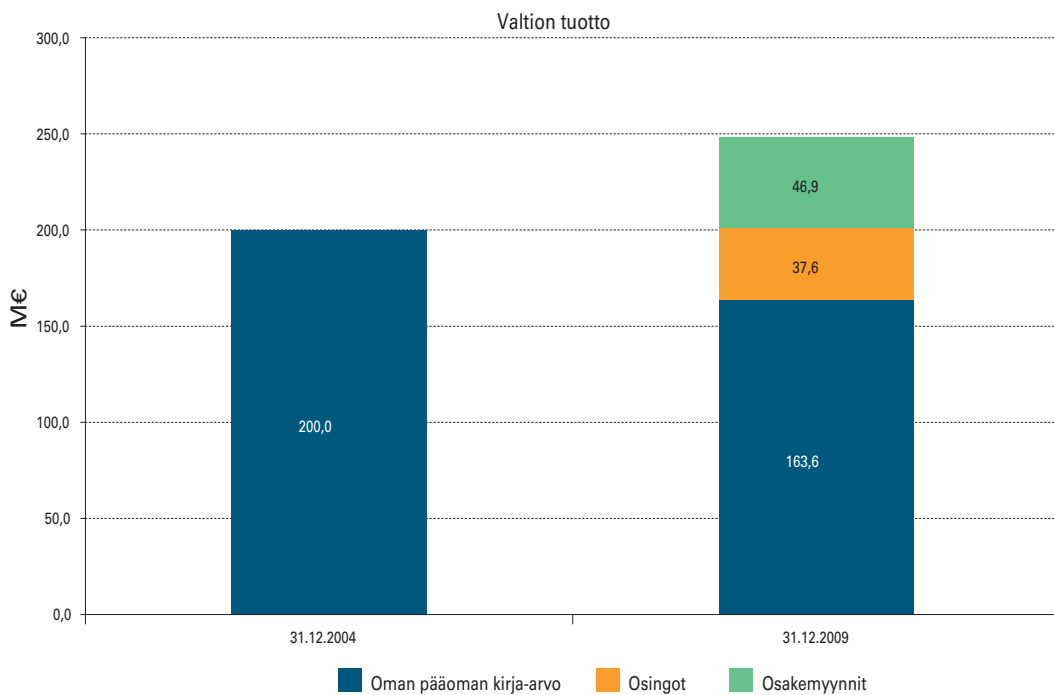
		2009	2008
Liikevaihto	M€	537,7	631,8
Liikevoitto	M€	38,0	21,1
Liikevoitto %	%	6,6	3,3
Taseen loppusumma	M€	847,8	764,3
Omavaraisuusaste	%	39,5	42,2
Nettovelkaantumisaste	%	111,5	97,8
Oman pääoman tuotto	%	6,8	0,7
Sijoitetun pääoman tuotto	%	5,7	3,6
Henkilöstö yhteensä		1 451	1 780
Henkilöstö Suomessa		877	948
Osinkosumma	M€	12,0	14,3
Valtion saama osinko	M€	6,0	7,2

KILPAILIJOITA

Yhtiö	Maa	Liikevaihto, M€
Stora Enso Oyj	Suomi	8 045,1
Lassila&Tikanoja Oyj	Suomi	582,3
Turveruukki Oy	Suomi	20,2

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Vapo tekee vuoden 2010 aikana päätöksen liikenteen biopoltonestetehtaan rakentamisesta.

Valtion tuotto 31.12.2004–31.12.2009 oli 4,4 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Lauri Ratia

Toimitusjohtaja: Mikael Aro

Henkilöstömäärä: 12 376

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki, Kouvola, Oulu ja Tampere

VR-konserni on kuljetusalan yritys, joka toimii usealla kuljetuksen osa-alueella. Se harjoittaa rautatieliikennettä tarjoamalla sekä henkilö- että rahtiliikenteen palveluja. VR-konserni palvelee myös autoliikenteessä, sekä linja-autoliikennöinnissä että rahtikuljetuksissa. Konsernissa on radanrakentamisen ja kunnossapidon alakonserni, kuten myös catering- ja ravintolapalveluja sekä telepalveluja tarjoavat yhtiöt.

VR-konsernin päämarkkina-alue on Suomi, mutta tavaraliikenteessä merkittävä osa kuljetuksista on kansainvälistä liikennettä. Liikevaihdosta noin puolet tulee rautatieliikenteestä. VR-konsernin liikevaihto vuonna 2009 oli 1 399,4 miljoonaa euroa ja henkilökunnan määrä oli keksimäärin 12 376, josta Suomessa oli 12 101. Liikevaihdosta Suomesta tuli 1 355,9 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta henkilöliikenteen osuus oli 33,1 %, tavaraliikenteen 36,1 %, radanrakentamisen ja kunnossapitopalvelujen 24,4 % sekä muiden palveluiden 6,4 %.

VR-konsernin liikevaihto ja tulos laskivat vuonna 2009 selvästi. Liikevaihto laski 8,6 % eli 131,0 miljoonaa euroa. Lasku tuli erityisesti tavaraliikenteestä, jonka liikevaihto väheni 19,0 %. Suurinta kuljetusmäärien lasku oli kansainvälisessä junaliikenteessä, mutta myös maantiekuljetukset vähenivät merkittävästi. Suhteessa eniten vähenivät kansainväliset metsäteollisuuden kuljetukset. Henkilöliikenteen liikevaihdon kasvu pysähtyi. Matkat vähenivät erityisesti junan kaukoliikenteessä. Konsernin liikevoitto oli 28,9 miljoonaa euroa (74,4 miljoonaa euroa) ja liikevoitto liikevaihdosta oli 2,1 % (4,9 %). Tilikauden voitto oli 18,4 miljoonaa euroa (56,2 miljoonaa euroa). Tuloksen lasku edellisvuoteen verrattuna johtui erityisesti liikennemäärien vähenemisestä tavaraliikenteessä, mutta volyyymi laski myös junan henkilöliikenteessä. Lisäksi tulosta rasittivat 7,4 miljoonan euron kertakulut ja käyttöomaisuuden myyntivoittojen lasku (-15,5 miljoonaa euroa).

VR-konserni käynnisti elokuussa 2009 laajan muutosohjelman, jonka tavoitteena on vastata muuttuneeseen markkinatilanteeseen ja supistuneeseen kysyntään. Muutosohjelma keskittyy logistiikkatoimintojen tehostamiseen ja uudelleenorganisointiin sekä henkilöliikenteessä hankkeisiin, joiden tavoitteena on parantaa asiakaspalvelua ja asiakkaiden matkustuskokemusta. Muutosohjelman toteuttaminen kestää kahdesta kolmeen vuotta. Tavoitteena on parantaa VR-konsernin kannattavuutta vuositasona noin sata miljoonaa euroa, mikä edellyttää merkittäviä kustannussäästöjä ja samanaikaisesti liiketoiminnan kasvattamista. Ohjelman henkilöstövaikutuksiksi on arvioitu 1 200 henkilön vähennystarve. Henkilöstövähennykset pyritään toteuttamaan pääasiallisesti eläkkeelle siirtymisten ja uudelleensijoittamisen avulla.

TUNNUSLUKUJA

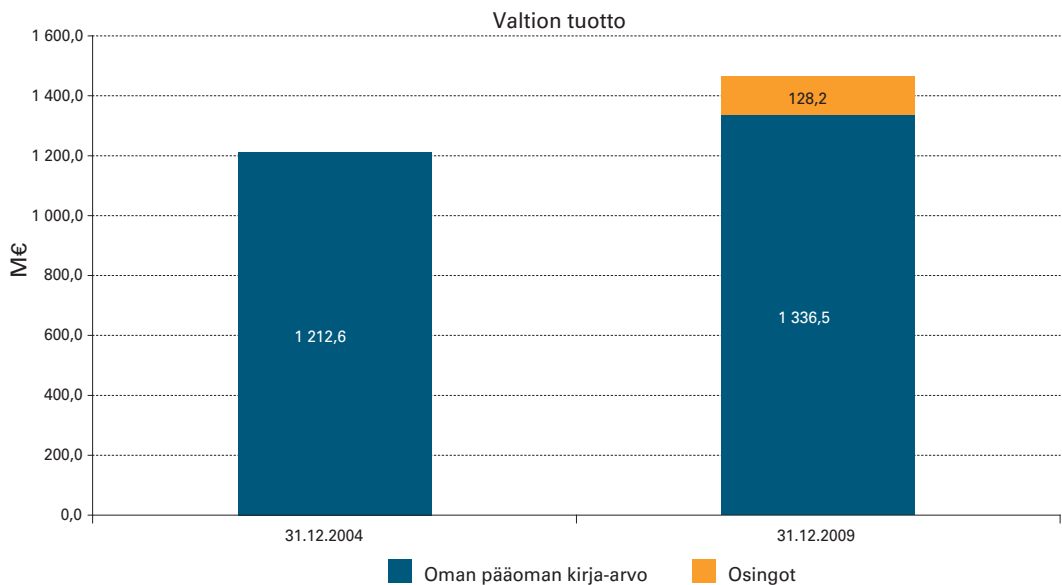
		2009	2008
Liikevaihto	M€	1 399,4	1 530,4
Liikevoitto	M€	28,9	74,4
Liikevoitto %	%	2,1	4,9
Taseen loppusumma	M€	1 629,7	1 623,1
Omavaraisuusaste	%	83,0	82,4
Nettovelkaantumisaste	%	-10,9	-10,5
Oman pääoman tuotto	%	1,4	4,3
Sijoitetun pääoman tuotto	%	2,4	6,3
Henkilöstö yhteensä		12 376	12 516
Henkilöstö Suomessa		12 101	12 234
Osinkosumma	M€	0,0	0,0
Valtion saama osinko	M€	0,0	0,0

KILPAILIJOITA

Henkilöliikenteessä yksityisautoilu, linja-autoliikenne, lentoliikenne. Tavaraliikenteessä kuorma-autoyhtiöt, rahtilaivat.

ILMOITETUT INVESTOINNIT

Konsernin investoinnit vuonna 2009 olivat 134,5 miljoonaa euroa, josta junakaluston osuus oli 48,0 miljoonaa euroa. VR käynnistää vuonna 2010 noin 150 miljoonan euron junakalustoinvestoinnit henkilöliikenteessä. Investoinnit käsittävät kolme eri vaunutyyppeä, ja ne kilpailutetaan.

Valtion tuotto 1.1.2005–31.12.2009 oli 3,9 % p.a. (CAGR, Compound annual growth)

5.3 Listaamattomat markkinaehtoisesti toimivat yhtiöt, liikevaihto alle 25 M€

ART AND DESIGN CITY HELSINKI OY AB

yhdyskuntasuunnittelu

Valtion omistusosuus: 35,2 %

Hallituksen puheenjohtaja: Yrjö Sotamaa

Toimitusjohtaja: Kari Halinen

Henkilöstömäärä: 4

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

Art and Design City Helsinki Oy Ab (ADC) on kehitysyritys, jonka tavoitteena on luoda edellytyksiä ja tuottaa palveluja Arabianrannan alueen kehittämiseksi Itämeren johtavaksi taideteollisuuskeskukseksi. Tavoitteensa toteuttamiseksi yritys tuottaa markkinointi-, koulutus- ja muita palveluja sekä osallistuu erilaisten kehitys- ja muiden projektien toteuttamiseen (muun muassa Helsinki Living Lab). Lisäksi ADC on ollut mukana toteuttamassa uusia innovaatioita Arabianrannassa, kuten alueellinen tietoverkko ja sen digitaaliset asukaspalvelut, yhteispihat sekä taidehankkeet.

Yhtiön nykyiset omistajat ovat valtion lisäksi Helsingin kaupunki, Iittala Group Oy, Taideteollisen korkeakoulun tukisäätiö, Pop & Jazz Konservatorion säätiö, Arabian Palvelu Oy, Helsingin yliopiston rahastot ja Stiftelsen Arcada.

Tilikauden 2009 merkittävimpiä hankkeita on ollut Living Lab -työalustan kehittäminen. Vuoden loppuun mennessä työkalun lisenssistä oli tehty sopimus ammattikorkeakoulu Haaga-Heliumin kanssa sekä extranet sopimuksia 11 eri ammattikorkeakoulun kanssa. Yritys oli lisäksi mukana eurooppalaisessa pk-yritysten kilpailukykyyn lisäämisen Living Lab hankkeessa.

Yhtiön liikevaihto ja liikevoitto olivat vuonna 2009 samalla tasolla kuin edellistilikausina.

Talouden taantuma vaikuttaa yritysten kehittämismenoihin ja siten saattaa haitata ADC:n projektien toteuttamista. Yhtiön liiketoiminta perustuu pitkälti Helsingin kaupungin kanssa vuosittain solmittavaan palvelusopimukseen. Lisäksi rakennusteollisuuden taantuman on arvioitu siirtävän Arabianrannan valmistumista muutamalla vuodella.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	0,4	0,4
Liikevoitto	M€	0,0	-0,0
Liikevoitto %	%	12,1	-3,2
Taseen loppusumma	M€	0,5	0,4
Omavaraisuusaste	%	83,7	86,3
Nettovelkaantumisaste	%	-107,0	-92,9
Oman pääoman tuotto	%	11,9	-0,9
Sijoitetun pääoman tuotto	%	14,4	-0,9
Henkilöstö yhteensä		4	4
Henkilöstö Suomessa		4	4
Osinkosumma	M€	0	0
Valtion saama osinko	M€	0	0

Valtion omistusosuus: 65,0 %
Hallituksen puheenjohtaja: Kaj Friman
Toimitusjohtaja: Markku Äijälä
Henkilöstömäärä: 75
Päätoimipaikat Suomessa: Jokioinen

Boreal Kasvinjalostus Oy (Boreal) jalostaa ja markkinoi peltokasvilajikkeita pohjoisen Euroopan oloissa toimiville ammattiviljelijöille. Yhtiön tuotteita ovat yhtiön jalostamien lajikkeiden lajikeoikeudet ja kantasiemen, joita markkinoidaan eri siemenliikkeiden välityksellä. Yhtiö on alan markkinajohtaja Suomessa. Borealin noin 70 markkinoilla olevalla lajikkeella viljellään kaksi kolmasosaa Suomen pelloista. Kotimaan markkinoilla toimimisen lisäksi Borealin tavoitteena on vientiliiketoiminnan kehittäminen.

Borealin jalostusohjelmien tärkeimpinä lajeina ovat viljat, öljykasvit, nurmikasvit, peruna ja herne. Jalostustoiminta on keskittynyt Jokioisille ja lisäksi yhtiöllä on testausverkkoa Suomen eri osissa. Yhtiö on kehittänyt bioteknisiä menetelmiä kasvinjalostuksessa ja hankkinut osaamista muuntogeenisten jalostusohjelmien käyttöön.

Valtion omistusosuus on 65,0 %. Muut omistajat ovat Hankkija-Maatalous Oy (7,0 %), Yara Suomi (7,0 %), Raisio Oyj:n tutkimussäätiö (7,0 %), Tilasiemen Oy (7,0 %), MTK (6,5 %) ja SLC (0,5 %).

Päättynyt tilikausi oli emoyhtiö Boreal Kasvinjalostus Oy:n yhdeksäs tilikausi. Yhtiö siirtyi 1.1.2009 alkaen kalenterivuoden mukaiseen tilikauteen. Edellinen tilikausi oli 18 kuukautta, mikä on huomioitava vertailuissa. Emoyhtiön liikevaihto kasvoi selvästi verrattuna edelliseen 12 kuukauden jaksoon. Sertifioidun siemenen rojaltiluotot kasvoivat hieman sertifioidun siemenen kokonaismarkkinan laskusta huolimatta. Siemenmyynti ylitti selvästi budjetoidun kotimaisen hyvän kysynnän sekä eräiden siemenerien vientien ja tuontien ansiosta. Tilan oman siemenen käyttöä perityt TOS-maksut laskivat 4,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvinjalostuspalvelujen myynti Huoltovarmuuskeskukselle kasvoi hieman edellisvuodesta.

Tilikaudella viljelijät saivat suuren ja laadultaan pääosin hyvän sadon. Viljojen matala hinta ja kansallisesti sekä kansainvälisesti tukkoinen viljamarkkina heikensivät viljelijöiden taloudellista tilannetta ja vähensivät viljojen sertifioidun siemenen käyttöä. Vilja-ala Suomessa laski kesällä 2009 noin 5 % edellisestä vuodesta.

Öljykasviala sen sijaan kasvoi yli neljänneksen. Emoyhtiön lajikkeiden markkinaosuus Suomessa sertifioidusta siemenestä kasvoi ulkomaisten lajikkeiden runsaasta tarjonnasta huolimatta edellisestä kaudesta lähes 3 prosenttiyksikköä ollen nyt 63,8 %. Merkittävimmät markkinaosuuksien kasvut olivat kauralla, kevätvehnällä ja rypsilä.

Emoyhtiön investoinnit olivat 0,2 miljoonaa euroa (0,7 miljoonaa euroa 1.7.2007–31.12.2008) sisältäen koneiden ja kaluston korvausinvestointeja, laboratorioiden peruskorjausinvestointeja sekä patentointeja. Emoyhtiö päätti lopettaa hankkeet dna-diagnostiikan kaupallistamiseksi kasvinjalostuksen ulkopuolisille toimialoille ja keskittyy jatkossa teknologian soveltamiseen lajikejalostuksessa.

Tilikausi 2010 on haasteellinen, vaikka pitkän aikavälin arvio yhtiön asemasta on positiivinen. Viljojen hinnat ovat kansainvälisesti alhaiset ja viljavarastot ovat täynnä vaikeuttaen viljamarkkinoita ja heikentäen viljelijöiden tulosta. Ennusteiden mukaan yhtiön päämarkkinoilla Suomessa vilja-ala ja sertifioidun siemenen käyttö laskevat vuodesta 2009.

TUNNUSLUKUJA

		2009 12kk	2008 18kk
Liikevaihto	M€	7,2	9,5
Liikevoitto	M€	0,4	0,3
Liikevoitto %	%	5,4	3,3
Taseen loppusumma	M€	8,0	7,5
Omavaraisuusaste	%	79,4	79,0
Nettovelkaantumisaste	%	-23,8	-14,7
Oman pääoman tuotto	%	7,4	3,9
Sijoitetun pääoman tuotto	%	7,5	5,7
Henkilöstö yhteensä		63	66
Henkilöstö Suomessa		63	66
Osinkosumma	M€	0,3	0,1
Valtion saama osinko	M€	0,2	0,1

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Heikki Joustie

Toimitusjohtaja: Anneli Temmes (Markku Sauri 31.12.2009 saakka)

Henkilöstömäärä: 40

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

HAUS kehittämiskeskus Oy (HAUS) on koulutus- ja kehittämisyritys, joka keskittyy julkisen hallinnon ja sen henkilöstön kehittämiseen kotimaassa sekä kansainväliseen koulutus- ja konsultointitoimintaan pääosin Euroopassa ja EU:n lähialueilla. Yhtiön liikevaihto vuonna 2009 oli 5,6 miljoonaa euroa ja henkilökunnan määrä oli keksimäärin 40. HAUSin liiketoiminta-alueet ovat johtamiskoulutus, koulutuspalvelut ja HAUS International. Liikevaihdosta koulutuksen osuus oli 80,0 % ja kansainvälisen toiminnan 20,0 %.

HAUSin liikevaihto ja tulos laskivat selvästi vuonna 2009. Liikevaihto laski 8,9 % eli 0,5 miljoonaa euroa ollen 5,6 miljoonaa euroa. Laskusta noin puolet tuli koulutuksesta ja puolet kansainvälisestä koulutus- ja konsultointitoiminnasta. Suhteellisesti suurin liikevaihdon lasku tuli kansainvälisestä liiketoiminnasta, jonka liikevaihto väheni 18,6 % edellisvuodesta. Kulutkin laskivat, mutta liikevaihtoa vähemmän. Liikevoitto oli 0,4 miljoonaa euroa negatiivinen (0,0 miljoonaa euroa) ja liikevoitto liikevaihdosta oli -6,6 % (-0,2 %). Heikentynyt kannattavuus laski yhtiön omavaraisuusastetta merkittävästi.

HAUS muuttui 1.1.2010 in-house -yhtiöksi, jonka asiakkaina ovat lähinnä valtio, valtion liikelaitokset, valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot, eduskunta ja sen alaiset yksiköt sekä EU-hallinto. Samassa yhteydessä HAUSin omistajaohjaus siirtyi valtioneuvoston kansliasta valtionvarainministeriöön.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	5,6	6,1
Liikevoitto	M€	-0,4	-0,0
Liikevoitto %	%	-6,6	-0,2
Taseen loppusumma	M€	0,9	1,4
Omavaraisuusaste	%	17,0	37,7
Nettovelkaantumisaste	%	-127,3	-82,3
Oman pääoman tuotto	%	-106,9	1,9
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-106,4	2,6
Henkilöstö yhteensä		40	43
Henkilöstö Suomessa		40	43
Osinkosumma	M€	0,0	0,0
Valtion saama osinko	M€	0,0	0,0

LABTIUM OY laboratoripalvelut

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Raimo Korpinen

Toimitusjohtaja: Harry Sandström

Henkilöstömäärä: 86

Päätoimipaikat Suomessa: Espoo ja Rovaniemi

Labtium Oy:n toiminta-ajatuksena on tuottaa ja tarjota asiakkailleen testaus-, laboratorio- ja asiantuntijapalveluja, tavoitteena edesauttaa näiden mahdollisuuksia keskittyä omaan ydintoimintaansa. Labtiumin liiketoiminnat on jaettu kahdeksi liiketoiminta-alueeksi, jotka ovat geopalvelut sekä teollisuus- ja ympäristöpalvelut. Labtium perustettiin 5.7.2007 yhtiöittämällä Geologian Tutkimuskeskuksen (GTK) kemialliset laboratoriotoiminnot erilliseksi, valtion täysin omistamaksi osakeyhtiöksi. Toiminta käynnistyi 1.9.2007. Yhtiön ensimmäinen tilikausi oli 5.7.2007–31.12.2008.

Labtiumin ensimmäisen tilikauden liikevaihto oli 10,5 miljoonan euron ja tulos 0,2 miljoonaa euroa tappiollinen. Yhtiön perustamiseen liittyvät kertaluontoiset erät, kuten hallinnollisten rakenteiden, taloushallinnon sekä tietoliikennejärjestelmän käyttöönotto rasittivat yhtiön tulosta ensimmäisenä tilikautena. Myös tilikautena 2009 Labtiumin toiminta on ollut tappiollista osin talouden taantumasta johtuen.

Labtium pyrkii parantamaan liiketoimintaedellytyksiään kustannus-säästöjen lisäksi myös yrittösostoin sekä yhteistyösopimusten avulla. Labtium laajensi toimintaansa Ruotsiin hankkimalla marraskuussa 2009 50,2 %:n omistuksen start-up yritys Laponia Laboratories (LapLab) AB:sta. Rovaniemen elintarvikelaboratorio on siirtynyt Labtiumin hallintaan 1.2.2010 alkaen.

Labtium on voittanut GTK:n kemiallisten analyysipalvelujen ensimmäisen kilpailutuksen vuosille 2010–2011, sopimukseen sisältyy kahden vuoden jatko-optio.

TUNNUSLUKUJA

		2009	5.7.2007–31.12.2008
Liikevaihto	M€	7,0	10,5
Liikevoitto	M€	-0,6	-0,284
Liikevoitto %	%	-9,1	-2,8
Taseen loppusumma	M€	6,1	4,6
Omavaraisuusaste	%	48,4	78,9
Nettovelkaantumisaste	%	12,9	-46,8
Oman pääoman tuotto	%	-20,7	-9,6
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-10,4	-9,5
Henkilöstö yhteensä		86	100
Henkilöstö Suomessa		86	100
Osinkosumma	M€	0	0
Valtion saama osinko	M€	0	0

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Juhani Wiio

Toimitusjohtaja: Jouko Kinnunen

Henkilöstömäärä: 36

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

Motiva Oy tuottaa asiantuntija- ja projektipalveluja energian tehokkaan käytön ja uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi. Motivan liiketoimintaan kuuluu myös materiaalitehokkuuden edistäminen. Kansallinen luonnonvarastrategia avaa erityisesti Motivan materiaalitehokkuustoiminnalle uusia mahdollisuuksia lähivuosina.

Motiva toimii valtionhallinnon niin sanottuna in-house-yksikkönä, joten sillä ei ole varsinaisesti kilpailijoita energia-alan ja materiaalitehokkuuden palvelutoiminnoissaan. Sen sijaan Motivan tytäryhtiö Motiva Services Oy toimii täysin markkinaehtoisesti ja kilpailutilanteessa. Tarkoitus on, että tytäryhtiö suuntaa toimintaansa erityisesti markkinapuutealueille.

Motivan asiakkaita ovat ministeriöt, muu julkinen hallinto ja yritykset. Motiva toteuttaa myös kansallista palvelutarjontaa tukevia kansainvälisiä hankkeita kuten EU:n rahoittamia projekteja. Laskutus asiakasryhmittäin vuonna 2009 oli seuraava:

- työ- ja elinkeinoministeriö 71 %
- muut ministeriöt 9 %
- muulta valtion hallinto 6 %
- yritykset ja kunnat 5%
- EU -komissio ja ulkomaat 9%

Vuoden 2009 liikevaihto oli 5,9 miljoonaa euroa ja tulos 0,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2009 tulosta heikensi osakkuusyhtiö STC Simulator Training Oy:n konkurssi ja osakkeiden arvon kirjaaminen kuluksi.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	5,9	5,1
Liikevoitto	M€	0,4	0,0
Liikevoitto %	%	6,1	0,9
Taseen loppusumma	M€	3,1	2,7
Omavaraisuusaste	%	56	53
Nettovelkaantumisaste	%	-31,9	-42,4
Oman pääoman tuotto	%	21,6	5,4
Sijoitetun pääoman tuotto	%	36,9	6,0
Henkilöstö yhteensä		36	31
Henkilöstö Suomessa		36	31
Osinkosumma	M€	0,0	0,0
Valtion saama osinko	M€	0,0	0,0

SILTA OY henkilöstöhallinnon ulkoistamispalvelut

Valtion omistusosuus: 10,2 %

Hallituksen puheenjohtaja: Seppo Matikainen

Toimitusjohtaja: Jukka Rinne

Henkilöstömäärä: 296

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki, Tampere ja Turku

Silta Oy:n palveluvalikoimaan kuuluvat palkkapalvelun lisäksi eläkepalvelu, henkilöstörahas-
topalvelu, rekrytointipalvelu, uudelleensijoituspalvelu sekä henkilöstöhallinnon konsultointi-, valmen-
nus- ja vuokrauspalvelu sekä julkisyhteisöjen taloushallintopalvelu. Yhtiön liikevaihto vuonna
2009 oli 22,2 miljoonaa euroa ja henkilökunnan määrä oli keskimäärin 296. Sillan merkittävin
liiketoiminta-alue on palkkapalveluiden tarjoaminen yrityksille, yhteisöille ja julkisen sektorin or-
ganisaatioille. Sen osuus Sillan ja sen tytäryhtiöiden liikevaihdosta vuonna 2009 oli 72,1 %.

Silta Oy fuusioi 31.12.2009 tytäryhtiönsä Rahastopalvelu RP Oy:n, Konsulttitoimisto Jaakko Leh-
to Oy:n, Oy ProMotive Ab:n, Silta HRM Oy:n ja SV Benefic Oy:n. Fuusion myötä yhtiöiden kaikki
liiketoiminta keskitettiin 1.1.2010 alkaen Silta Oy:öön.

Silta Oy:n omistavat Logica Suomi Oy (44,9 %), Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma
(39,1 %), Suomen valtio (10,2 %) ja Sampo Oyj (5,8 %).

Silta Oy:n kannattavuus laski viime vuonna edelleen selvästi ja tulos painui negatiiviseksi. Kan-
nattavuutta heikensi toista vuotta peräkkäin kulujen kasvu, joka ylitti liikevaihdon kasvun. Sijoi-
tetun pääoman tuotto laski viime vuonna -2,3 %:iin edellisen vuoden 10,5 %:sta. Liikevaihto
kasvoi 9,3 % ja kulut kasvoivat 12,9 %. Suurin osa liikevaihdon kasvusta tuli palkkapalvelun
kasvusta. Sillan omavaraisuusaste laski viime vuonna edellisestä vuodesta lähes kymmenen
prosenttiyksikköä. Sitä laskivat tappiollinen tulos, osingonjako ja taseen kasvu.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	22,2	20,3
Liikevoitto	M€	-0,4	0,2
Liikevoitto %	%	-1,9	1,2
Taseen loppusumma	M€	8,6	8,1
Omavaraisuusaste	%	45,5	54,9
Nettovelkaantumisaste	%	-7,2	-23,5
Oman pääoman tuotto	%	-2,5	9,0
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-2,3	10,5
Henkilöstö yhteensä		296	267
Henkilöstö Suomessa		296	267
Osinkosumma	M€	0,0	0,4
Valtion saama osinko	M€	0,0	0,0

SUOMEN SIEMENPERUNAKESKUS OY

perunalajikkeiden ylläpito, tuotanto ja markkinointi

Valtion omistusosuus: 22,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Reijo Moilanen

Toimitusjohtaja: Lauri Juola

Henkilöstömäärä: 12

Päätoimipaikat Suomessa: Tyrnävä

Suomen Siemenperunakeskus Oy (SPK) on kotimaista siemenperunaa tuottava yritys, jonka toimialana on perunalajikkeiden siemenaineiston puhdistus ja ylläpito sekä perus- ja sertifioidun siemenen tuotanto, pakkaus ja markkinointi. Toiminnan perustana ovat perussiemenen ylläpito- ja tuotantosopimukset lajikkeiden suomalaisten omistajien tai edustajien kanssa. SPK ylläpitää ja tuottaa siemenperunaa lisäksi myös ns. vapaista lajikkeista. Yhtiöllä oli tuotannossa vuonna 2008 yhteensä 30 perunalajiketta.

Liikevaihto ja liike-tulos pysyivät edellistilikausien tasolla. Tilikauden investoinnit kohdistuivat kasvi-huonekapasiteetin kasvattamiseen, yhtiön peltoalalla tehtyyn salaojittamiseen sekä toiminnanohjausjärjestelmän kehitystyöhön.

Varastossa oleva suuri siemenperunan määrä ennakoii kasvavaa liikevaihtoa tilikaudella 2010. Epävarmuutta tuovana tekijänä on otettava huomioon, että markkinoilla on tarjolla siemenperunaa runsaasti.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	3,4	3,4
Liikevoitto	M€	0,2	0,2
Liikevoitto %	%	5,0	4,8
Taseen loppusumma	M€	3,4	3,1
Omavaraisuusaste	%	27,3	25,7
Nettovelkaantumisaste	%	98,5	124,5
Oman pääoman tuotto	%	10,9	13,5
Sijoitetun pääoman tuotto	%	10,1	10,1
Henkilöstö yhteensä		12	12
Henkilöstö Suomessa		12	12
Osinkosumma	M€	-	-
Valtion saama osinko	M€	-	-

SUOMEN VILJAVA OY viljan käsittely- ja varastointipalvelut

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Kari Kolu

Toimitusjohtaja: Kari Nurmentaus

Henkilöstömäärä: 90

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki, Kokemäki, Koria, Kuopio, Loimaa, Loviisa, Mustio, Naantali, Perniö, Rauma, Seinäjoki, Turenki, Vantaa ja Ylivieska

Suomen Viljava Oy:n päätoimiala on viljan ja viljan tyyppisten raaka-aineiden käsittely ja varastointi.

Toimialan merkittävät toimijat kaupallisen varastoinnin ja käsittelyn osalta ovat viljaa käyttävä teollisuus, viljakauppiat ja Suomen Viljava Oy. Pääosa Suomen varmuusvarastoviljasta on yhtiön siloissa. Suurin osa yhtiön liikevaihdosta muodostuu viljan käsittelystä ja varastoinnista.

Suomen Viljava Oy:n varastointikapasiteetti on 1,4 miljoonaa tonnia 21 eri paikkakunnalla. Yhtiö käsittelee viljaa ja muita tuotteita vuosittain lähes 2 miljoonaa tonnia.

Yhtiön liikevaihto ja liikevoitto vuonna 2009 olivat samalla tasolla kuin edellistilikausilla.

TUNNUSLUKUJA

		2009	2008
Liikevaihto	M€	17,7	16,7
Liikevoitto	M€	4,1	4,0
Liikevoitto %	%	23,2	23,6
Taseen loppusumma	M€	27,2	28,3
Omavaraisuusaste	%	77,4	73,3
Nettovelkaantumisaste	%	10,7	11,1
Oman pääoman tuotto	%	15,7	13,3
Sijoitetun pääoman tuotto	%	16,2	15,7
Henkilöstö yhteensä		90	91
Henkilöstö Suomessa		90	91
Osinkosumma	M€	3,0	3,0
Valtion saama osinko	M€	3,0	3,0

5.4 Erityistehtävayhtiöt Governia Oy ja Solidium Oy

GOVERNIA OY sijoitustoiminta

Valtion omistusosuus: 100,0 %

Hallituksen puheenjohtaja: Harri Pynnä

Toimitusjohtaja: Raimo Korpinen

Henkilöstömäärä: 19

Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

Governia Oy (Governia) on valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjauksessa toimiva valtion erityistehtäviä hoitava yhtiö, jonka toimialana on sijoitustoiminta. Governia perustettiin vuonna 2009, kun Governian tehtäviä aiemmin hoitanut Solidium Oy jakaantui valtion osakesijoituksia ei-strategisissa pörssiyhtiöissä hallinnoivaksi Solidiumiksi ja Solidiumin aiemmin harjoittamaa liiketoimintaa jatkavaksi Governiaksi. Governia on holding-yhtiö, jonka merkittävien tytäryhtiö on Kruunuasunnot Oy.

Kruunuasunnot Oy on perustettu 1999 ensisijaisesti tervehdyttämään puolustusvoimien omistuksessa ollutta vuokra-asuntokantaa. Sittemmin Kruunuasunnot Oy on hankkinut omistukseensa asuntokantaa myös muualta. Yhtiö kehittää yli 3 000 vuokra-asuntoa käsittävää kiinteistökontaansa muun muassa peruskorjauksilla, energiahuollon rationalisoinneilla, kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden myynneillä sekä asemakaavoituksella. Governia omistaa koko Kruunuasunnot Oy:n osakekannan.

Governia-konsernin ensimmäisen tilikauden liikevaihto oli 20,5 miljoonaa euroa. Suurin osa liikevaihdosta kertyi vuokratuotoista ja käyttökorvauksista. Vajaa kolmannes kertyi kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden myynneistä. Tulos oli 2 miljoonaa euroa tappiollinen. Tulosta rasitti kiinteistökaupasta kirjattu myyntitappio.

TUNNUSLUKUJA

		2009
Liikevaihto	M€	20,5
Liikevoitto	M€	-0,3
Liikevoitto %	%	-1,3
Taseen loppusumma	M€	204,8
Omavaraisuusaste	%	61,8
Nettovelkaantumisaste	%	57,3
Oman pääoman tuotto	%	-0,4
Sijoitetun pääoman tuotto	%	0,3
Henkilöstö yhteensä		19
Henkilöstö Suomessa		19
Osinkosumma	M€	0
Valtion saama osinko	M€	0

Governia-konsernin ensimmäinen tilikausi oli 1.5.–31.12.2009.

SOLIDIUM OY **sijoitustoiminta**

Valtion omistusosuus: 100,0 %
Hallituksen puheenjohtaja: Keijo Suila
Toimitusjohtaja: Kari Järvinen
Henkilöstömäärä: 11
Päätoimipaikat Suomessa: Helsinki

Solidium Oy (Solidium) on Suomen valtion kokonaan omistama sijoitusyhtiö, joka toimii yhteistyössä muiden omistajien kanssa. Solidiumin sijoituksiin liittyy kansallinen intressi, mutta sijoituspäätökset perustuvat taloudelliseen harkintaan. Solidium on suomalaisen pääomamarkkinan aktiivinen toimija, joka rahoittaa toimintaansa sijoitusten tuotolla ja lainarahalla.

Valtioneuvosto teki 21.10.2008 päätöksen, jolla valtion kokonaan omistama Solidium Oy muutettiin valtion ei-strategisista pörssiomistuksista huolehtivaksi sijoitusyhtiöksi. Solidiumiin siirrettiin 11.12.2008 valtion omistukset kahdeksassa pörssiyhtiössä eli Kemirassa, Metsossa, Outokummussa, Rautaruukissa, Sammossa, Spondassa, Stora Ensossa ja TeliaSonerassa. Solidiumin organisaatio ja käynnistyminen alkoivat keväällä 2009. Valtioneuvosto päätti 11.6.2009 siirtää valtion omistamat Elisan osakkeet Solidiumiin.

Solidiumin ensimmäinen tilikausi oli 1.5.–30.6.2009. Edeltäjäyhtiön toiminta lakkasi 30.4.2009 jakautumisprosessin johdosta yhtiön kaikkien varojen ja velkojen siirryttyä kokonaisuudessaan jakautumissopimuksen mukaisesti vastaanottaville yhtiöille eli Solidiumille ja Governia Oy:lle.

Solidium osti ensimmäisellä tilikaudella 625 tuhatta kappaletta Elisa Oyj:n osakkeita 7 miljoonalla eurolla 16.6. Tällä osake-erän ostolla Solidiumin omistusosuus Elisasta nousi 0,03 prosenttiyksikköä ja saavutti 10 %:n rajan.

Solidium osallistui täysimääräisesti Spondan merkintäoikeusantiin kesäkuussa 2009 sijoittamalla yhteensä 71 miljoonaa euroa. Solidiumin omistusosuus Spondassa säilyi annin yhteydessä muuttumattomana eli 34,3 %:ssa.

Solidium merkitsi yhteensä 34,6 miljoonalla eurolla Kemiran uusia osakkeita vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä. Solidiumin omistusosuus Kemirassa on 16,67 % osakkeista annin jälkeen (ennen osakeantia 16,52 %).

Puolivuotiskauden jälkeen Solidium osti 2010 huhtikuussa 5,0 % Tieto Oyj:n osakkeista 57,8 miljoonalla eurolla.

TUNNUSLUKUJA

		1.7–31.12.2009*	1.5–30.6.2009*
Liikevaihto	M€	0	0
Liikevoitto	M€		-1,1
Liikevoitto %	%		
Taseen loppusumma	M€	5 738	5 740
Omavaraisuusaste	%	100	100,0
Nettovelkaantumisaste	%		
Oman pääoman tuotto	%		0,0
Sijoitetun pääoman tuotto	%		0,0
Henkilöstö yhteensä		11	7
Henkilöstö Suomessa		11	7
Osinkosumma	M€		0
Valtion saama osinko	M€		0

*Solidiumin ensimmäinen tilikausi oli 1.5.–30.6.2009. Puolivuotiskatsaus 1.7.2009–31.12.2009.

6 Yhtiöiden tuottama taloudellinen lisäarvo

Taloudellinen lisäarvo kertoo, miten yhtiön liiketoiminta tuottaa voittoa verrattuna siihen, miten paljon yhtiön toimintaan on sitoutunut pääomia. Pääomien sitoutuminen maksaa, joten sille tulee asettaa jokin kustannus. Tämä kustannus on pääoman keskimääräinen kustannus, joka muodostuu vieraan pääoman kustannuksesta ja oman pääoman tuottovaatimuksesta.

Alla olevaan taulukkoon on koottu valtion suorassa pörssiomistuksessa olevien yhtiöiden tuottama taloudellinen, vuosittainen lisäarvo 2008–2009. Lisäksi on esitetty vuonna 2009 sitoutuneen pääoman määrä ja yhtiön pääoman keskimääräinen kustannus vuoden 2009 lopulla.

Taulukko 2: Yhtiöiden tuottama taloudellinen lisäarvo 2008–2009

	Sijoitettu pääoma, M€ 2009	Pääoman kustannus WACC, % 2009	Taloudellinen lisäarvo, M€	
			2009	2008
Finnair Oyj	1 085	7,6	-145	-102
Fortum Oyj	12 272	6,9	608	1 039
Neste Oil Oyj	3 924	8,0	11	-96
Listaamattomat yhtiöt yhteensä			-79	-58

WACC = weighted average cost of capital, pääoman keskimääräinen kustannus

Listaamattomista yhtiöistä parhaiten taloudellista lisäarvoa tuottivat Gasum Oy ja Suomen Viljava.

Taulukko heijastaa yhtiöiden tuloskehitystä tarkastelujaksolla, mutta myös sitä, että paljon pääomaa vaativa liiketoiminta ei aina tuota taloudellista lisäarvoa, vaikka toiminta tuottaisi kirjanpöytävoittoa. Tarkastelun ydin on se, että voittoa tulisi tuottaa ainakin sitoutuneen pääoman kustannuksen verran. Jos näin ei ole, on yhtiön taloudellinen lisäarvo tarkasteluvuonna negatiivinen.

Pääoman kustannukseen sisältyy näkemys yhtiöiden toiminnan syklisestä heilahtelusta ja riskillisyydestä (ns. beta-luku). Pääoman kustannuksen pohjana on markkinakorkotasoa, johon lisätään yhtiön riskillisyyden mukainen osakerahoituksen kustannus. Lisäksi pääoman kustannus heijastaa myös yhtiön pääomarakennetta.

LIITTEET

LIITE 1: Keskeiset tunnusluvut

Alla olevissa taulukoissa on kuvattu valtion salkussa olevien yhtiöiden keskeiset tunnusluvut vuosilta 2008 ja 2009, M€.

2009	Liikevaihto	Liikevoitto	Liikevoitto	Taseen loppusumma	Omavaraisuusaste	Nettovelkaantumisaste	ROE	ROI
Finnair	1 838	-124	-6,7 %	2 447	35,5 %	86,9 %	-12,7 %	-8,4 %
Fortum	5 435	1 782	32,8 %	19 841	42,8 %	70,3 %	16,0 %	12,1 %
Neste Oil	9 636	335	3,5 %	5 700	39,1 %	86,3 %	10,2 %	9,0 %
Altia	407,3	5,6	1,4 %	398,4	34,3 %	54,9 %	4,3 %	4,2 %
Arek	52,4	-1,2	-2,3 %	79,6	10,4 %	758,9 %	-35,9 %	-1,6 %
Art and Design City Helsinki	0,4	0,0	-12,1 %	0,5	83,7 %	-107,0 %	11,9 %	14,4 %
Boreal Kasvinjalostus	7,2	0,4	5,6 %	8,0	79,4 %	-23,8 %	7,4 %	7,5 %
Destia	603,4	-16,9	-2,8 %	274,1	26,3 %	65,2 %	-21,2 %	-10,6 %
Edita	110,9	3,7	3,4 %	91,4	37,3 %	65,0 %	10,6 %	6,1 %
Ekokem	94,3	7,1	7,5 %	160,0	67,5 %	16,2 %	4,0 %	5,5 %
Fingrid	358,9	50,8	14,2 %	1 648,6	27,2 %	183,0 %	5,7 %	3,9 %
FCG Finnish Consulting Group	72,9	0,7	1,0 %	41,6	70,7 %		1,8 %	
Gasum	1064,7	102,5	9,6 %	793,5	52,4 %	3,4 %	19,0 %	23,7 %
Governia*	20,5	-0,3	-1,5 %	204,8	61,8 %	57,3 %	-0,4 %	0,3 %
HAUS kehittämiskeskus	5,6	-0,4	-6,6 %	0,9	17,0 %	-127,3 %	-106,9 %	-106,4 %
Itella	1819,7	46,7	2,6 %	1 408,1	48,5 %	19,7 %	-0,7 %	5,8 %
Kemijoki	39,6	-1,2	-3,0 %	434,5	27,7 %	238,1 %	-5,6 %	0,2 %
Labtium	7,0	-0,6	-8,6 %	6,1	48,4 %	12,9 %	-20,7 %	-10,4 %
Motiva	5,9	0,4	6,8 %	3,1	56,0 %	-31,9 %	21,6 %	36,9 %
Patria	539,5	20,0	3,7 %	524,5	43,5 %	40,8 %	5,7 %	4,5 %
Raskone	183,5	-2,0	-1,1 %	99,7	15,6 %	259,6 %	-19,0 %	-3,2 %
Suomen Rahapaja	89,4	-3,9	-4,4 %	71,5	84,9 %	-47,6 %	-4,0 %	-3,2 %
Silta	22,2	-0,4	-1,9 %	8,6	45,5 %	-7,2 %	-2,5 %	-2,3 %
Suomen Siemenperunakeskus	3,4	0,2	5,9 %	3,4	27,3 %	98,5 %	10,9 %	10,1 %
Suomen Viljava	17,7	4,1	23,2 %	27,2	77,4 %	10,7 %	15,7 %	16,2 %
Vapo	537,7	38,0	7,1 %	847,8	39,5 %	111,5 %	6,8 %	5,7 %
VR-Yhtymä	1399,4	28,9	2,1 %	1 629,7	83,0 %	-10,9 %	1,4 %	2,4 %

*tk 1.5.–31.12.2009

2008	Liikevaihto	Liikevoitto	Liikevoitto	Taseen loppusumma	Omavaraisuusaste	Nettovelkaantumisaste	ROE	ROI
Finnair	2 256	-58	-2,3 %	2 084	36,9 %	65,1 %	-5,3 %	-3,0 %
Fortum	5 636	1 963	34,8 %	20 278	41,6 %	73,5 %	18,9 %	15,2 %
Neste Oil	15 043	186	1,2 %	4 720	46,2 %	46,1 %	4,2 %	6,1 %
Altia	463,3	9,0	1,9 %	402,2	30,2 %	87,4 %	4,7 %	6,8 %
Arek	30,8	-1,8	-5,8 %	85,5	13,9 %	532,7 %	-27,7 %	-2,1 %
Art and Design City Helsinki	0,4	0,0	-3,2 %	0,4	86,3 %	-92,6 %	-0,9 %	-0,9 %
Boreal Kasvinjalostus**	9,5	0,3	3,3 %	7,5	79,0 %	-14,7 %	3,9 %	5,7 %
Destia	717,1	19,3	2,7 %	294,3	33,4 %	44,4 %	14,7 %	15,7 %
Edita	111,1	3,6	3,3 %	93,7	31,1 %	83,9 %	11,0 %	7,9 %
Ekokem	96,6	13,1	13,5 %	157,8	62,6 %	16,2 %	8,5 %	11,1 %
Fingrid	382,3	68,4	17,9 %	1561,6	26,7 %	174,0 %	6,6 %	5,0 %
FCG Finnish Consulting Group	79,4	2,9	3,7 %	42,4	67,8 %		9,7 %	
Gasum	1218,2	33,8	2,8 %	671,6	54,5 %	5,3 %	6,9 %	8,8 %
HAUS kehittämiskeskus	6,1	0,0	-0,2 %	1,4	37,7 %	-82,3 %	1,9 %	2,6 %
Itella	1952,9	69,0	3,5 %	1370,5	51,1 %	14,8 %	2,6 %	12,4 %
Kemijoki	44,9	0,5	1,2 %	434,7	29,5 %	212,8 %	-5,4 %	0,1 %
Labtium	10,5	-0,3	-2,7 %	4,6	78,8 %	-46,8 %	-4,8 %	-4,8 %
Motiva	5,1	0,0	0,9 %	2,7	52,9 %	-42,4 %	5,4 %	4,1 %
Patria	534,6	8,9	1,7 %	503,1	40,0 %	55,1 %	0,4 %	3,3 %
Rahapaja	96,0	-1,8	-1,9 %	72,3	86,6 %	-51,2 %	-6,7 %	0,0 %
Raskone	181,6	2,0	1,1 %	86,6	21,8 %	170,2 %	-0,4 %	3,8 %
SantaPark***	1,8	0,2	13,0 %	1,8	50,1 %	70,1 %	22,0 %	14,8 %
Silta	20,3	0,2	1,2 %	8,1	54,9 %	-23,5 %	9,0 %	10,5 %
Suomen Siemenperunakeskus	3,4	0,2	4,8 %	3,1	25,7 %	124,5 %	13,5 %	10,1 %
Suomen Viljava	16,7	4,0	23,6 %	28,3	73,0 %	11,1 %	13,3 %	15,7 %
Vapo	631,8	21,1	3,3 %	764,3	42,3 %	99,1 %	0,8 %	5,6 %
VR-Yhtymä	1530,4	74,4	4,9 %	1623,1	82,4 %	-10,5 %	4,3 %	6,3 %

** tk 1.7.2007–31.12.2008

*** tk 1.5.2007–30.4.2008

LIITE 2: Valtio-omistajan ohje yritysjohdon palkitsemisesta ja eläke-etuuksista

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan kannanotto 8.9.2009

Tässä ohjeessa käsitellään valtio-omisteisten yhtiöiden johdon rahamääräistä palkitsemista. Ohjeen lähtökohtana on, että yritysjohdon palkitsemisessa on pystyttävä yhdistämään yritysten kyky kilpailla parhaista osajista ja kohtuullisuus.

Palkitsemisen lähtökohtana on oikein mitoitettu kiinteä palkka, jota määritettäessä otetaan huomioon sekä yhtiön sisäinen palkkaus rakenne että kilpailijoiden käyttämä palkitsemisen taso. Sen ylittävän palkitsemisen tulee perustua yhtiötä ja sen omistajia hyödyttävään hyvään suoriutukseen. Yhtiön hallituksen asettaman palkitsemiskriteeristön tulee olla tarkoin harkittu, selkeä ja läpinäkyvä ja siinä on mahdollisimman hyvin huomioitava suhdannevaihteluiden vaikutukset johdon palkitsemiseen. Asetettujen kriteereiden on johdettava mitattaviin tuloksiin jotka edistävät yrityksen pitkäjänteistä menestymistä.

Koko henkilöstöllä tulee olla mahdollisuus hyötyä yrityksen hyvästä menestymisestä. Yhtiöissä käytettävien tulospalkkio- ja bonusjärjestelmien tulee taata henkilöstölle oikeudenmukainen osuus yhtiön hyvästä tuloksesta. Henkilöstön palkitsemisessa keskeiset välineet ovat tulospalkkaus ja henkilöstörahastot. Valtio pitää henkilöstörahastoja hyvin toimivana ratkaisuna erityisesti silloin, kun palkitsemisjärjestelmillä pyritään yhdenmukaistamaan henkilöstön, yritysjohdon ja omistajien intressejä.

Valtion omistajaohjaus ja valtion toiminta omistajana perustuvat selkeään toimivallan ja vastuiden määrittelyyn omistajien, hallituksen ja toimivan johdon välillä. Omistajat määrittelevät yhtiön toimialan ja sen toiminnan keskeiset tavoitteet, valitsevat hallituksen toteuttamaan omistajien asettamia tavoitteita sekä valvovat ja arvioivat niiden toteutumista. Omistajuutta hoidetaan osakeyhtiölain mukaisesti siten, että omistajat tekevät konkreettisia päätöksiä yhtiökokouksissa tai osakkeenomistajien kokouksissa. Valtio noudattaa omistajana poikkeuksetta osakeyhtiölain säännöksiä osakkeenomistajien yhdenvertaisuudesta sekä yhtiöjärjestysten määräyksiä yrityksen tarkoituksesta ja toiminnasta.

Yhtiön hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Toimitusjohtaja vastaa yhtiön päivittäisestä johtamisesta hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Omistajan yhteydenpito yhtiöön hoidetaan ensisijaisesti yhtiön hallituksen puheenjohtajan kautta.

Yrityksen liiketoiminta ja sen menestyminen riippuu sen palveluksessa olevien ihmisten kyvykkyydestä ja onnistumisesta ja yritysjohdon panos on keskeinen. Yrityksen avainhenkilöiden joukko on kuitenkin usein selvästi varsinaista yritysjohtoa laajempi ja yrityksen menestys vaatii osaavaa ja sitoutunutta henkilöstöä. Omistajien yhteinen intressi on, että yhtiöllä on osaava, sitoutunut ja omistajien intressin mukaisesti toimiva johto ja että yhtiö voi sekä palkata että pitää palveluksessaan sellaiset henkilöt, joita se tarvitsee menestykselliseen toimintaan.

Tämän vuoksi valtion on omistajana osaltaan varmistettava, että yhtiöllä on mahdollisuudet kilpailla johtajista ja muista avainhenkilöistä kilpailukykyisin ja kohtuullisin ehdoin. Samalla on toisaalta pidettävä erityistä huolta siitä, että palkitseminen ei johda ylilyönteihin, jotka esimerkiksi vaarantavat omistajan palkitsemisjärjestelmille asettamat tavoitteet. Lisäksi on otettava huomioon se, että yritysten menestys ei ole yksinomaan johdon ja hallituksen varassa tai ansiota. Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö on keskeinen yritystoiminnan menestystekijä, joten koko henkilöstölle on taattava oikeudenmukainen mahdollisuus hyötyä yrityksen hyvästä tuloksesta.

Toinen omistajille keskeinen seikka on hallituksen kokoonpano sekä hallituksen jäsenten osaaaminen ja heidän sitoutumisensa varmistaminen. Tämän vuoksi omistajien on pidettävä huolta siitä, että hallitusten puheenjohtajien ja jäsenten sitoutuminen ja ajankäyttö vastaavat heille maksettavia palkkioita. Erityisesti hallitusten puheenjohtajien merkitys ja vastuu ovat viime vuosina jatkuvasti korostuneet.

Valtiolla on yhtä lailla ainoana omistajana, enemmistöomistajana kuin merkittävänä vähemmistöomistajanaakin erityinen intressi varmistaa, että sekä johdon ja avainhenkilöstön, hallintoelinten jäsenten että koko henkilöstön palkitseminen osaltaan tukee ja parantaa pitkäjänteisesti yhtiöiden toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä. Samalla omistajille on kuitenkin olennaista, että palkitseminen perustuu sellaiseen tuloksellisuuteen, joka on hyödyttänyt myös omistajaa tai omistajia, eikä perustu lyhytjänteiseen riskinottoon. Tämän vuoksi talouspoliittinen ministerivaliokunta vahvistaa seuraavat linjaukset, jotka koskevat valtio-omisteisten yhtiöiden

- toimivan johdon ja muiden avainhenkilöiden palkkausta ja palkitsemista,
- hallintoelinten jäsenten palkitsemista sekä
- yritysten hallitusten vastuuta johdon palkitsemislinjausten noudattamisessa.

1. Päätöksentekojärjestelmä ja ohjeen merkitys erilaisissa yhtiöissä

1.1. Johdon palkitsemisesta päättää yhtiön hallitus. Omistajat tekevät tätä koskevia päätöksiä vain, jos ne osakeyhtiölain mukaan edellyttävät yhtiökokouksen suostumusta. Palkitsemisjärjestelmien valmistelun tulee aina olla hallituksen puheenjohtajan ja mahdollisen palkitsemisvaliokunnan vastuulla. Vain yhtiöstä riippumattomat hallituksen jäsenet voivat osallistua palkitsemista koskevaan päätöksentekoon. Hallituksen puheenjohtajan tulee kuvata yhtiökokouksessa osakkeenomistajille voimassaolevat johdon palkitsemisjärjestelmät ja niiden toteutuminen sekä arvioida niiden toimivuutta ja merkitystä.

1.2. Yhtiön hallitus vastaa tämän ohjeen soveltamisesta ja valtio-omistajaan päin myös sen noudattamisesta. Ohjeella ei ole vaikutusta hallituksen lakisääteisiin velvollisuuksiin eikä hallituksen vastuuseen muita osakkeenomistajia, sijoittajia ja yhtiön sopimuskumppaneita kohtaan, joten ohjeen merkitys on erilainen erityyppisissä yhtiöissä:

- Valtion kokonaan omistamissa yhtiöissä ohjeesta ei tule poiketa ilman omistajan etukäteistä hyväksyntää.

- Valtioenemmistöissä noteeraamattomissa yhtiöissä ohjetta tulee noudattaa, ellei osakkeenomistajien yhteinen etu muuta edellytä.
- Valtioenemmistöissä noteeratuissa yhtiöissä hallituksen edellytetään ottavan ohjeen huomioon osakeyhtiö- ja arvopaperimarkkinain sekä Helsingin Pörssin sääntöihin sisällytetyn Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n laatiman listayhtiöiden hallinnointikoodin muodostamisessa puitteissa.
- Noteeraamattomissa valtion osakkuusyhtiöissä ja Solidium Oy:n omistukseen siirretyissä noteeratuissa osakkuusyhtiöissä ohje kuvaa yhden merkittävän omistajan käsityksen hyvästä ja hyväksyttävästä palkitsemisesta. Yhtiöiden hallitukset ottavat sen tällaisena huomioon päätöksenteossaan.

1.3. Ohje koskee uusia toimi- ja työsopimuksia sekä ohjeen hyväksymisen jälkeen tehtäviä päätöksiä. Aiempia palkitsemisjärjestelmiä ja yksilöllisiä sopimuksia päivitettäessä tai täydennettäessä tulee pyrkiä siirtymään tämän ohjeen mukaisiin käytäntöihin.

1.4. Ohje on kirjoitettu koskemaan markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden palkitsemista, joten se ei kaikilta osin sovellu noudatettavaksi valtion erityistehtävää toteuttavissa yhtiöissä ja niiden omistajaohjauksessa. Näissä yhtiöissä palkitsemisen kriteerit tulee suunnitella yhtiökohtaisesti siten, että ne ottavat huomioon kyseisen erityistehtävän sekä yhtiön onnistumisen sen toteuttamisessa ja yhtiön toiminnan taloudellisen tehokkuuden. Samalla on otettava huomioon valtion erityistehtävästä sekä yhtiön mahdollisista erivapauksista, yksinoikeuksista tai lainsäädännön muutoksista aiheutuvat riskittömät tuotot, jotka eivät saa olla perusteina johdon tulospalkkioille.

1.5. Ohjeessa on otettu huomioon Euroopan Unionin komission suositukset julkisesti noteerattujen yhtiöiden hallinto- tai valvontaelinten jäsenten palkkoja ja palkkioita koskevasta järjestelmästä (uusin 30.4.2009) ja Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n laatima Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi vuodelta 2008. Hallinnointikoodi on ohjetta annettaessa uudelleen arvioitavana nimenomaan palkkioita koskevien kysymysten osalta ja noteerattujen yhtiöiden tulee mahdollisessa ristiriitatilanteessa noudattaa hallinnointikoodia.

2. Johdon ja avainhenkilöiden palkitsemisen elementit ja enimmäistasot

Palkitsemisen keskeinen elementti on henkilön kiinteä palkka, jonka suuruus heijastuu muihin palkkioihin. Siksi peruspalkan kohtuullisuuteen ja oikeaan mitoitukseen suhteessa verrokkiyhtiöihin tulee kiinnittää huomiota.

2.1. Palkitsemista ja palkitsemisjärjestelmiä kehitettäessä keskeisiä tavoitteita ovat palkitsemisen selkeyden, sitouttavuuden ja pitkäjänteisyyden vahvistaminen. Jokaisen käyttöön tulevan järjestelmän tulee olla (i) yhteensopiva valtion omistajaroolin kanssa, (ii) omistaja-arvon pitkäjänteiseen kasvattamiseen ohjaava ja sitouttava, sekä (iii) ehdoiltaan kohtuullinen ja toteutumiseltaan siten ennustettava, että kohtuuttomat palkkiot eivät ole mahdollisia. Valtio edellyttää hallitusten ottavan nämä lähtökohdat huomioon pitkäjänteisen sitouttamisen varmistamiseksi.

2.2. Palkitsemista kehitettäessä tulee kiinnittää erityistä huomiota kohdehenkilön panoksen ja palkkion väliseen yhteyteen. Palkitsemisohjelmien piiriin tulevien avainhenkilöiden panoksen on oltava mitattavissa eikä valittu mittari saa altistaa tuloksen keinotekoiseen manipulointiin. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota siihen, että palkitsemisjärjestelmillä on oltava myös sitouttava vaikutus, eikä niitä tule käyttää yksinomaan palkitsemisen tason vuoksi. Sen vuoksi on perusteltua pyrkiä mitoittamaan kohderyhmä kohtuulliseksi vaikuttavuuden ylläpitämiseksi. Johdon ja avainhenkilöiden palkitsemisjärjestelmien piiriin kuuluvien ei tule olla henkilöstörahastojen tai muiden koko henkilöstön palkitsemisjärjestelmien piirissä.

2.3. Omistajat edellyttävät, että yhtiön hallitus seuraa palkitsemiskäytäntöjen kehittymistä ja huolehtii palkitsemisen kilpailukykyisyydestä. Samalla hallituksen tulee kuitenkin myös varmistaa, että palkitsemisratkaisut eivät missään olosuhteissa johda kohtuuttomiin etuuksiin. Lähtökohtana on, että peruspalkkaus on kilpailukykyistä ja lisäpalkkiot perustuvat mitattavissa olevaan tuloksellisuuteen ja palkkion saajan hyvään suoritukseen. Yrityksen suorituskykyä arvioitaessa on käytettävä sellaisia kriteereitä, jotka tuovat oikeudenmukaisella tavalla esille yrityksen menestymisen suhteessa kilpailijoihinsa ja jotka ottavat huomioon myös yrityksen pitkäjänteisen kasvun edellytysten tuottamisen.

2.4. Yritysjohdon ja avainhenkilöiden palkkausta tarkastellaan kokonaisuutena, jossa elementteinä ovat sekä henkilön palkka että eläkettä ja luontaisetuja koskevat johtaja- tai työsopimuksen ehdot. Kokonaispalkka voi muodostua eri elementeistä eli vuosi- tai kuukausipalkkana määriteltävästä perus- tai kiinteästä palkasta (joka sisältää myös verotettavat luontoisedut), vuosittaiseen arviointiin perustuvasta tulospalkkiosta sekä vähintään kolme tilivuotta kattavaan arviointiin perustuvasta pitkän tähtäimen kannustimesta. Mahdollisesta lisäeläkkeestä yhtiölle aiheutuvien kustannusten tulee sisältyä kokonaispalkitsemiseen.

2.5. Palkitsemisen tulee perustua oikeudenmukaisella ja selvästi havaittavalla tavalla yrityksen menestymiseen ja pitkäjänteisen kasvun edellytysten tuottamiseen. Peruspalkkataso on mitoitettava kohtuulliseksi ja kaikkien lisäpalkkioiden tulee olla tulossidonnaisia. Vuotuinen tulospalkkio ja pitkän tähtäimen kannustin eivät saa perustua samoihin kriteereihin, joten pitkän tähtäimen kannustamisessa on käytettävä useampivuotisia kriteereitä ja vertailuperusteita.

2.6. Palkitsemisen on oltava ennakoitavaa ja läpinäkyvää, jotta kaikilla osapuolilla on mahdollisuus arvioida sen onnistumista. Monivuotiset ohjelmat ovat luonteeltaan sopimuksia, joihin sekä yhtiö että ohjelmissa mukana olevat sitoutuvat. Ohjelmien yleisissä ehdoissa on sopimusvaiheessa varauduttava tilanteisiin, joissa yrityksestä riippumattomat olosuhteiden muutokset johtaisivat järjestelmää sovellettaessa lopputulokseen, joka olisi yhtiön kannalta haitallinen tai kohtuuton. Tuollaisissa tilanteissa tulee voida joko leikata ohjelmien mukaisia palkkioita tai vähintään siirtää niiden maksamista yhtiön kannalta parempaan ajankohtaan. Palkkiot on myös voitava peruuttaa tai periä takaisin tilanteissa, joissa niiden saamiseksi on joko manipuloitu ohjelmien mukaisia mittareita taikka toimittu lain tai yrityksen eettisen ohjeiston vastaisesti tai muutoin epäeettisesti.

2.7. Vuosittaisen tulospalkkion enimmäismäärä on 40 % palkkionsaajalle arviointivuoden aikana maksetusta peruspalkasta, ellei muuhun ole erityistä syytä. Jos tulospalkkion enimmäismäärä on aiemmin ollut tätä pienempi, enimmäismäärän korottamisen tulee korvata samanaikaiset peruspalkan korottamiset.

2.8. Pitkän tähtäimen kannustimien vähimmäiskesto on kolme vuotta ja maksettavan palkkion enimmäismäärä on 100 % palkkionsaajalle ohjelman kestoaikana maksetusta peruspalkasta. Jos kolmivuotisia ohjelmia käynnistetään vuoden välein ns. rullaavina ohjelmina, samaan arviointivuoteen kohdistuvien kolmivuotisten ohjelmien yhteenlaskettu enimmäistuotto saa olla enintään 100 % palkkionsaajalle kyseisenä vuotena maksetusta peruspalkasta.

2.9. Ohjeessa määriteltujen enimmäisrajojen puitteissa voidaan myös käyttää esimerkiksi palkitsemisohjelmia, joissa palkkionsaajalta edellytetään merkittävää omaa sijoitusta yhtiöön. Palkkionsaajan oman sijoituksen arvonnousua ei silloin oteta huomioon enimmäisrajoja sovellettaessa.

3. Palkkioiden maksaminen ja siihen liittyvät ehdot

3.1. Vuosittaiset tulospalkkiot maksetaan ensisijaisesti rahana. Pitkän tähtäimen kannustimet maksetaan noteeratuissa yhtiöissä ensisijaisesti yhtiön omien osakkeiden ja rahan yhdistelmänä siten, että palkkiosta noin 40 % on osakkeita. Valtio ei tule yhtiökokouksissa hyväksymään palkitsemiseen liittyviä optiojärjestelmiä.

3.2. Osakepalkkioita käytettäessä osakkeet siirtyvät saajan omistukseen ja palkkioihin kohdistuvat verot maksetaan ansaintakauden päätyttyä kun palkkion määrä on vahvistettu. Tästä alkaen osakkeita koskeva vähintään kolmen vuoden luovutuskielto, josta voidaan poiketa vain yhtiön hallituksen erityisistä syistä antamalla luvalla. Kohdan 2.8. mukaista enimmäispalkkiosääntöä sovelletaan palkkion maksuhetkellä. Sen jälkeen osakkeiden arvonnousu koituu saajien hyväksi ja arvon lasku heidän vahingokseen.

3.3. Noteeraamattomissa yhtiöissä pitkän tähtäimen kannustimet maksetaan rahana. Palkkioihin tulee pyrkiä liittämään osakepalkkiojärjestelmien tavoitteita vastaavia ehtoja, joilla lisätään ohjelmien pitkäjänteisyyttä. Osakepalkkiojärjestelmien luovutuskieltoja vastaavasti noin 40 % palkkiosta voidaan jättää yhtiön kolmivuotiseksi lainaksi palkkionsaajalta siten, että lainan korko vastaa yhtiön oman pääoman tuottoa vahvistetun tilinpäätöksen mukaisena ja ilman kertaluonteisten erien vaikutusta. Laina-aikaa voidaan lyhentää vain yhtiön hallituksen erityisistä syistä tekemällä päätöksellä.

3.4. Pitkän tähtäimen palkitsemisen yksi olennainen tavoite on yhdenmukaistaa palkkionsaajien ja omistajien intressejä. Noteeratuissa yhtiöissä yritysjohdolla tulisi olla pysyvästi vähintään vuoden kiinteää bruttopalkkaa vastaava määrä yhtiön osakkeita koko toimikautensa ajan ainakin silloin, kun osakkeet on saatu osakepalkkiojärjestelmien kautta.

3.5. Kohdassa 2.6. tarkoitetun poikkeuslausekkeen ja takaisinperintämahdollisuuden tulee järjestelmän ehtojen mukaan olla voimassa osakkeiden luovutuskieppon ja rahapalkkion lainasopimuksen kestoajan. Jos palkkionsaaja sanoutuu irti tai jos hänen toimi- tai työsooimuksensa purkautuu taloudellisten epäselvyyksien tai muiden mahdollisten väärinkäyttösepäilyjen vuoksi ennen luovutuskieppon umpeutumista tai lainasopimuksen päättymistä, palkkio palautuu vastikkeetta yhtiölle.

4. Eläkesopimukset ja irtisanomisehdot sekä niiden kustannukset

4.1. Toimitusjohtajien ja muun ylempän johdon toimosopimuksissa ei tule hyväksyä ehtoja, jotka tuottavat ylisuuria eläke-etuuksia tai jotka sallivat eläkkeelle siirtymisen yleistä eläkeikää nuorempana, ohjetta annettaessa alle 63-vuotiaana.

4.2. Eläkkeistä yhtiölle aiheutuvia kustannuksia tulee käsitellä kokonaispalkkauksen yhtenä osana aina silloin, kun sovitaan tavanmukaisesta TyEL-eläkkeestä poikkeavista lisäeläkkeistä ja niihin liittyvistä työnantajan suorituksista. Uusissa sopimuksissa ei tule käyttää eläkkeen vähimmäistason takaavia ehtoja (ns. defined benefit -eläke) vaan sopia työnantajan suorittamasta lisämaksusta (ns. defined contribution), jonka suuruus tulee myös julkistaa.

4.3. Eläkekustannukset sisältävien toimitusjohtajan ja muun avainhenkilön palkitsemisen kokonaiskustannusten on oltava yrityksen yleisen palkka- ja palkitsemispolitiikan mukaisia. Selvästi tavanomaista suurempia eläkekustannuksia voidaan pitää hyväksyttävinä vain erityistapauksissa, esimerkiksi ulkomailta Suomeen rekrytoitavan avainhenkilön kohdalla.

4.4. Toimitusjohtajien ja muun ylempän johdon irtisanomisajan palkan ja erokorvauksen osalta noudatetaan yleistä käytäntöä tai sitä lähellä olevia ratkaisuja. Toimitusjohtajan osalta enimmäiskorvauksena voidaan pitää enintään 12 kuukauden irtisanomisajan palkkaa ja 12 kuukauden palkkaa vastaavaa kertakorvausta. Työsuhteisten avainhenkilöiden enimmäiskorvauksen tulee olla selvästi alempi.

5. Hallitusten ja hallintoneuvostojen palkkiot

5.1. Yhtiöiden hallitusten puheenjohtajien ja jäsenten palkkiot tulee pitää vertailukelpoisina kilpailijoihin ja verrokkiyhtiöihin nähden. Puheenjohtajan palkkiota mitoitettaessa otetaan huomioon puheenjohtajan roolin laajuus ja velvollisuudet yhtiössä

5.2. Noteeratuissa yhtiöissä palkkioehdotukset ja valtion kannanotot yhtiökokouksissa perustuvat vähintään kotimaiset pörssi-yhtiöt kattavan vertailuaineiston pohjalta tehtäviin arviointeihin. Noteeraamattomat yhtiöt ryhmitellään palkkioita määriteltäessä yhtiön koon sekä toiminnan luonteen ja yhtiökohtaisten erityisperusteiden mukaan.

5.3. Hallituspalkkiot voidaan noteeratuissa yhtiöissä maksaa osakkeina, mikäli ne ovat vallitseva käytäntö tyypillisissä kilpailevissa yhtiöissä tai mikäli siihen on yhtiökohtaisen harkinnan perusteella muutoin aihetta. Hallituksille suunnattuja optiojärjestelmiä ei tule käyttää, eivätkä hallituksen jäsenet voi olla mukana johdon ja avainhenkilöiden palkitsemisjärjestelmissä.

5.4. Hallintoneuvostojen puheenjohtajien ja jäsenten palkkioita tulee arvioida ensisijaisesti hallintoneuvoston tehtävien ja vastuun perusteella.

6. Palkitsemisen läpinäkyvyys ja julkisuus

6.1. Yhtiöltä, jossa valtio on merkittävänä omistajana, edellytetään palkitsemisen osalta vähintään samaa läpinäkyvyyttä ja tietojen saatavuutta, jota listayhtiöiden hallinnointikoodi edellyttää noteeratuilta yhtiöiltä.

6.2. Tarvittavan avoimuuden saavuttaminen edellyttää, että yritys julkistaa joko painetussa vuosikertomuksessa tai sellaisen puuttuessa muulla tarkoituksenmukaisella tavalla keskeisen palkitsemiseen liittyvän informaation. Vähintään toimitusjohtajan ja johtoryhmän toteutuneet etuudet on julkistettava vuosittain viimeistään huhtikuun loppuun mennessä.

6.3 Valtio huolehtii omistajana siitä, että ainakin valtion kokonaan omistamia ja valtioenemmistöisiä yhtiöitä koskevat tiedot ovat saatavilla yhden [www-osoitteen](http://www.valtionomistus.fi) (valtionomistus.fi) kautta. Noteerattujen yhtiöiden osalta omistajaohjauksen verkkosivuille otetaan linkit niiden sivustoille. Noteeraamattomista yhtiöistä pidetään saatavilla seuraavat tiedot:

1. Yhtiön nimi sekä valtion omistus- ja äänivaltaisuus.
2. Yhtiöjärjestyksen toimialapykälä.
3. Edellisen tilikauden tuloslaskelma tai tuloslaskelman yhteenveto sekä tase.
4. Toimitusjohtajan nimi sekä hänelle edellisen kalenterivuoden aikana maksettujen palkkojen ja palkkioiden kokonaismäärä ja kuvaus siitä, minkälaisista elementeistä palkitseminen muodostuu.
5. Toimitusjohtajan eläkeikää ja eläkkeen määräytymistä sekä lisäeläkejärjestelyjä ja niiden kustannuksia koskevat tiedot.
6. Toimitusjohtajan irtisanomisaikaa, irtisanomisajan palkkaa ja muita mahdollisia irtisanomisen perusteella saatavia korvauksia koskevat tiedot
7. Kuvaus johtoryhmän ja mahdollisen avainhenkilöryhmän laajuudesta sekä näille suunnatun palkitsemisjärjestelmän periaatteet ja päätöksentekojärjestys, kuten palkkojen ja palkkioiden jakautuminen kiinteään ja muuttuvaan osaan, sekä keskeiset tiedot palkan

ja palkkioiden muuttuvien osien määräytymisestä, osake- ja osakeperusteisista palkitsemisjärjestelmistä sekä lisäeläkejärjestelmistä.

8. Hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten nimet sekä heidän palkkunjensa ja palkkioidensa kokonaismäärät ja niiden määräytymisen perusteet. Jos hallitukselle on maksettu osakepalkkioita, tulee ilmoittaa myös osakkeiden määrä.

9. Tiedot muun henkilöstön palkitsemisessa käytettävistä tulos- ja tuloksellisuuspalkkioista, henkilöstörahostosta ja mahdollisista muista palkitsemismekanismeista.

Valtioneuvoston kanslia
Omistajaohjausosasto
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
Fabianinkatu 31 D, Helsinki
Puhelin (09) 16001
www.vnk.fi

Tätä julkaisua myy ja välittää:
Yliopistopainon kirjamyynä
<http://kirjakauppa.yliopistopaino.fi/>
books@yliopistopaino.fi
PL 4 (Vuorikatu 3 A)
00014 HELSINGIN YLIOPISTO
Puhelin (09) 7010 2363 tai 7010 2366
Fax (09) 7010 2374

ISBN Nid. 978-952-5807-99-8
ISBN PDF 978-952-5896-00-8

